

**ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ**

**ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
«ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ ΑΠΟΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΩΝ»**

ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΑ

ΜΗΤΣΑΚΟΥ ΕΛΕΝΗ

ΝΤΕΛΛΗ ΔΗΜΗΤΡΑ

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: : ΨΥΧΟΓΙΟΥ ΑΘΗΝΑ

ΠΑΤΡΑ, 2015

**«SOCIAL EXCLUSION OF FORMER
PRISONERS»**

**ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ**

**ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
«ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ ΑΠΟΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΩΝ »**

ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΑ (Α.Μ 4580)

ΜΗΤΣΑΚΟΥ ΕΛΕΝΗ (Α.Μ 4498)

ΝΤΕΛΛΗ ΔΗΜΗΤΡΑ (Α.Μ 4485)

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: : ΨΥΧΟΓΙΟΥ ΑΘΗΝΑ

**Πτυχιακή εργασία για τη λήψη πτυχίου στη Κοινωνική Εργασία από το τμήμα
Κοινωνικής Εργασίας της Σχολής Επαγγελματών Υγείας και πρόνοιας Του Τεχνολογικού
Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Δυτικής Ελλάδας**

ΠΑΤΡΑ, 2015

**Η διπλωματική εργασία της Γιαννοπούλου Διονυσίας, της Μητσάκου Ελένης και της
Ντέλλη Δήμητρας**

Υπογραφές

- 1. Επιβλέπων καθηγητής: ΨΥΧΟΓΙΟΥ ΑΘΗΝΑ**

Μέλη εξεταστικής επιτροπής

2.

3.

*«Ο πολιτισμός μιας χώρας φαίνεται
από το επίπεδο διαβίωσης των φυλακισμένων της»*

Φιοντόρ Νίτσοιγιέφσκι

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Πρωταρχικά επιλεγούμε να εκφράσουμε τις ευχαριστίες μας στην εποπτεύουσα καθηγήτρια μας κυρία Ψυχογιού Αθηνά καθώς και στις οικογένειες μας για την πολύτιμη συνεισφορά τους κατά τη διάρκεια των προσωπικών μας προσπαθειών κατά την εκπόνηση της πτυχιακής μας εργασίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία έχει σαν σκοπό τη μελέτη του κοινωνικού αποκλεισμού των αποφυλακισμένων. Πιο συγκεκριμένα γίνεται μια προσπάθεια αποσαφήνισης της έννοιας του αποκλεισμού που δέχονται τα άτομα που έχουν εκτίσει την ποινή τους στα σωφρονιστικά ιδρύματα της χώρας.

Στο πρώτο κεφάλαιο προσδιορίζεται το πρόβλημα, ο σκοπός της μελέτης και οι ορισμοί εννοιών.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναπτύσσεται η έννοια του σωφρονισμού και οι διατάξεις του κώδικα ποινικής δικονομίας περί του θέματος.

Στο τρίτο κεφάλαιο αναλύεται η έννοια του κοινωνικού αποκλεισμού, της παραβατικότητας και του στιγματισμού των πρώην κρατουμένων καθώς και τα αίτια τους.

Στο τέταρτο κεφάλαιο αναλύονται τα προβλήματα των αποφυλακισμένων και η τμηματοποίηση τους σε οικονομικά, κοινωνικά, επαγγελματικά και ψυχολογικά.

Στο πέμπτο κεφάλαιο αναλύεται η έννοια του κοινωνικού λειτουργού, οι συμβουλευτικές υπηρεσίες απασχόλησης και ο ρόλος του τμήματος κοινωνικής εργασίας στην επανένταξη.

Στο έκτο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι φορείς και τα προγράμματα επανένταξης των αποφυλακισμένων συμπεριλαμβανομένων των προγραμμάτων επαγγελματικής επανένταξης

Στο έβδομο κεφάλαιο παρουσιάζεται η πρωτογενής έρευνα που διεξήχθη με σκοπό τη μελέτη των απόψεων των αποφοίτων κοινωνικής εργασίας σχετικά με τον κοινωνικό αποκλεισμό των αποφυλακισμένων.

Τέλος, παρατίθενται τα συμπεράσματα της θεωρητικής προσέγγισης καθώς και της πρωτογενούς έρευνας αλλά και οι προτάσεις σχετικά με το θέμα της πτυχιακής μας μελέτης.

ABSTRACT

This thesis aims to study the social exclusion of ex-prisoners. In particular there is an attempt to clarify the concept of exclusion that accept people who have served their sentences in prisons in the country.

The first chapter identified the problem, the purpose of the study and concept definitions.

The second chapter develops the concept of correctional and the provisions of the Criminal Procedure Code of this issue.

The third analyzes the concept of social exclusion, of criminality and stigmatization of former prisoners and their causes.

The fourth chapter analyzes the problems of former prisoners and their segmentation in economical, social, professional and psychological.

The fifth chapter presents the organizations and the reintegration programmes of former prisoners including vocational rehabilitation programs.

The sixth chapter analyzes the concept of social worker, advisory work services and the role of Social Work department in reintegration.

The seventh chapter presents the primary research conducted in order to study the views of social work graduates about social exclusion of former prisoners.

Finally, there are listed the conclusions of the theoretical approach with the primary research results, as well as some proposals on the issue.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	ii
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	iii
ABSTRACT.....	iv
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
1.1ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ.....	1
1.2 ΣΚΟΠΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	1
1.3 ΟΡΙΣΜΟΙ ΕΝΝΟΙΩΝ	1
ΜΕΡΟΣ Α : ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ.....	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	3
2.1 ΣΩΦΡΟΝΙΣΜΟΣ	3
2.2 ΣΩΦΡΟΝΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ	4
2.3 ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	4
2.4 ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΗ	6
2.5 ΝΕΟΣ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ	13
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	13
3.1 ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑ.....	13
3.2 ΣΤΙΓΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΡΩΗΝ ΚΡΑΤΟΥΝΤΩΝ.....	14
3.3 ΑΙΤΙΕΣ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ	16
3.4 ΜΕΤΑΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΠΟΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΩΝ	19
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	19
4.1ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ	19
4.2 ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ	20
4.3 ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ	21

4.4 ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΑ-ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑ.....	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ.....	24
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	24
5.1 ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ.....	24
5.1.1 Η ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ.....	29
5.2 ΔΙΚΤΥΩΣΗ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ	31
5.3 ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗ- ΜΙΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 : ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗΣ.....	35
6.1 ΟΙ ΦΟΡΕΙΣ	35
6.1.1 ΕΠΑΝΟΔΟΣ.....	35
6.1.2 PRAKSIS	36
6.1.3 ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΩΝ «Ο ΟΝΗΣΙΜΟΣ».....	38
6.1.4 ΚΛΙΜΑΚΑ	40
6.1.5 FREEDOM GATE GREECE.....	42
6.1.6 ΕΡΥΘΡΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	43
6.2 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗΣ.....	44
6.2.1 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ PEBBLE.....	44
6.2.2 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ YOUTH IN ACTION	46
6.2.3 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ LEONARDO – ISODE – INTEGRAZIONE	47
SOCIO-OCCUPAZIONALE DETENUTI IN EUROPA.....	47
6.2.4 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΙΣ ΕΠΑ.....	48
6.2.5 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ACTIVE INCLUSION NETWORK»	50
6.2.6 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΔΙΚΤΥΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ & ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗ» (NETWORK FOR SOCIAL INCLUSION AND LABOUR MARKET INTEGRATION)	51
6.2.7 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ PROGRESS: «ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ: ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ, ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ»	52
6.2.8 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΜΠΟΡΩ ΚΑΙ ΕΓΩ».....	53

ΜΕΡΟΣ Β ΕΡΕΥΝΑ.....	55
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 : ΕΡΕΥΝΑ	55
7.1 ΣΚΟΠΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	55
7.2 ΕΙΔΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	55
7.3 ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΡΓΑΛΕΙΟΥ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	56
7.4 ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	56
7.5 ΔΕΙΓΜΑ.....	56
7.6 ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	56
7.7 ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	56
7.8 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ	57
7.9 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	58
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	77
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	80
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	82
ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ.....	84
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ	87

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Η κατάλυση του κοινωνικού αποκλεισμού των αποφυλακισμένων αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο του σωφρονιστικού συστήματος. Ο κρατούμενος μετατρέπεται από έγκλειστος σε ελεύθερο πολίτη. Σε αυτό το μεταίχμιακό στάδιο θα αποδειχθεί αν πέτυχε ο σωφρονισμός. Το άτομο καλείται να αποδείξει ότι πρεσβεύει ένα νέο τρόπο ζωής απαλλαγμένος αφενός μεν από τις τύψεις του, αφετέρου δε από τη στέρηση της ελευθερίας.

1.2 ΣΚΟΠΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Σκοπός της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι η ανάλυση την υφιστάμενης κατάστασης όσον αφορά τον κοινωνικό αποκλεισμό των πρώην κρατουμένων σε σωφρονιστικά ιδρύματα. Ταυτόχρονα παρουσιάζεται η ανάγκη διερεύνησης της έννοιας του σωφρονισμού, οι τρόποι κοινωνικοποίησης των αποφυλακισμένων, καθώς και ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού.

1.3 ΟΡΙΣΜΟΙ ΕΝΝΟΙΩΝ

Σωφρονισμός: συνέντιση ατόμου κυρίως με στέρηση της ελευθερίας (Σπινέλλη, 1985)

Έγκλημα: κάθε πράξη που τιμωρείται από τον ποινικό νόμο(Σπινέλλη, 1985)

Παρεκκλίνουσα συμπεριφορά : η ανθρώπινη συμπεριφορά που αφορά την παράβαση των κοινωνικών κανόνων, οι οποίοι ρυθμίζουν τη συμβίωση των ατόμων μέσα σε μια κοινωνία (Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, 1984)

Παραβατικότητα: συμπεριφορά που στοχεύει στην παραβίαση τυπικών και άτυπων κανόνων (Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, 1984)

Σωφρονιστικό ίδρυμα: ίδρυμα εκτέλεσης των ποινών και μέτρων ασφάλειας κατά της ελευθερίας, όπως αυτές επιβάλλονται από τα αρμόδια Δικαστήρια (Σπινέλλη, 1985)

1.4 ΑΡΤΙΚΟΛΕΞΑ

Ο.Η.Ε.: ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ

Φ.Ε.Κ.: ΦΥΛΛΟ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

Ο.Α.Ε.Δ.: ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

Ε.Κ.Κ.Α.: ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Μ.Κ.Ο. : ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ

Π.Δ. : ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Υ.Δ.Α.Σ.: ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ε.Κ.Τ.: ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Α.Τ.Ε.Ι. : ΑΝΩΤΕΡΟ ΤΕΧΝΟΛΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ

Ε.Π.Α.: ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ

ΜΕΡΟΣ Α : ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

2.1 ΣΩΦΡΟΝΙΣΜΟΣ

Η δικαστική τιμωρία επιδίδεται στο άτομο που έχει προβεί σε παραβατική πράξη προκειμένου να αποκτήσει την ευκαιρία να μετανοήσει και να επιδείξει μεταμέλεια, καθώς παράλληλα προσφέρει στο κοινωνικό σύνολο την αντίληψη της ισοτιμίας και της επικράτησης του δικαίου. (Albrecht, 2002).

Η σημασία της ποινής διαφαίνεται ήδη από την εποχή των αρχαίων χρόνων καθώς ήταν ισοδύναμη με τους όρους της προσφοράς και της αλληλεγγύης. Εν συνεχεία η ποινή σε αυτόν που διέπραξε αδίκημα συνεισφέρει στον ψυχικό εξαγνισμό, στην επίδειξη μεταμέλειας, όπως επίσης και στην επανένταξή του στην κοινωνία. Είναι λοιπόν προφανές ότι η συμμόρφωση με τους κανόνες, η τιμωρία και η ποινή έχουν ταυτόσημη σημασία και στοχεύουν στη διακοπή των αδικημάτων, στην επικράτηση των αρχών του δικαίου, όπως και στη «μεταβολή του καταδικασθέντα» σε κατασταλτικό συντελεστή στην εξάπλωση των αξιόποινων πράξεων. (Αρχιμανδρίτου, 2012)

Οι παγκόσμιες βιβλιογραφικές πηγές τονίζουν ότι μια σκληρή πράξη που θα αντιμετωπιστεί με σκληρό τρόπο θα έχει ως αποτέλεσμα την απaréσκεια του αυτουργού όσον αφορά τη δικαστική εξουσία και το κοινωνικό σύνολο. Παράλληλα καθίσταται εναργές ότι η εδραίωση της ιδέας «η βία φέρνει βία» μπορεί να οδηγήσει τον δράστη σε πιο ορθά σχεδιασμένες και συνάμα ειδεχθείς αδικοπραξίες. (Albrecht, 2002)

2.2 ΣΩΦΡΟΝΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Στις κοινωνίες της Ευρώπης που επικρατεί η δημοκρατία, κάνουν την εμφάνισή τους τα καταστήματα κράτησης, σύμφωνα με τις ιστορικές πηγές, τον 19^ο αι. και φαίνονται να αποτελούν μεγάλο επίτευγμα της κοινωνίας. (Beccaria, 2009) Τη θέση της ποινής του βασανισμού των υπαιτίων και της εξορίας από την κοινωνία διαδέχθηκαν τα καταστήματα κράτησης. Μεγάλης σημασίας δε παρουσιάζεται η εφαρμογή του εγκλεισμού σε καταστήματα κράτησης στη θέση της καταδίκης σε θάνατο. Έως την περίοδο που αναφέρεται η ποινή συνδεόταν άμεσα με το αδίκημα. Αυτό σημαίνει ότι όσο πιο αξιόποινη ήταν η πράξη ακόμα πιο άτεγκτη θα ήταν η τιμωρία. Τα όργανα της εκτελεστικής εξουσίας με σκοπό τη συνέτιση των υπολοίπων προέβαιναν στην εκτέλεση των ποινών ενώπιον των κατοίκων της τοπικής κοινότητας που κατά βάση επρόκειτο για τυραννίες και καταδίκη σε θάνατο στην περίπτωση του εγκλήματος. Υπό το καθεστώς των αποτρόπαιων αυτών πράξεων το σύνολο των πολιτών με αίσθημα απαρέσκειας εξέφρασαν την επιθυμία να εξαλειφθεί η επιβολή της δημόσιας θανατικής ποινής, την οποία αντικατέστησαν άλλου είδους ποινές όπως η φυλάκιση του υπαιτίου. (Beccaria,2009)

2.3 ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Σχετικά με την Οργάνωση του Σωφρονιστικού συστήματος στην Ελλάδα, έχει διαμορφωθεί ένα σύνολο γενικών αρχών των οποίων η απαρχή βασίζεται στο Σύνταγμα, τη νομολογία, τις συμβάσεις διεθνούς περιεχομένου και τα προεδρικά διατάγματα, όπως επίσης και τις ρυθμιστικές πράξεις με βάση τη συγκατάθεσή τους, δίνοντας βαρύτητα στον ισχύοντα Σωφρονιστικό Κώδικα. (Φρονίμου, 2008)

Στο σύνολο των γενικών αρχών εντάσσονται η πολιτική που ακολουθείται για την εφαρμογή των ποινών και των μέτρων ασφαλείας για τη στέρηση της ελευθερίας και η πολιτική για την αντιμετώπιση όσων κρατούνται στις φυλακές. (Γιοβάνογλου, 2006)

Σχετικά με την προσαρμογή των κανόνων που αναφέρονται παραπάνω δεν θα πρέπει να καταλύονται βασικές αρχές όπως η κανονικότητα και η ισονομία αναφορικά με την αντιμετώπιση των κρατουμένων στις φυλακές και είναι

αναγκαίο να κυριαρχεί η εκτίμηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σύμφωνα με το νόμο. (Φρονίμου, 2008)

Στον Σωφρονιστικό Κώδικα γίνεται αναφορά και ανάλυση των οργάνων που εφαρμόζουν την πολιτική του σωφρονισμού, τα οποία αποτελούνται από:

- Το Κεντρικό Επιστημονικό Συμβούλιο Φυλακών.
- Την Κεντρική Επιτροπή Μεταγωγών.
- Τα Συμβούλια της Φυλακής.

Επίσης, στον Σωφρονιστικό Κώδικα αναφέρονται:

- Η κατηγοριοποίηση των φυλακών και των φυλακισμένων.
- Η διαδικασία σχετικά με τη μεταγωγή και τη φύλαξή τους σ' αυτά.
- Η εφαρμογή των προγραμμάτων και ο τρόπος που θα αξιοποιήσουν τον διαθέσιμο χρόνο τους.
 - Η ικανότητά τους για εργασία.
 - Η διαμόρφωση της ποινής έπειτα όπως προκύπτει από εργασία.
 - Η επικοινωνιακή σχέση με το υπάρχον κοινωνικό περιβάλλον.

(Γιοβάνογλου, 2006)

Επιπλέον, στον Σωφρονιστικό Κώδικα συμπεριλαμβάνονται (Φρονίμου, 2008):

- Οι εναλλακτικοί τρόποι εκτίσεως των ποινών.
- Η επιβολή μέτρων σχετικά με την εύρυθμη λειτουργία των καταστημάτων κράτησης.
 - Η διαδικασία μεταγωγής των κρατουμένων.
 - Η κανονιστική διαδικασία για την λήξη εκτίσεως της ποινής.
 - Η μέριμνα μετά τη λήξη του σωφρονισμού.
 - Η επίβλεψη σχετικά με την εφαρμογή του Σωφρονιστικού Κώδικα καθώς και οι φορείς που μεριμνούν γι' αυτή τη διαδικασία. Αυτοί είναι η Γενική Διεύθυνση Σωφρονιστικής πολιτικής του Υπουργείου και οι Διευθύνσεις που υπάγονται σε αυτή: της Πρόληψης Εγκληματικότητας και Σωφρονιστικής Αγωγής Ανηλίκων, της Σωφρονιστικής Αγωγής Ενηλίκων, της Λειτουργίας Ειδικών Θεραπευτικών Καταστημάτων, της Επιθεώρησης Σωφρονιστικών Καταστημάτων Κράτησης Νέων και της Εξωτερικής Φρούρησης Φυλακών και λοιπών Καταστημάτων. (Φρονίμου, 2008)

2.4 ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΗ

Ο Σωφρονιστικός Κώδικας απαρτίζεται από ένα σχέδιο νόμου το οποίο δημιουργήθηκε από Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή, της οποίας η ίδρυση ορίστηκε από τον Υπουργό Δικαιοσύνης (44301/19-04-1996). Έκτοτε η επιμέλεια του σχεδίου εκπονείται από Επιτροπή η οποία συστάθηκε με την αριθμό [Α] 184109/26-11-1998 απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης και μετέπειτα συμπληρώθηκε με την αριθμό 190003/29-12-1998 όμοια. (Αρχιμανδρίτου, 2012)

Εν κατακλείδι το περιεχόμενο του Σωφρονιστικού Κώδικα εξετάστηκε ξανά έπειτα από απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης με αριθμό 85675/01-07-1999 σύμφωνα με την οποία η Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή συγκροτήθηκε εκ νέου με αποτέλεσμα την τροποποίηση του κώδικα. (Ανδρέου, 2001)

Κατόπιν θα ήταν θεμιτό να γίνει μια περιγραφή σχετικά με τα κεφάλαια του Σωφρονιστικού Κώδικα όσον αφορά το περιεχόμενό τους, κάνοντας μια αποσπασματική αναφορά αρχικά από το Πρώτο Κεφάλαιο, το οποίο απαρτίζεται από δύο τμήματα. (Ανδρέου, 2001)

Περιεχόμενο του πρώτου τμήματος αποτελούν τα δικαιώματα όσων εκτίουν την ποινή της φυλάκισής τους και συγκεκριμένα το Άρθρο 4 αναφέρει ότι (Λυμπέρης, 2008):

1. *«Κατά την εκτέλεση της ποινής δεν περιορίζεται κανένα άλλο ατομικό δικαίωμα των κρατουμένων εκτός από το δικαίωμα στην προσωπική ελευθερία»* (Λυμπέρης, 2008:σελ.48).

2. *«Οι κρατούμενοι δεν εμποδίζονται, λόγω της κράτησής τους, στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους και την άσκηση των δικαιωμάτων που τους αναγνωρίζει ο νόμος, αυτοπροσώπως ή με αντιπρόσωπο».* (Λυμπέρης, 2008:σελ.52).

Παρακάτω εμπεριέχονται οι Υποχρεώσεις και οι Περιορισμοί των δικαιωμάτων των Κρατουμένων. Αναφορικά στο Άρθρο 7 καθίσταται σαφές ότι (Ανδρουλάκης, 2008):

1. *«Οι κρατούμενοι δεν έχουν άλλες υποχρεώσεις ούτε υπόκεινται σε άλλους περιορισμούς των δικαιωμάτων τους, εκτός από αυτούς που προβλέπονται ρητά*

στον παρόντα Κώδικα και στις κατ' εξουσιοδότησή του εκδιδόμενες κανονιστικές πράξεις» (Ανδρουλάκης, 2008:σελ.78).

2. «Οι κρατούμενοι έχουν πρωταρχική υποχρέωση να συμμορφώνονται προς τις εντολές των αρμόδιων υπαλλήλων, ώστε να εξασφαλίζονται οι κατά το δυνατόν καλύτερες συνθήκες ευταξίας και ομαλής κοινής διαβίωσης μέσα στο κατάστημα κράτησης, καθώς και η αποτελεσματική λειτουργία των θεσμών που προβλέπουν την έξοδό τους από αυτό» (Ανδρουλάκης, 2008:σελ.84).

3. «Τα μέτρα φύλαξης και εξασφάλισης της ομαλής λειτουργίας των καταστημάτων κράτησης δεν αποκλείουν την άσκηση των συνταγματικά κατοχυρωμένων ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων των κρατουμένων, κατά την έννοια του άρθρου 4 του παρόντος» (Ανδρουλάκης, 2008:σελ.92).

4. «Η εύρυθμη λειτουργία και η ασφάλεια του καταστήματος σε εξαιρετικές περιπτώσεις είναι δυνατόν να δικαιολογούν περιορισμούς στους όρους διαβίωσης, οι οποίοι καθορίζονται κατά περίπτωση με απόφαση του αρμόδιου δικαστικού λειτουργού» (Ανδρουλάκης, 2008:σελ.96).

Όσον αφορά το Δεύτερο Τμήμα του Πρώτου Κεφαλαίου, το περιεχόμενό του αναφέρεται στους φορείς που ασκούν την σωφρονιστική πολιτική, τα οποία είναι: (Λυμπέρης, 2008)

- Κεντρικό Επιστημονικό Συμβούλιο Φυλακών.
- Κεντρική Επιτροπή Μεταγωγών.
- Συμβούλιο Φυλακής. (Λυμπέρης, 2008)

Στη συνέχεια στο Δεύτερο Κεφάλαιο, γίνεται μνεία σχετικά με τη Μεταχείριση των κρατουμένων με βάση τις κατηγορίες:

- Διαχωρισμός και κατηγοριοποίηση των κρατουμένων.
- Κρατούμενοι νεαρής ηλικίας.
- Κρατούμενοι για τους οποίους εκκρεμούν κατηγορίες.
- Κρατούμενοι που βρίσκονται σε ειδική κατηγορία. (Ανδρουλάκης, 2008)

Σχετικά με την τελευταία κατηγορία θα ήταν άξιο αναφοράς το χωρίο: «Οι κρατούμενοι για χρέη ή για άλλο λόγο σε εκτέλεση απόφασης πολιτικού δικαστηρίου, καθώς και οι οφειλέτες χρηματικής ποινής, αυτοτελώς ή κατά μετατροπή ή προστίμου ή δικαστικών εξόδων αποτελούν Ειδικές κατηγορίες κρατουμένων και ζουν σε χωριστά τμήματα των αντίστοιχων για την κατηγορία τους καταστημάτων (νεαρών, γυναικών, ανδρών). Επιτρέπεται σε εξαιρετικές

περιπτώσεις η διαβίωσή τους στα ίδια τμήματα με υπόδικους κρατουμένους».
(Λυμπέρης, 2008:σελ.51)

Σχετικά με το περιεχόμενο του Τρίτου Κεφαλαίου αποτελείται από μια περιγραφή των σωφρονιστικών ιδρυμάτων όσον αφορά την οργάνωσή τους, τη διεξαγωγή της λειτουργίας τους, την κτιριακή τους υποδομή και τους χώρους διαβίωσης των κρατουμένων. Επίσης, παρατίθενται οι διαχωρισμοί των καταστημάτων κράτησης τα οποία διαχωρίζονται σε γενικά και μετέπειτα κατατάσσονται σε Α', Β' και Γ' τύπου με κριτήριο τις ποινές των ατόμων που κρατούνται, σε ειδικά τα οποία αποτελούν οι αγροτικές φυλακές, η Κεντρική Αποθήκη Υλικού Φυλακών (ΚΑΥΦ), τα καταστήματα κράτησης νέων και τα κέντρα ημιελεύθερης διαβίωσης καταδίκων και τέλος σε θεραπευτικά όπου πρόκειται για τα γενικά νοσοκομεία, τα νοσηλευτήρια για ψυχικά ασθενείς και τα καταστήματα κράτησης για χρήστες εξαρτησιογόνων ουσιών. (Ανδρουλάκης, 2008)

Προχωρώντας στο Τέταρτο Κεφάλαιο , πραγματοποιείται αναφορά στη διεξαγωγή εισαγωγής και στη διαβίωση των κρατουμένων στα σωφρονιστικά ιδρύματα. Σε αυτό το κεφάλαιο περιγράφονται η Ενημέρωση και η τοποθέτηση του κρατουμένου που είναι νεοεισαχθής, όπου ο διευθυντής ενημερώνει τον κρατούμενο τόσο για τα δικαιώματά του όσο και για τις υποχρεώσεις του, αλλά και για τους κανονισμούς εντός του καταστήματος κράτησης. Στη συνέχεια ο κρατούμενος εξετάζεται από τον γιατρό ώστε να διαγνωσθούν ασθένειες που πιθανόν να φέρει και ο κοινωνικός λειτουργός μέσω μιας εξατομικευμένης συνέντευξης συζητά μαζί του για ατομικά προβλήματα ή για προβλήματα που σχετίζονται με το επάγγελμα και την οικογένειά του ή άλλα που ενδεχομένως να ενυπάρχουν. Επιπροσθέτως στο ίδιο κεφάλαιο περιγράφεται η ιατρική περίθαλψη των κρατουμένων, η εισαγωγή όσων νοσούν σε θεραπευτικά ή νοσηλευτικά καταστήματα κράτησης, καθώς και η διατροφή τους. (Λυμπέρης, 2008)

Σχετικά με το δικαίωμα των κρατουμένων για ενημέρωση και διασκέδαση, το οποίο υποδηλώνει έναν πιο ανθρώπινο τύπο κράτησης στα καταστήματα κράτησης, γίνεται αναφορά στο Πέμπτο Κεφάλαιο, με τίτλο «Μορφωτικά προγράμματα και ελεύθερος χρόνος κρατουμένων» όπου εμπεριέχονται:

- Η οργάνωση.
- Η επιμόρφωση και επαγγελματισμός καταρτισμός.

- Η ενημέρωση.
- Η διασκέδαση – Αξιοποιήσιμος χρόνος.
- Η πραγμάτωση καθηκόντων που λειτουργούν θεραπευτικά.

(Ανδρουλάκης, 2008)

Το Έκτο κεφάλαιο με τίτλο «Εργασιακή κατάσταση κρατουμένων» του οποίου το περιεχόμενο είναι αρκετά σημαντικό, αποτελείται από δυο τμήματα. Το πρώτο τμήμα αφορά τον προγραμματισμό εργασίας και απασχόλησης στο κατάστημα και η αμοιβή γι' αυτά. Αναφορικά, στο Άρθρο 43 γίνεται λόγος ότι (Φρονίμου, 2008):

«Η εργασία των κρατουμένων που παρέχεται σε μονάδες ή επιχειρήσεις του Δημοσίου ή του ευρύτερου δημόσιου τομέα έξω από τα καταστήματα κράτησης ή σε αγροτικές, βιοτεχνικές μονάδες ή εργαστήρια μέσα στα καταστήματα, αμείβεται με χρηματικό ποσό, το ύψος του οποίου καθορίζεται ανά ημέρα ή κατ' αποκοπή ή κατά μονάδα μέτρησης, με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, ανάλογα με το είδος της εργασίας και το βαθμό εξειδίκευσης του εργαζομένου. Για τον προσδιορισμό της αμοιβής εργασίας που παρέχεται σε ιδιωτικές μονάδες ή επιχειρήσεις έξω από τα καταστήματα κράτησης συνεκτιμάται και η νομοθεσία που ισχύει για τους εργαζόμενους γενικά. Το ένα τρίτο της αμοιβής για κρατουμένους εργαζόμενους έξω από τα καταστήματα κράτησης αποδίδεται στο Δημόσιο ως συμμετοχή τους στις δαπάνες διαβίωσης στο κατάστημα και κατατίθεται στο λογαριασμό Κεφάλαια Εργασίας Κρατουμένων. Το αποδιδόμενο αυτό ποσό δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υπερβαίνει ανά ημέρα το ημερομίσθιο ανειδίκευτου εργάτη» (Φρονίμου, 2008:σελ.112)

Στο δεύτερο τμήμα γίνεται περιγραφή σχετικά με τον Ευεργετικό υπολογισμό για τις ημέρες που υπολείπονται στην ποινή λόγω εργασίας και διαφαίνονται η διαδικασία και οι προϋποθέσεις που απαιτούνται. Εκτενέστερα, σύμφωνα με το Άρθρο 46: (Ανδρουλάκης, 2008)

«Προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, καθορίζει τις ειδικότερες ρυθμίσεις του ευεργετικού υπολογισμού ημερών ποινής για καταδίκους και υπόδικους, ο οποίος δεν μπορεί να υπερβαίνει κατ' ανώτατο όριο τις δύο ημέρες εκτιτέας ποινής για κάθε ημέρα εργασίας ή απασχόλησης σε προγράμματα ή σπουδών, σύμφωνα με το άρθρο 35 παράγραφος 8 του παρόντος. Σε ειδικές ή εξαιρετικές περιπτώσεις με παρόμοιο προεδρικό διάταγμα μπορεί να γίνει υπέρβαση του παραπάνω ανώτατου ορίου». (Ανδρουλάκης, 2008:σελ.92)

Επιπροσθέτως πρωταρχικής σημασίας δικαίωμα των ατόμων που εκτίουν την ποινή τους είναι αυτό της επικοινωνίας τους με το εξωτερικό περιβάλλον, η οποία ορίζεται από το Έβδομο Κεφάλαιο του Σωφρονιστικού Κώδικα το οποίο πραγματεύεται τις άδειες που δικαιούνται οι κρατούμενοι, ο λόγος και η διαδικασία πραγμάτωσης της επικοινωνίας και η διεξαγωγή της χορήγησης τακτικών και εκπαιδευτικών αδειών, για τις οποίες μεριμνεί το Πειθαρχικό Συμβούλιο. Υποχρεωτική είναι και η εφαρμογή ενός ειδικού βιβλίου όπου καταγράφονται στοιχεία για την ημερομηνία και την ώρα που εξήλθαν οι κρατούμενοι ούτως ώστε να τηρείται ο πλήρης έλεγχος για την επάνοδό τους. (Φρονίμου, 2008)

Προχωρώντας, τίτλος του Όγδοου Κεφαλαίου είναι: «Εναλλακτικές μορφές έκτισης των ποινών και της ελευθερίας» και το περιεχόμενό του σχετίζεται με την Ημιελεύθερη διαβίωση, η οποία στοχεύει στην απασχόληση των κρατουμένων είτε στα πλαίσια της εργασίας είτε με κάποια άλλη μορφή εκτός του καταστήματος κράτησης χωρίς τη συνεχή επιτήρηση. Κατ' αυτό τον τρόπο πραγματώνεται όπως αναφέρεται στο Άρθρο 59 «η σταδιακή επάνοδός τους σε καθεστώς πλήρους ελευθερίας». (Ανδρουλάκης, 2008:σελ.91)

Για την επίτευξη της εύρυθμης λειτουργίας του καταστήματος κράτησης θα πρέπει να εφαρμόζονται μέτρα, για τα οποία γίνεται αναφορά στο Ένατο Κεφάλαιο του Σωφρονιστικού Κώδικα όπου περιλαμβάνονται:

- Μέτρα ομαλότητας και ασφάλειας.
- Παραπτώματα που τιμωρούνται πειθαρχικά.
- Ποινές πειθαρχικού χαρακτήρα.
- Όργανα πειθάρχησης.
- Πειθαρχική Διαδικασία. (Ανδρέου, 2001)

Στο Δέκατο Κεφάλαιο αναφέρονται τόσο ο τρόπος καθώς και η διαδικασία και οι κανονισμοί σχετικά με τη μεταγωγή των κρατουμένων και στο Ενδέκατο Κεφάλαιο αναφέρεται η λήξη εκτίσεως των ποινών

Για τη Μετασωφρονιστική μέριμνα γίνεται αναφορά στο Δωδέκατο Κεφάλαιο του Σωφρονιστικού Κώδικα, καθώς είναι μεγάλης σημαντικότητας η διαδικασία της επαναφοράς των κρατουμένων στο κοινωνικό περιβάλλον και η επαγγελματικούς τους αποκατάσταση έπειτα από την αποφυλάκισή τους η οποία υποστηρίζεται από διάφορες οργανώσεις όπως είναι η ΕΠΑΝΟΔΟΣ. (Ανδρουλάκης, 2008)

Το περιεχόμενο του Δέκατου Τρίτου Κεφαλαίου αφορά την Εποπτεία σχετικά με την έκτιση των ποινών στο κατάστημα κράτησης και στο τελευταίο κεφάλαιο ο τίτλος είναι: «Ζητήματα διαχρονικού δικαίου». (Φρονίμου, 2008)

2.5 ΝΕΟΣ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ

Έπειτα από αυτενέργεια του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων όσον αφορά τον Σωφρονιστικό Κώδικα επέρχεται σε δημόσια συνεδρίαση το νέο καθεστώς του Σωφρονιστικού Κώδικα, ο οποίος δημιουργήθηκε από Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή και η κατάθεσή του στη Βουλή θα πραγματοποιηθεί έπειτα από εκτενείς διαλόγους με νομικούς, ακαδημαϊκούς, πολίτες κλπ. (Καϊάφα- Γκμπάντι ,2008)

Καθώς η ομόχρονη κοινωνία βρίσκεται σε μία αέναη μεταβολή, ακμάζει και θα ήταν θεμιτό ο εν ενεργεία Σωφρονιστικός Κώδικας να εναρμονιστεί στις ομόχρονες ανάγκες. Στον καινούργιο Σωφρονιστικό Κώδικα εντάσσονται νέες ηθικές αντιλήψεις, ενώ παράλληλα προοδεύουν οι ήδη καθιερωμένες που σχετίζονται με τις άδειες των εγκάθειρκτων, τον ημιελεύθερο τρόπο ζωής, την κατά τμήματα εκτέλεση της ποινής κλπ. Επί της ουσίας, πρόκειται για ένα σχέδιο νομοθεσίας το οποίο θα φέρει πιο υγιή αποτελέσματα όσον αφορά το πλαίσιο διαβίωσης στα καταστήματα κράτησης. (Ανδρέου, 2001)

Αναφορικά, οι μεταβολές που προσβύει ο νέος Σωφρονιστικός Κώδικας σε αντιδιαστολή με τον παλιό στοχεύουν (Καϊάφα- Γκμπάντι ,2008):

- Στην απαλοιφή του διαχωρισμού μεταξύ του όρου εγκλεισμός και κάθειρξη, καθιερώνοντας μια αδιαίρετη ποινή φυλάκισης που βασίζεται στα πρότυπα της Ευρώπης.
- Στην απαλοιφή της πρόβλεψης της μεταβολής της ποινής έναντι χρηματικού ποσού. (Καϊάφα- Γκμπάντι ,2008)
- Στην απαλοιφή της αφαίρεσης ασκήσεως του πολιτικού δικαιώματος. Παρ' όλα αυτά θα βρίσκονται σε ισχύ η στέρηση θέσεων και αξιωμάτων, η παρακώληση ασκήσεως επαγγέλματος, η γνωστοποίηση ενοχοποιητικής απόφασης και η κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων από το δημόσιο. Όμως συμπεριλαμβάνεται η στέρηση της άδειας οδήγησης ή χρησιμοποίησης μέσου μεταφοράς. (Καϊάφα- Γκμπάντι ,2008)

- Στην απαλοιφή των πλημμελημάτων που αναφέρονται στην μορφή των εγκληματικών πράξεων. Ο διαχωρισμός για αυτή την κατηγορία θα ισχύει για εγκλήματα κάθειρξης και παραπτώματα σε αναλογία με τον κολασμό. Σχετικά με την καταδολίευση σε διάφορους τομείς, όπως της υγείας οι κυρώσεις που θα επέρχονται θα είναι διοικητικού περιεχομένου. Αποτέλεσμα αυτού θα είναι η μείωση της σωρείας των υποθέσεων που βρίσκονται σε εκκρεμότητα στις δικαστικές αίθουσες. (Καϊάφα- Γκμπάντι ,2008)

- Στη διεύρυνση των επιχώριων ορίων καθιέρωσης των ελληνικών ποινικών κανόνων δικαίου. Αποτέλεσμα αυτού θα είναι η αντιστάθμιση των αναγκών που ήδη ενυπάρχουν δεδομένης της ανάπτυξης της τεχνολογίας. (Ανδρέου, 2001)

- Αναφορικά με αδικήματα ενάντια στη ζωή και τη σωματική αριότητα καθιερώνεται για πρώτη φορά ποινική τιμωρία για τον γιατρό ο οποίος στη διαδικασία του προγεννητικού ελέγχου μετά τις είκοσι εβδομάδες κύησης λόγω αμέλειας δεν διαπιστώνει σοβαρή δυσπλασία του εμβρύου που υποδηλώνει την γέννηση παιδιού με παθολογικής φύσεως προβλήματα, δεδομένου του ότι το βρέφος με τη γέννησή του παρουσιαστεί να φέρει την ασθένεια αυτή. (Καϊάφα- Γκμπάντι ,2008)

- Στη διεύρυνση εννοιών που σχετίζονται με την επικοινωνία με άτομα του οικογενειακού περιβάλλοντος χωρίς να απαιτούνται δεσμοί εξ αίματος. (Ανδρέου, 2001)

- Στη δυνατότητα του δικαστηρίου να προκαλεί μείωση της ποινής στον κατηγορούμενο που θεωρείται ηθικός αυτουργός στον οποίο σύμφωνα με το νόμο επιρρίπτονται όμοιες ποινές με αυτές του αυτουργού. (Ανδρέου, 2001)

- Στη διεύρυνση της λίστας που σχετίζεται με απολυτρωτικές περιπτώσεις, όπως λόγου χάρη την παραβίαση του νόμου από το δράστη λόγω της ανάγκης για κατανάλωση εξαρτησιογόνων ουσιών. (Ανδρέου, 2001)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο κοινωνικός αποκλεισμός αποτελεί μία «μη αναλυτική ιδέα», η οποία εξαιτίας του μεγάλου εύρους φαινομένων στα οποία αναφέρεται και τα οποία αναλύει, δεν είναι εύκολο να γίνει αντιληπτή. Επίσης, φαίνεται ότι είναι μία έννοια η οποία «εμφυτεύτηκε στο χώρο των κοινωνικών επιστημών από το χώρο της κυρίαρχης κοινωνικής πολιτικής» (Πετράκη, 1998 σελ. 24) και επομένως είναι εκφραστής μίας συγκεκριμένης ιδεολογίας.

Ο κοινωνικός αποκλεισμός δεν αποτελεί έναν καθαρά επιστημονικό όρο, είναι περισσότερο ένας κοινωνιολογικός όρος ο οποίος αναφέρεται σε διαδικασίες αποκοπής από το κύριο κοινωνικό σώμα ολόκληρων κοινωνικών ομάδων οι οποίες θεωρούνται απειλητικές για τη δημόσια τάξη (Φουκό, 1999)

3.1 ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Ο ορισμός «παραβατικότητα» με τους πολλαπλούς παράγοντες και βαθμίδες εμφάνισης υποδηλώνει την διαφοροποίηση και παρεκκλίνουσα συμπεριφορά που αφορά παιδιά και ανηλίκους εφήβους, η οποία έκανε την εμφάνιση και δεινώς της τις τελευταίες δεκαετηρίδες. Η παρεκτρεπόμενη αυτή στάση δεν ισχύει πάντα υπό τη μορφή εγκληματικής πράξης που πρέπει να διώκεται ποινικά, ενώ σε μεγάλο βαθμό δεν έρχεται στην επιφάνεια και δεν «ενάγεται» από τα άτομα που την έχουν υποστεί, από τις οικογένειες των υπαιτίων και το κοινωνικό πλαίσιο (εκπαιδευτικό προσωπικό, τοπική κοινότητα). Με το πέρασμα του χρόνου βέβαια, ανά γεωγραφικές εκτάσεις, τοπικές κοινότητες και συλλόγους, καθώς και τύπους της συγκεκριμένης παρεκκλίνουσας συμπεριφοράς, τείνει να παρουσιάζει αύξηση η εγκληματική της μορφή, είτε αυτή έρχεται στην επιφάνεια κατ' αναφορά των θυμάτων είτε από αυτόβουλη δίωξη των εντεταλμένων οργάνων. Όσον αφορά βέβαια και τις δύο αυτές υποθέσεις, αποκαλύπτονται ανάρτια, διότι το περιβάλλον όπου διαπράττουν τις καταδικαστέες πράξεις οι ανήλικοι (οικογενειακό ή σχολικό περιβάλλον, τοπική κοινότητα) αποσιωπά και αποκρύπτει την παραβατική συμπεριφορά λόγω

ευθύνης συναιτιότητας (οικογένεια), εμφανούς έλλειψης ευθύνης (σχολείο), αδιαφορίας της τοπικής κοινότητας και ομορτωριστική γραμμή των υπολοίπων οργάνων που είναι αρμόδια για την κοινωνικοποίηση των ανηλίκων. (Γκιούλη, 2004)

Οι κανόνες ποινικού δικαίου και δικαστικής διαδικασίας των χωρών που βρίσκονται σε εϋνοια, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας, καθορίζουν τη δίωξη, διεξαγωγή δίκης με συγκεκριμένη σύσταση των δικαστών και καταλογισμό ενοχής για παραβατικότητα των ανηλίκων έπειτα από εκτενή επαλήθευση των συνθηκών, ατομικών ή οικογενειακών, προσμέτρηση των στοιχείων που υποδηλώνουν ενοχή και τη μορφή και συμψηφισμό της κάθειρξης. Περιστασιακές και συνάμα οργανωμένες διερευνήσεις και αναλύσεις, τόσο στην Ελλάδα όσο και ευρύτερα στην Ευρώπη, έχουν πλησιάσει τη βία, την αποκλίνουσα και παραβατική συμπεριφορά των ανηλίκων, καταλήγοντας σε επιστημονικά συμπεράσματα της συγκεκριμένης εγκληματικής συμπεριφοράς, των παραγόντων πρόκλησής της (συναισθηματικών και κοινωνικών) και του ποινικού κατευνασμού. Η τελευταία μακροσκελής και στοιχειοθετημένη έρευνα του ακαδημαϊκού Νέστορα Κουράκη για το «Δίκαιο των Παραβατικών Ανηλίκων» με την παγκόσμια και εγχώρια βιβλιογραφία απαρτίζει ένα σημαντικό σημείο αναφοράς και διαγνωστικής εκτίμησης του γενικού αντικείμενου. Μια ακόμα κοινωνιολογική έρευνα με αντικείμενο την αποκλίνουσα συμπεριφορά σε πιο γενικό πλαίσιο είναι το ευρέως γνωστό σύγγραμμα του Alex Thio με τίτλο «Παρεκκλίνουσα Συμπεριφορά». (Rene van Swaaniger, 1997)

3.2 ΣΤΙΓΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΡΩΩΝ ΚΡΑΤΟΥΝΤΩΝ

Στην ομόχρονη κοινωνία λαθεμένα επικρατεί η άποψη ότι η παρέκκλιση αποτελεί πράξη που προβαίνουν άτομα από τις χαμηλές κοινωνικές κάστες. Το δόγμα του ηθικού στίγματος το οποίο στηρίχθηκε στην άποψη της συμβολικής ώσμωσης δίνει έμφαση στη στηλίτευση ορισμένων ατόμων η οποία ενδέχεται να συνεχίσει την παρεκκλίνουσα συμπεριφορά. Ο Cohen ορθά πρεσβεύει τεκμηριωμένη εγκληματολογία διότι είναι «είναι η σκληρότερη διαδοχή της θεωρίας της ετικετοποίησης. Ο ορισμός του εγκλήματος ως συμπεριφορά που επισημαίνεται ως τέτοια δεν σημαίνει πως κάποιος το έγκλημα δεν θα το έπαιρνε

σοβαρά ως έγκλημα . Έγκλημα είναι ο νομικός ορισμός ορισμένων πράξεων άλλα είναι επικίνδυνα άλλα μη πραγματικά . Επιπλέον δεν ποινικοποιούνται όλες οι επιβλαβείς πράξεις ειδικά των πιο ισχυρών ομάδων στην κοινωνία» (Cohen, 2011).

Πρώτος ο Becker έκανε αναφορά για τη θεωρία της ετικέτας και υποστήριξε ότι η επιστήμη της κοινωνιολογίας οφείλει να υποστηρίζει πανεπιστημιακά τον πιο αδύναμο ο οποίος χαρακτηρίζεται ως ο αδικημένος από την εξουσία (Rene van Swaaniger, 1997).

Ο Lemert διαχωρίζει την παρέκκλιση σε πρωτογενή και δευτερογενή. Οι διαδοχικές αλληλεπιδράσεις της δευτερογενούς παρέκκλισης είναι:

- Πρωταρχική παρέκκλιση.
- Κοινωνικές κυρώσεις.
- Περαιτέρω πρωταρχική παρέκκλιση.
- Άλλες κοινωνικές κυρώσεις ισχυρότερες.
- Παρέκκλιση με εχθρότητα προς αυτούς που βάζουν τις κυρώσεις.
- Σημείο ανεκτικότητας
- Αποδοχή της κοινωνικής θέσης (Γιοβάνογλου, 2006).

Ο στηλιτευμένος παραβάτης δέχεται το πρόσωπό του ως εγκληματία και συνεπώς επιστρέφει στα κοινωνικά σύνολα που έχουν προσδιοριστεί με την ίδια ετικέτα. Με την ιδιότητα του εγκληματία αλλοιώνεται η αντίληψη της κοινωνίας προς αυτόν, προς το κοινωνικό σύνολο γεννάται φόβος, τείνει προς περιθωριοποίηση με συνέπεια να υπερισχύει εναντίον του από το κοινωνικό σύνολο η ετικέτα του «εγκληματία». Ο στιγματισμός επιδρά ως κοινωνικό μοτίβο διότι η κοινωνία προσδίδει ορισμένες ερμηνείες στα φυσικά ή μη ερεθίσματα. Η ετικέτα αυτή είναι μη αποδεκτή από τα άτομα που έχουν προβεί σε παραβατική συμπεριφορά. (Γκιούλη, 2004)

Η αντιμετώπιση της κοινωνίας προς το άτομο που διώκεται ποινικά παρουσιάζει έλλειψη επιείκειας, με αποτέλεσμα το άτομο αυτό σε βάθος χρόνου να παρουσιάσει άλλου είδους παραβατική συμπεριφορά και διωχθεί ποινικά για ακόμα μια φορά. Με τη δευτερεύουσα αντίδραση του κοινωνικού συνόλου το άτομο αποδέχεται σταδιακά τον στιγματισμό ενσωματώνοντάς τον στα στοιχεία του χαρακτήρα του. Το στίγμα δεν κάνει την εμφάνισή του μόνο σε όσους έχουν προκαλέσει αδικήματα αλλά και σε ένα μεγαλύτερο σύνολο ατόμων φανερώνουν γνωρίσματα παραπλήσια με τους ήδη στηλιτευμένους. Θα ήταν δυνατόν να δώσουμε έμφαση στο ότι το «στίγμα» εδραιώνεται σε όσους σωφρονίστηκαν με

εγκλεισμό και όχι στα άτομα τα οποία διέπραξαν εγκληματικές πράξεις και δεν έχουν σωφρονιστεί ακόμα. Η ενσωμάτωση ξανά στο κοινωνικό σύνολο για τα άτομα που παραβίασαν αποδείχθηκε δύσκολη εξαιτίας του στίγματος και οι συνέπειες ήταν ποικίλες για όσους εντάχθηκαν σε πλαίσιο σωφρονισμού. Κατά συνέπεια, το «στίγμα» τον χαρακτηρίζει στη μετέπειτα πορεία της ζωής του σε προσωπικό και κοινωνικό επίπεδο. (Rene van Swaaniger, 1997)

3.3 ΑΙΤΙΕΣ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ

Στη σημερινή κοινωνία με την έννοια κοινωνικό αποκλεισμό αναφερόμαστε στην αποστέρηση των δικαιωμάτων ορισμένων ατόμων και την αποστέρησή τους στο κοινωνικό σύνολο. Θα ήταν σκόπιμο να αναφέρουμε ότι τα όργανα εξουσίας είναι αυτά που θέτουν σε λειτουργία την περιθωριοποίηση μέσα από τον κοινωνικό έλεγχο. Συνεπώς, η κύρωση είναι ο γενετήσιος παράγοντας για τον αποκλεισμό συγκεκριμένων πληθυσμιακών ομάδων. Η επιβολή φυλάκισης σε άτομα δεν τους επιτρέπει μετέπειτα να ενεργήσουν νομότυπα με αποτέλεσμα με το πέρας του σωφρονισμού τους να δρουν εγκληματικά. Επομένως το πρόσωπο αυτό περιθωριοποιείται εξαιτίας της αμοιβαίας επίδρασης των οργανισμών που ασκούν κοινωνικό έλεγχο, περιβάλλοντος, προσώπων τα οποία προβαίνουν σε εγκληματικές πράξεις. (Δασκαλάκη, Παπαδοπούλου, Τοαμπαρλή, Φρονίμου, 2002)

Η περιθωριοποίηση των ατόμων που αποφυλακίζονται πηγάζει από την ανεπάρκεια τόσο δυνατοτήτων στο επίπεδο της εκπαιδευτικής διαδικασίας όσο και σε εργασιακό, ενδοοικογενειακό, οικονομικό. Οι δυνατότητες αυτές δεν παρέχονται σε πρόσωπα που προέβησαν σε αδικοπραξία και εκδηλώνονται ως κοινωνικά στερεότυπα. Είναι εμφανές ότι σε παγκόσμιο επίπεδο πλέον ότι ο αριθμός των ατόμων που φυλακίζονται για μεγάλο διάστημα αυξάνεται διαρκώς και συνεπώς εκλείπει η σχέση τους με την διαδικασία της παραγωγής. Στοιχεία αποδεικνύουν ότι είτε δεν εργάζονται είτε εργάζονται ανά διαστήματα. Παράγοντας της περιθωριοποίησης από την εργασία είναι η φυλάκιση του ατόμου και η έλλειψη της εργασιακής συνείδησης εξαιτίας του στίγματος, της δυσμενούς διάθεσης των υφισταμένων και της αντιμετώπισης του κράτους προς τους πρώην φυλακισμένους. (Γιοβάνογλου 2006)

Άξιο αναφοράς είναι το γεγονός ότι αντιπροσωπευτικό δείγμα πρώην φυλακισμένων βάλλεται διαρκώς διότι όσο τα πρόσωπα αυτά αποκλείονται από την εργασιακή ευκαιρία τόσο πληθαίνει το ενδεχόμενο περιαγωγής τους στα καταστήματα κράτησης και ως εκ τούτου αντιμετωπίζουν ξανά την περιθωριοποίησή τους μετά την έξοδό τους από αυτά. Επομένως εξαιτίας των επακόλουθων αυτών οι δράσεις για επανένταξη στο κοινωνικό σύνολο αφορούν αντικείμενο υψηλού ενδιαφέροντος για την κοινωνία. (Δασκαλάκη, Παπαδοπούλου, Τοαμπαρλή, Φρονίμου, 2002)

3.4 ΜΕΤΑΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ

Καταρχήν, μπορούμε να αναφέρουμε ότι τα άτομα που κρατούνται με την έξοδό τους από το κατάστημα κράτησης έρχονται αντιμέτωπα με πλήθος προβλημάτων τόσο στο προσωπικό όσο και στο εκτεταμένο περιβάλλον. Στη περίπτωση αυτή όμως για να μην καταλήξει το άτομο αυτό πάλι σε φυλάκιση καθίσταται αναγκαία προς αυτό η μέριμνα και η υποστήριξη. Κατά το 1973, για τη φροντίδα μετά την αποφυλάκιση δημοσιεύτηκαν από το Συμβούλιο της Ευρώπης οι στοιχειώδεις ουσιαστικοί κανόνες για την αντιμετώπιση των φυλακισμένων, οι οποίοι ανακεφαλαιώνουν την πρόβλεψη των κανονισμών του Ο.Η.Ε. με ορισμένες ετερότητες. Συνάμα, με τη Σύσταση R(87)3 οι ευρωπαϊκοί κανονισμοί σωφρονισμού τροποποιήθηκαν και αυτό είχε ως αποτέλεσμα να συμπεριληφθεί ένας καινούργιος κώδικας ο οποίος έφερε τον τίτλο «Προετοιμασία προ της απολύσεως» και αφορούσε την διαμόρφωση προγραμμάτων που θα συνέβαλαν στην επανένταξη των αποφυλακισθέντων στο κοινωνικό σύνολο. (Γιοβάνογλου 2006).

Τα παγκόσμια δοκίμια για την πολιτική κατά των εγκληματικών πράξεων έδωσαν έμφαση στη φροντίδα μετά το σωφρονισμό και στην ένταξη στην κοινωνία των πρώην παρεκκλινόντων. Στην γραμμή αυτή πλευσης κατά του εγκλήματος επισημάνθηκε το κομμάτι της ερευνητικής διαδικασίας με σκοπό να επιτευχθεί η ένταξη του παρεκκλινόντα στην κοινωνία. Θεμιτό είναι να τονιστεί ότι το πρόσωπο μετά την αποφυλάκισή του από το κατάστημα κράτησης καθίσταται αναγκαίο αυτοβούλως και με τη ρώμη της ανεξαρτησίας του να εκμεταλλευτεί το νέο μοτίβο ζωής που του προσφέρεται χωρίς την εμπλοκή περισσοτέρων οι οποίοι θα ενισχύσουν το ενδεχόμενο του στιγματισμού του.

Βέβαια θα ήταν επιβοηθητική η προσφορά υλικής και ηθικής βοήθειας από το σύνολο των ατόμων που περιβάλλεται. (Σαρρής, 2001)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΠΟΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα προβλήματα των αποφυλακισμένων πολλές φορές παρουσιάζονται σαν απόρροια του στιγματισμού και περιλαμβάνουν όλα εκείνα τα στοιχεία της αλληλεπίδρασης με τα οποία μπορεί να προστεθεί στο άτομο μια ετικέτα συμπεριφοράς. Η αποστροφή της κοινωνίας και η πλήρης ανελαστικότητα απέναντι στα άτομα που έχουν προβεί σε μια καταδικαστέα πράξη αποτελεί εφαλτήριο στο να αποκτήσει το άτομο ποικίλα προβλήματα.

4.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Ένα από τα προβλήματα που έχουν να αντιμετωπίσουν οι πρώην φυλακισμένοι μετά την απόλυση τους από το Κρατητήριο και με την είσοδο τους στην κοινωνία είναι το οικονομικό. Το συγκεκριμένο πρόβλημα θεωρείται φυσικό καθώς μέχρι να ορθοποδήσει και να αποκατασταθεί επαγγελματικά δεν έχει κάποιο εισόδημα. Επίσης, άλλος ένας λόγος που συμβαίνει αυτό είναι διότι πολλοί αποφυλακισμένοι έχουν μείνει στους χώρους κράτησης για μεγάλο χρονικό διάστημα με αποτέλεσμα να έχει χαθεί η σωστή οικονομική διαχείριση το οποίο θεωρείται ένα πολύ σημαντικό κομμάτι για την αποφυγή του ενδεχόμενου να υπάρξει μεγάλο οικονομικό πρόβλημα μετέπειτα. (Γιοβάνογλου, 2006).

Η οικονομική ενίσχυση των αποφυλακισμένων πραγματοποιείται αρχικά από τους ίδιους τους χώρους Κράτησης. Τη στιγμή που απολύονται λαμβάνουν ένα χρηματικό ποσό το οποίο το χρησιμοποιούν για να μπορέσουν να μετακινηθούν μέχρι την οικεία τους ή τον τόπο καταγωγής τους. Επίσης σε ορισμένα άτομα δίνεται και κάρτα επιβίβασης για να χρησιμοποιήσουν τα μέσα μεταφοράς δωρεάν. (Γιοβάνογλου, 2006)

Επί προσθέτως, τα άτομα που συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν οικονομικό πρόβλημα, έχουν τη δυνατότητα να ζητήσουν οικονομική βοήθεια από τις αρμόδιες κοινωνικές υπηρεσίες των εκάστοτε Δήμων με την καθοδήγηση των κοινωνικών λειτουργών λαμβάνοντας για το πρώτο διάστημα τουλάχιστον ένα

έκτακτο εισόδημα. Σε αυτό το σημείο, θα πρέπει να αναφερθεί ότι τα έξοδα του κάθε ατόμου είναι διαφορετικά πράγμα που σημαίνει ότι η οικονομική διαχείριση από τον ίδιο, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, θεωρείται πολύ σημαντική ώστε να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να υπάρξει εξάπλωση του προβλήματος. (Γιοβάνογλου, 2006)

4.2 ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ

Το πιο σημαντικό πρόβλημα που έχουν να αντιμετωπίσουν τα άτομα μετά την αποφυλάκιση τους είναι η επαγγελματική τους αποκατάσταση. Καθώς έχουν απομακρυνθεί για κάποιο είτε μικρό είτε μεγάλο διάστημα από την κοινωνία και από τον εργασιακό χώρο θεωρείται αρκετά δύσκολη η εύρεση εργασίας. Το γεγονός ότι τα περισσότερα άτομα που απολύονται έχουν χαθεί από τους φίλους τους και τις παρέες τους και το ότι το οικογενειακό περιβάλλον δεν τους παρέχει την ανάλογη υποστήριξη, δυσχεραίνει την κατάσταση. (Δασκαλάκη, Παπαδοπούλου, Τοαμπαρλή, Φρονίμου, 2002)

Άλλο ένα μειονέκτημα που συμβάλλει στην ανεργία των αποφυλακισμένων είναι η ανύπαρκτη επαγγελματική εξειδίκευση και σε πολλές περιπτώσεις η μη ολοκλήρωση των σπουδών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Αυτό σημαίνει ότι με την απόλυση τους από το Σωφρονιστικό Κατάστημα δεν έχουν τα απαραίτητα προσόντα όπως είναι το απολυτήριο Λυκείου ώστε να απορροφηθούν σε κάποιο επάγγελμα και να αποκατασταθούν επαγγελματικά ενώ η απαραίτητη προϋπηρεσία είναι μηδαμινή. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να αναφερθεί ότι τις περισσότερες φορές οι εργοδότες δεν δέχονται να προσλάβουν έναν πρώην φυλακισμένο πράγμα που εντείνει το πρόβλημα. (Σαρρής, 2001)

Επίσης, ο κρατικός μηχανισμός δεν έχει δημιουργήσει τις κατάλληλες προϋποθέσεις ώστε τα συγκεκριμένα άτομα να απορροφηθούν και να μην απομονώνονται κοινωνικά καθώς η νομοθεσία που ισχύει μέχρι και σήμερα περί ποινικού μητρώου δημιουργεί περισσότερα εμπόδια. Ο θεσμός του ποινικού μητρώου φαίνεται ότι παρεμβάλλει στην επαγγελματική αποκατάσταση των πρώην φυλακισμένων καθώς οι εργοδότες επηρεάζονται, δεν εμπιστεύονται και λειτουργούν μόνο με κριτήριο το επιβαρυνμένο ποινικό μητρώο. (Δασκαλάκη, Παπαδοπούλου, Τοαμπαρλή, Φρονίμου, 2002)

Τα πλεονεκτήματα που προκύπτουν από την επαγγελματική αποκατάσταση είναι πληθώρα. Το άτομο αρχικά εξασφαλίζει την επιβίωση του χωρίς να επιβαρύνει το οικογενειακό του περιβάλλον. Επίσης, γίνεται δημιουργικός, ενισχύεται η αυτοπεποίθησή του και αποκτά κοινωνικές συναναστροφές πράγμα που συμβάλλει στην κοινωνική αναγνώριση του. (Σαρρή, 2001)

4.3 ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Ο κοινωνικός αποκλεισμός των αποφυλακισμένων βρίσκεται σε άμεση συσχέτιση με τα κοινωνικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν. Όπως είναι γνωστό, τα συγκεκριμένα άτομα αποτελούν μια ευπαθή κοινωνικά ομάδα η οποία έρχεται αντιμέτωπη με πληθώρα προβλημάτων που αφορούν τον εργασιακό, τον οικονομικό και τον ψυχολογικό τομέα. (Sapsford, Still, Miell, Stevens, Wetherell, Δραγώνα, 2006)

Η επαγγελματική αποκατάσταση του ατόμου θεωρείται η πιο σημαντική για την αποδοχή του από το κοινωνικό σύνολο και την ομαλή επανένταξη του. Λόγω όμως δυσοίωνων καταστάσεων που επικρατούν στον τομέα της απασχόλησης και καθώς το άτομο έχει αποκτήσει την ετικέτα του «εγκληματία» δεν μπορεί να ορθοποδήσει με αποτέλεσμα να αποξενώνεται και να περιθωριοποιείται. (Σαρρή, 2001)

Η διαδικασία της επανένταξης του αποφυλακισμένου στην κοινωνία είναι πολύ δύσκολη και επώδυνη που αρκετές φορές το άτομο καθώς έχει απογοητευτεί υποτροπιάζει με αποτέλεσμα την επιστροφή σε παράνομες πράξεις. (Sapsford, Still, Miell, Stevens, Wetherell, Δραγώνα, 2006)

Στη συνέχεια των κοινωνικών προβλημάτων αξίζει να αναφερθεί ότι τα αποφυλακισμένα αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα στις φιλικές και διαπροσωπικές τους επαφές. Το στίγμα της φυλακής τους ακολουθεί και είναι δύσκολο να γίνουν αποδεκτοί όσον αφορά την δημιουργία φιλικών σχέσεων και συντροφικών δεσμών. Τα συγκεκριμένα άτομα, έχουν ανάγκη και αποζητούν τη συντροφικότητα για το λόγο αυτό υπάρχουν περιπτώσεις τις οποίες κρύβουν ότι έχουν υπάρξει στη ζωή τους φυλακισμένοι. Ειδικότερα, όσον αφορά τα άτομα τα οποία έχουν διατελέσει εγκλήματα του ποινικού κώδικα που σχετίζονται με την αφαίρεση ζωής είναι ακόμα πιο δύσκολο να δημιουργήσουν κάθε είδους διαπροσωπική σχέση και να εμπνεύσουν ασφάλεια. (Σαρρή, 2001)

4.4 ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΑ-ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑ

Το πρώτο διάστημα μετά την αποφυλάκιση τους, τα άτομα τις περισσότερες φορές αντιμετωπίζουν συναισθηματικά αλλά και ψυχολογικά προβλήματα. Το συγκεκριμένο φαινόμενο παρουσιάζεται ιδιαίτερα στα άτομα τα οποία δεν έχουν την κατάλληλη υποστήριξη και από το κοινωνικό αλλά πολύ περισσότερο από το οικογενειακό περιβάλλον τους. (Ζαϊμάκης, Κανδυλάκη, 2005)

Τα συναισθηματικά αλλά και ψυχολογικά προβλήματα, επιβαρύνουν το άτομο με αποτέλεσμα να μην μπορεί να λειτουργήσει στις καθημερινές του δραστηριότητες και στην επικοινωνία του με τον περίγυρο του. Αυτό έχει σαν συνέπεια να αποπροσανατολίζεται από τους στόχους που έχει και να μην μπορεί να ικανοποιήσει τις προσδοκίες του. (Sapsford, Still, Miell, Stevens, Wetherell, Δραγώνα, 2006).

Το άτομο κατακλύζεται από δυσάρεστα συναισθήματα τα οποία μπορεί να κλονίσουν και την ψυχική του υγεία. Τα συμπτώματα τα οποία παρουσιάζονται είναι έντονο ψυχολογικό στρες, άγχος, φοβίες για το μέλλον, αλλαγές στη συμπεριφορά του, μειωμένη όρεξη για φαγητό και αδυναμία συγκέντρωσης. Γι αυτό το λόγο θα πρέπει να παρακολουθήσει κάποιο θεραπευτικό πρόγραμμα με τη βοήθεια ειδικών όπως είναι οι κοινωνικοί λειτουργοί οι οποίοι θα του παράσχουν την κατάλληλη υποστήριξη ώστε να ξεπεράσει αυτού του είδους τα προβλήματα. (Sapsford, Still, Miell, Stevens, Wetherell, Δραγώνα, 2006)

Ο κοινωνικός αποκλεισμός των αποφυλακισμένων δυσκολεύει τις διαπροσωπικές σχέσεις και δημιουργεί μακροχρόνιες δυσάρεστες καταστάσεις στην ψυχική του υγεία. Το άτομο αισθάνεται απομονωμένο και θεωρεί ότι όλοι είναι εχθρικοί απέναντι του. Οι καταστάσεις που παρουσιάζονται είναι αρχικά η αδυναμία να αισθανθεί χαρά για το οτιδήποτε και αισθάνεται ότι δεν υπάρχει κανένα νόημα στη ζωή του. Επίσης, βρίσκεται σε μια συνεχή αδιαθεσία χωρίς βιολογική βάση ενώ έχει μειωμένη όρεξη για συμμετοχή σε δραστηριότητες αλλά και για επικοινωνία με άτομα. Δεν μπορεί να ελέγξει τον εαυτό του σε καθημερινές πρακτικές ασχολίες και τα προβλήματα με το οικογενειακό περιβάλλον του εντείνονται. Τις περισσότερες φορές λόγω της συναισθηματικής και ψυχολογικής φόρτισης το άτομο καταφεύγει σε καταχρήσεις όπως είναι το αλκοόλ και τα ναρκωτικά. (Ζαϊμάκης, Κανδυλάκη, 2005)

Σύμφωνα με τα παραπάνω, συμπεραίνεται ότι η έγκαιρη διάγνωση του προβλήματος θα οδηγήσει στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του. Πολλές φορές είναι πολύ δύσκολο για το άτομο να ζητήσει βοήθεια καθώς έχει φοβίες ότι θα απομονωθεί περισσότερο από την κοινωνία με αποτέλεσμα την εξάπλωση του προβλήματος. Η στήριξη του οικογενειακού περιβάλλοντος αλλά και του φιλικού περιβάλλοντος του ατόμου θεωρείται πολύ σημαντική και σε συνδυασμό με ειδικούς επαγγελματίες μπορεί να υπάρξει εξάλειψη αυτών των προβλημάτων. (Sapsford, Still, Miell, Stevens, Wetherell, Δραγώνα, 2006)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να τάσσεται υπέρ της υποστήριξης και ενθάρρυνσης των αποφυλακισθέντων στον ψυχολογικό, κοινωνικό και συναισθηματικό τομέα τηρώντας τους κανόνες δεοντολογίας. Ταυτόχρονα ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να ενθαρρύνει τους αποφυλακισθέντες να συμμετέχουν σε όλες τις δραστηριότητες οι οποίες ενδυναμώνουν την προσωπικότητα τους και ενισχύουν την αυτοπεποίθησή τους.

5.1 ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Σκοποί και στόχοι

Οι σκοποί και οι στόχοι των συμβουλευτικών υπηρεσιών αναφέρονται εύστοχα στο Προεδρικό Διάταγμα το οποίο έχει ως εξής: «η επαγγελματική κατάρτιση φυλακισμένων και αποφυλακισμένων, η αποκατάσταση, η οικονομική συμπαράσταση, καθώς και η προετοιμασία και προώθηση της εν γένει κοινωνικής τους επανένταξης (ά. 81 § 2 ΣΚ)». «Μεταξύ των δράσεων της περιλαμβάνεται η ενθάρρυνση, η ενίσχυση και η αξιοποίηση κάθε δράσης και πρωτοβουλίας ιδιωτικών φορέων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ή εθελοντικών οργανώσεων που αναπτύσσεται στον τομέα του κοινωνικού αποκλεισμού (ά. 2 περ. γ' του π.δ. 300/2003 [ΦΕΚ Α' 256])». (Τρέσσου, Κωστούλη, Βασιλειάδης, Χατζηνικολάου, Χασιώτης, 2004)

Οι συμβουλευτικές υπηρεσίες έχουν σαν κύριο μέλημα την προετοιμασία και την υποστήριξη σε όλους τους τομείς των ατόμων που έχουν αποφυλακιστεί είτε έχουν ενηλικιωθεί είτε όχι. Το βασικότερο είναι η ομαλή επανένταξη τους στην κοινωνία. Με βάση αυτό, ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού είναι υψίστης σημασίας και όλοι οι φορείς που συμβάλλουν στην υποστήριξη των κοινωνικά ευπαθών ομάδων στελεγχώνονται από κοινωνικούς λειτουργούς για την κάλυψη όλων των αναγκών τους σε όλους τους τομείς. (Τρέσσου, Κωστούλη, Βασιλειάδης, Χατζηνικολάου, Χασιώτης, 2004)

Οι συμβουλευτικές υπηρεσίες δραστηριοποιούνται σε όλους τους τομείς και έχουν σαν στόχο:

✓ Να σχεδιάζουν και να υλοποιούν προγράμματα τα οποία αφορούν την εκπαίδευση και την επαγγελματική αποκατάσταση τόσο των ατόμων που έχουν αποφυλακιστεί όσο και των ατόμων που βρίσκονται έγκλειστοι.

✓ Να μελετούν και να υποβάλουν προτάσεις με σκοπό την δημιουργία ενός θεσμικού πλαισίου το οποίο θα βοηθάει στην πρόληψη της παραβατικότητας και στην ομαλή ένταξη των ατόμων που έχουν αποφυλακιστεί στην ευρύτερη κοινωνία.

✓ Να μελετούν και να υποβάλλουν προτάσεις οι οποίες θα συμβάλλουν στην αντιμετώπιση της εγκληματικότητας.

✓ Να ενημερώνουν έγκυρα τα άτομα που έχουν αποφυλακιστεί σχετικά με νομικά και κοινωνικά θέματα και να τους παρέχουν ψυχολογική υποστήριξη τόσο σε αυτούς όσο και στο οικογενειακό περιβάλλον τους.

✓ Να συμβάλλουν στην υποστήριξη και την επαγγελματική κατάρτιση των ανήλικων παραβατών μέσω ειδικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

✓ Να ενημερώνουν τους αποφυλακισμένους για την υφιστάμενη κατάσταση στην αγορά εργασίας και τις συνθήκες που επικρατούν και να αναπτύσσουν συνεργασίες με τους αρμόδιους φορείς στον τομέα της απασχόλησης.

✓ Να δημιουργηθούν επιχειρήσεις οι οποίες θα βρίσκονται υπό την εποπτεία του κρατικού μηχανισμού και θα προσλαμβάνουν αποφυλακισμένους συμβάλλοντας στην επαγγελματική τους αποκατάσταση.

✓ Να προωθούν το αίσθημα αλληλεγγύης και του εθελοντισμού ενημερώνοντας και ευαισθητοποιώντας την ευρύτερη κοινωνία για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι αποφυλακισμένοι.

✓ Να ενθαρρύνουν την δημιουργία εθελοντικών οργανώσεων οι οποίες μέσα από την υλοποίηση προγραμμάτων θα συμβάλλουν στην εξάλειψη και αντιμετώπιση του φαινομένου της κοινωνικής απομόνωσης των ευάλωτων κοινωνικά ομάδων. (Τρέσσου, Κωστούλη, Βασιλειάδης, Χατζηνικολάου, Χασιώτης, 2004)

Εν κατακλείδι, οι συμβουλευτικές υπηρεσίες συμβάλλουν:

• Στην ψυχολογική υποστήριξη.

• Στις συμβουλές σε νομικά ζητήματα.

• Στις συμβουλές για ζητήματα που σχετίζονται με τον τομέα της απασχόλησης.

• Στην ιατρική περίθαλψη.

• Στην αντιμετώπιση του προβλήματος ανεργίας αλλά και στέγης.

(Τρέσσου, Κωστούλη, Βασιλειάδης, Χατζηνικολάου, Χασιώτης, 2004)

Δεοντολογία

Στις συμβουλευτικές υπηρεσίες έχει πολύ μεγάλη σημασία η δεοντολογία του κοινωνικού λειτουργού ο οποίος θα πρέπει να ακολουθεί ορισμένους κανόνες με σκοπό την σωστή υποστήριξη των αποφυλακισμένων. Αυτοί οι κανόνες είναι: (Σταθόπουλος, 2005)

• *Ο σεβασμός στο δικαίωμα της αυτοδιάθεσης και του αυτοπροσδιορισμού.* Τηρώντας αυτόν τον κανόνα, δίνεται το δικαίωμα στο άτομο να επιλέγει και να αποφασίζει μόνο του χωρίς να ασκείται κάποιου είδους πίεση.

• *Η ανάπτυξη και η ενίσχυση των δεξιοτήτων και των δυνάμεων.* Ο συγκεκριμένος κανόνας ωθεί το άτομο στο να ανακαλύψει, να αντιληφθεί, να αναπτύξει και να ενισχύσει όχι μόνο τις δεξιότητες του αλλά και τις δυνάμεις που έχει.

• *Η ενθάρρυνση στο δικαίωμα συμμετοχής.* Η τήρηση του συγκεκριμένου κανόνα συμβάλλει στη συμμετοχή των αποφυλακισμένων σε δραστηριότητες της ευρύτερης κοινωνίας ενισχύοντας την αυτοπεποίθησή τους.

• *Η αντιμετώπιση του κάθε ατόμου σαν μια ολοκληρωμένη προσωπικότητα.* Η τήρηση αυτού του κανόνα από τον κοινωνικό λειτουργό αποσκοπεί στην ενασχόληση του ατόμου με όλες τις πλευρές της ζωής του στις οποίες περιλαμβάνονται το οικογενειακό και φιλικό περιβάλλον του. (Σταθόπουλος, 2005)

Συμβουλευτική σχέση

Η συμβουλευτική σχέση αποτελεί μια ιδιαίτερη σύνδεση του κοινωνικού λειτουργού με το άτομο που έχει απολυθεί από το σωφρονιστικό κατάστημα και προσπαθεί να ενταχθεί στην κοινωνία. Η συγκεκριμένη σχέση αποσκοπεί στην κάλυψη των αναγκών του ωφελούμενου και είναι πολύ βασικό να τηρούνται οι κανόνες δεοντολογίας που αναφέρθηκαν παραπάνω και οι αρχές που διέπουν μια συμβουλευτική σχέση οι οποίες είναι: (Τρέσσου, Κωστούλη, Βασιλειάδης, Χατζηνικολάου, Χασιώτης, 2004)

§ «Η αρχή της ατομικότητας»

Όπως είναι γνωστό, ο άνθρωπος αποτελεί ένα ον που χαρακτηρίζεται για τη μοναδικότητα του και την αξιοπρέπεια του. Τηρώντας την αρχή της ατομικότητας, ο κοινωνικός λειτουργός συμβάλλει στην εξάλειψη των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων που έχουν δημιουργηθεί για τους αποφυλακισμένους.

§ «Η αρχή της μη κριτικής στάσης»

Τηρώντας την αρχή της «μη κριτικής στάσης» ο κοινωνικός λειτουργός δεν ασκεί κριτική στο άτομο που βρίσκεται απέναντι του για αυτά που διέπραξε αλλά τον υποστηρίζει και ενδυναμώνει την προσωπικότητα του και τις δυνατότητες του.

§ «Η αρχή της εχεμύθειας»

Από τις βασικότερες αρχές που θα πρέπει να τηρούνται είναι η αρχή της «εχεμύθειας» σύμφωνα με την οποία ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να τηρεί το απόρρητο και να δημιουργεί ένα κλίμα εμπιστοσύνης με τον ωφελούμενο ώστε να αισθάνεται ότι μπορεί να εκφράζεται ελεύθερα χωρίς να φοβάται μην τυχόν και διαρρεύσουν οι πληροφορίες που δίνει. Η μοναδική περίπτωση που υπάρχει να μην τηρηθεί η συγκεκριμένη αρχή είναι όταν ο κοινωνικός λειτουργός για την καλύτερη φροντίδα και ασφάλεια του ωφελούμενου είναι υποχρεωμένος να απευθυνθεί σε κάποιον άλλο επαγγελματία.

§ «Η αρχή της αυτοδιάθεσης»

Η τήρηση της συγκεκριμένης αρχής αποσκοπεί στον σεβασμό του κοινωνικού λειτουργού απέναντι στον ωφελούμενο σχετικά με τις επιθυμίες του ενισχύοντας την αυτοεκτίμηση του.

§ «Η αρχή της αποδοχής»

Η τήρηση αυτής της αρχής αποσκοπεί στον σεβασμό του κοινωνικού λειτουργού απέναντι στον ωφελούμενο όσον αφορά την αρνητική αντίδραση που μπορεί να παρουσιάσει καθώς υπομένει αρκετά προβλήματα. Γι αυτό το λόγο ο κοινωνικός λειτουργός οφείλει να αποδεχτεί και να αντιμετωπίσει τις όποιες αρνητικές αντιδράσεις. (Τρέσσου, Κωστούλη, Βασιλειάδης, Χατζηνικολάου, Χασιώτης, 2004)

Η διαδικασία στην οποία δημιουργείται μια συμβουλευτική σχέση βασίζεται σε ορισμένες τεχνικές οι οποίες θεωρούνται πολύ σημαντικές για τα αποτελέσματά της. Αυτή η σχέση στηρίζεται στην εμπιστοσύνη η οποία δημιουργεί ένα ευχάριστο και ασφαλές περιβάλλον το οποίο συμβάλλει στην καλύτερη εξέλιξη και αποτελεσματικότητα αυτής της παρέμβασης. (Σταθόπουλος, 2005)

Καθώς οι ευπαθείς κοινωνικά ομάδες όπως είναι οι αποφυλακισμένοι έρχονται αντιμέτωποι με πολλά προβλήματα οικονομικής, επαγγελματικής, κοινωνικής και ψυχολογικής φύσεως οδηγούνται πολλές φορές στον κοινωνικό αποκλεισμό. Οι συμβουλευτικές υπηρεσίες όμως μέσω των οποίων αναπτύσσεται η συμβουλευτική σχέση δημιουργεί σε αυτά τα άτομα ένα αίσθημα ασφάλειας και κατανόησης το οποίο έχει σαν αποτέλεσμα την ενίσχυση της αυτοεικόνας τους και της αυτοπεποίθησης τους. (Σταθόπουλος, 2005)

Ο κοινωνικός λειτουργός ως ένα πρόσωπο που εκτιμά και σέβεται την προσωπικότητα του ωφελούμενου δημιουργεί όλες τις απαραίτητες προϋποθέσεις που σχετίζονται με την αρχή της ισότητας και τις ίσες ευκαιρίες σε όλους ανεξάρτητα από το φύλο, την ηλικία, τη θρησκεία και το χρώμα του.

Τα βήματα που ακολουθούνται στην ανάπτυξη μιας σωστής και αποτελεσματικής συμβουλευτικής σχέσης στηρίζονται αρχικά στην πλήρη συνεργασία του κοινωνικού λειτουργού με το άτομο. Αυτό σημαίνει ότι ο κοινωνικός λειτουργός οφείλει να ωθήσει τον αποφυλακισμένο να αναγνωρίσει και να αντιληφθεί τη σημασία των πράξεων του ώστε να ελεγχθεί σταδιακά η συμπεριφορά του.

Μέσα από αυτή τη διαδικασία θα πρέπει το άτομο να αλλάξει τη στάση και τη συμπεριφορά του. Σε αυτό εξίσου σημαντικός είναι ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού ο οποίος με επαγγελματισμό οφείλει να εξηγήσει στον ωφελούμενο πώς πρέπει να ενεργήσει από εδώ και πέρα και ποιες θα είναι οι συνέπειες σε περίπτωση που δεν ενεργήσει κατά αυτό τον τρόπο. (Σταθόπουλος, 2005)

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, σε μια συμβουλευτική σχέση πολύ σημαντική είναι «*η αρχή της εχεμύθειας*». Οι ωφελούμενοι είναι πολύ σημαντικό να αντιληφθούν ότι μπορούν να μιλήσουν για τα πάντα με τους κοινωνικούς λειτουργούς ακόμα και για πράγματα που μπορεί να τους συγχύζουν και να μην αισθάνονται ασφαλείς.

Τέλος, θα πρέπει να αναφερθεί ότι αρκετές φορές δεν μπορούν να συνειδητοποιήσουν τα άτομα που έχουν αποφυλακιστεί πόσο σημαντική είναι η διαδικασία αυτή και για ποιο λόγο γίνεται. Γι αυτό το λόγο, ο κοινωνικός λειτουργός οφείλει να μεταφέρει στον ωφελούμενο τη σημαντικότητα αυτής της σχέσης. (Σταθόπουλος, 2005)

5.1.1 Η ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Στις συμβουλευτικές υπηρεσίες περιλαμβάνεται και η συμβουλευτική της απασχόλησης ή αλλιώς επαγγελματική συμβουλευτική η οποία αποτελεί μια πολύ σημαντική υπηρεσία καθώς το εργασιακό πρόβλημα είναι από τα σημαντικότερα προβλήματα που έχουν να αντιμετωπίσουν οι αποφυλακισμένοι. (Σταθόπουλος, 2005)

Αυτή η διαδικασία στοχεύει στην ενίσχυση και στην ενθάρρυνση της αυτοεκτίμησης και της αυτοπεποίθησης των αποφυλακισμένων. Επίσης, προσπαθεί να δώσει ώθηση σε αυτή την ευάλωτη κοινωνικά ομάδα για να συνειδητοποιήσει τις δυνάμεις του και τις δεξιότητες του και αφού πραγματοποιηθεί κάτι τέτοιο, τότε το ίδιο το άτομο θα οργανώσει τις πρακτικές που θα ακολουθήσει ώστε να μπορέσει να ανταπεξέλθει στις συνθήκες που επικρατούν και στο κοινωνικό αλλά και στο εργασιακό περιβάλλον και να επανακτήσει τις ισορροπίες του. Αυτή η διαδικασία θεωρείται πολύ σημαντική διότι στη σύγχρονη κοινωνία οι συνθήκες συνεχώς μεταβάλλονται και ιδιαίτερα οι οικονομικές. (Δημητρούλη, Τικταπανίδου, 2004)

Οι κοινωνικοί λειτουργοί οφείλουν για την επίτευξη των προαναφερθέντων:

- Να συμβάλλουν στην επαγγελματική κατάρτιση των αποφυλακισμένων.
- Να ευαισθητοποιήσουν το κοινωνικό σύνολο.
- Να ευαισθητοποιήσουν τους επιχειρηματίες με σκοπό την πρόσληψη ατόμων που έχουν αποφυλακιστεί.
- Να συμβάλλουν στην οικονομική ενίσχυση των αποφυλακισμένων μέσω επιδομάτων.
- Να δικτυωθούν με τις ανάλογες υπηρεσίες και τους αρμόδιους φορείς.
- Να βοηθήσουν τους ωφελούμενους εκπροσωπώντας τους στις αρμόδιες υπηρεσίες ώστε να υπάρξει άμεση παρέμβαση. (Δημητρούλη, Τικταπανίδου, 2004)

Άλλο ένα πολύ σημαντικό χαρακτηριστικό της επαγγελματικής συμβουλευτικής είναι η προσπάθεια να δημιουργήσει στους αποφυλακισμένους επαγγελματική συνείδηση. Αυτό σημαίνει ότι λόγω των μεταβολών που συμβαίνουν στη σύγχρονη κοινωνία και στον οικονομικό αλλά και στον εργασιακό τομέα προσπαθεί να συμβάλλει στη δημιουργία των απαραίτητων προϋποθέσεων για την ομαλότερη ένταξη τους στην ευρύτερη κοινωνία και την προσαρμογή τους στις εργασιακές απαιτήσεις. (Zeitlin, Pochet, 2005)

Το μοντέλο της επαγγελματικής συμβουλευτικής που τηρούν οι κοινωνικοί λειτουργοί στοχεύει:

Ø Στην σωστή ενημέρωση των αποφυλακισμένων για τις συνθήκες που επικρατούν στο εργασιακό περιβάλλον.

Ø Στην παροχή της σωστής επαγγελματικής κατάρτισης ανάλογα με τις δεξιότητες των αποφυλακισμένων.

Ø Στην επαγγελματική αποκατάσταση των αποφυλακισμένων μέσα από την συνεργασία της αρμόδιας υπηρεσίας του ΟΑΕΔ.

Τελειώνοντας, είναι πολύ σημαντικό να αναφερθεί ότι η επαγγελματική συμβουλευτική δραστηριοποιείται και εφαρμόζει ενέργειες όπως:

Ø Ενέργειες δικτύωσης με επιχειρήσεις και γενικότερα με τον επαγγελματικό χώρο.

Ø Ενέργειες ανάπτυξης ενός χώρου ο οποίος είναι γνωστός με την ονομασία job-club στον οποίο υπάρχει υπολογιστής, τηλέφωνο, εφημερίδες και ειδικά ένθετα αγγελιών και με τη συμβολή του κοινωνικού λειτουργού τα άτομα προσπαθούν να εισέλθουν στην αγορά εργασίας.

Ø Η δημιουργία εργαστηρίων τα οποία έχουν σαν στόχο την επαγγελματική κατάρτιση των αποφυλακισμένων για την απόκτηση τεχνικών εύρεσης εργασίας ώστε να είναι σε θέση να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις της σύγχρονης κοινωνίας. (Zeitlin, Pochet, 2005)

5.2 ΔΙΚΤΥΩΣΗ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Η δικτύωση και η πληροφόρηση θεωρείται πολύ σημαντική για την κοινωνική και επαγγελματική αποκατάσταση των αποφυλακισμένων καθώς επίσης και για την εξάλειψη του φαινομένου του κοινωνικού αποκλεισμού. Και σε αυτό τον τομέα πολύ σημαντικός είναι ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού ο οποίος με κύριο μέλημα την εξυπηρέτηση και την κάλυψη των αναγκών των αποφυλακισμένων οφείλει να συνεργάζεται με αρμόδιους φορείς και υπηρεσίες κρατικού και ιδιωτικού δικαίου. (Ζαϊμάκης, Κανδυλάκη, 2005)

Οι κοινωνικοί λειτουργοί φροντίζουν ώστε οι αποφυλακισμένοι να απευθυνθούν στις αρμόδιες υπηρεσίες οι οποίες θα παρέμβουν άμεσα για την εξυπηρέτησή τους. Μέχρι να απευθυνθούν όμως στις αρμόδιες υπηρεσίες θα πρέπει ο κοινωνικός λειτουργός να ακολουθήσει μια ορισμένη διαδικασία. Αρχικά μελετάει και αναλύει τα προβλήματα του ωφελούμενου δίνοντας ιδιαίτερη βάση και κατόπιν τον κατευθύνει και τον παραπέμπει στην ανάλογη υπηρεσία. Αυτό σημαίνει ότι η ικανότητα του κοινωνικού λειτουργού να κάνει τη σωστή διάγνωση έχει πολύ μεγάλη σημασία για την ικανοποίηση, εξυπηρέτηση και την κάλυψη των αναγκών αυτής της ευάλωτης κοινωνικά ομάδας. (Ζαϊμάκης, Κανδυλάκη, 2005)

Οι συμβουλευτικές υπηρεσίες οφείλουν να είναι καλά οργανωμένες έχοντας στην διάθεση τους ένα αρχείο στο οποίο θα περιλαμβάνονται όλες οι πληροφορίες που σχετίζονται με τα ψυχολογικά, κοινωνικά, επαγγελματικά και νομικά ζητήματα των αποφυλακισμένων. Επίσης, θεωρείται απαραίτητο για την καλή οργάνωση και ένα δίκτυο με εξειδικευμένους επαγγελματίες για την κάλυψη όλων των αναγκών των αποφυλακισμένων. Από τη μεριά του και ο κοινωνικός λειτουργός καθώς στελεχώνει τις συμβουλευτικές υπηρεσίες θα πρέπει να έχει το δικό του προσωπικό αρχείο και να φροντίζει να ενημερώνεται για τα νέα προγράμματα. (Ζαϊμάκης, Κανδυλάκη, 2005)

Τελειώνοντας, αξίζει να αναφερθούν και ορισμένοι από τους φορείς και τις υπηρεσίες που παραπέμπονται οι ευπαθείς κοινωνικά ομάδες και πιο συγκεκριμένα οι αποφυλακισμένοι με βάση τις ανάγκες τους για την κοινωνική και επαγγελματική αποκατάστασή τους. Αυτοί είναι:

- Ο ΟΑΕΔ.
- Οι Κοινωνικές Υπηρεσίες Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

- Οι διάφοροι φορείς απεξάρτησης.
- Οι φορείς Ψυχικής Υγείας.
- Οι φορείς Κοινωνικής Πρόνοιας.
- Οι Υπηρεσίες Επιμελητών Κοινωνικής Αρωγής
- Ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός.
- Τα Γενικά και Ψυχιατρικά Νοσοκομεία και Κέντρα Ψυχικής Υγείας.
- Το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.).
- Οι Κοινωνικές Υπηρεσίες των Καταστημάτων Κράτησης.
- Το Εργαστήριο Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών του Παν/ίου Αθηνών.
- Οι Δικηγορικοί Σύλλογοι.
- Άλλες ΜΚΟ. (Ζαϊμάκης, Κανδυλάκη, 2005)

5.3 ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗ- ΜΙΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Στην προσπάθεια αναζήτησης της πραγματικής θέσης του τμήματος της κοινωνικής εργασίας σχετικά με τους αποφυλακισμένους κρίθηκε σκόπιμη η αναζήτηση δυο κοινωνικών λειτουργών οι οποίοι θα μπορούσαν να μας δώσουν την πραγματική εικόνα της προαναφερθείσας συσχέτισης. Οι κοινωνικοί λειτουργοί ήταν πρόθυμοι να μιλήσουν μαζί μας και να μας κατευθύνουν ώστε να αποκτήσουμε μια σαφή εικόνα.

Για το λόγο αυτό πραγματοποιήσαμε με τη συνδρομή τους δυο συνεντεύξεις, οι οποίες παρατίθενται στη συνέχεια.

Η πρώτη συνέντευξη πραγματοποιήθηκε προς τον Κοινωνικό Λειτουργό, κύριο Τζαβέλλα, που εργάζεται στις Φυλακές Ιωαννίνων. Στις φυλακές Ιωαννίνων κρατούνται 200 κρατούμενοι και υπάρχει μόνο ένας κοινωνικός λειτουργός. Ο κύριος Τζαβέλλας μας ανέφερε ότι στο ρόλο του καταρχάς προβλέπεται η λήψη και η συμπλήρωση ενός κοινωνικού ιστορικού. Η λήψη του κοινωνικού ιστορικού γίνεται ύστερα από προσωπική συνέντευξη μεταξύ του κοινωνικού λειτουργού και του κρατούμενου κατά την είσοδό του στις φυλακές. Το κοινωνικό αυτό ιστορικό μπορεί να συμπληρώνεται και με παραπάνω στοιχεία στις επόμενες συναντήσεις που θα έχει ο κοινωνικός λειτουργός με τον εξυπηρετούμενο. Γενικότερα ο κοινωνικός λειτουργός στις φυλακές Ιωαννίνων

πραγματοποιεί ατομικές συνεντεύξεις με τους εξυπηρετούμενους ύστερα από αίτημά τους. Ο ρόλος του είναι κυρίως υποστηρικτικός. Στα καθήκοντα του είναι και η έγκριση ή όχι των αδειών των φυλακισμένων.

Αναφορικά με το κομμάτι της αποφυλάκισης ο Κοινωνικός λειτουργός αναλαμβάνει την προετοιμασία αυτή. Η προετοιμασία περιλαμβάνει συζήτηση κατά την οποία θα αναφερθούν στον εξυπηρετούμενο οι φορείς που μπορούν να συμβάλουν στην επανένταξη του στην κοινωνία. Φορείς στους οποίους παραπέμπει ο κοινωνικός λειτουργός των φυλακών Ιωαννίνων είναι συνήθως ο Ονήσιμος και ο ΟΑΕΔ. Επίσης ο Κοινωνικός Λειτουργός κατά την αποφυλάκιση θα συντάξει μια έκθεση την οποία στη συνέχεια αποστέλλει στον ΟΑΕΔ ώστε ο αποφυλακισμένος να λάβει το επίδομα που ορίζεται από τον νόμο για τους πρώτους μήνες της αποφυλάκισης του.

Το επίδομα αυτό ανέρχεται σε δεκαπέντε ημερήσια επιδόματα ανεργίας και μπορούν να το λάβουν οι αποφυλακισμένοι μέσα σε διάστημα τριών μηνών από την αποφυλάκιση τους εφ' όσον δεν είναι υπότροποι και εάν η έκθεση της κοινωνικής υπηρεσίας είναι ευνοϊκή.

Η δεύτερη συνέντευξη πραγματοποιήθηκε προς τον κοινωνικό λειτουργό κύριο Ζέρβα ο οποίος εργάζεται στις φυλακές του Αγίου Στεφάνου στην Πάτρα. Οι φυλακές του Αγίου Στεφάνου έχουν 800 κρατούμενους και στην κοινωνική υπηρεσία των φυλακών εργάζονται πέντε κοινωνικοί λειτουργοί. Ο κύριος Ζέρβας μας επισήμανε ότι ο ρόλος του είναι υποστηρικτικός και απέναντι στον εξυπηρετούμενο αλλά και με την οικογένειά του καθώς κάνει επισκέψεις πολλές φορές και σε σπίτια των κρατουμένων. Οι επισκέψεις έχουν σκοπό στην αντιμετώπιση των συνεπειών οι οποίες προήλθαν από την κράτηση του εξυπηρετούμενου. Όπως ορίζει ο Σωφρονιστικός κώδικας ο κοινωνικός λειτουργός αναλαμβάνει την συμπλήρωση των κοινωνικών ιστορικών και υπογράφει για την έγκριση των αδειών ενώ πραγματοποιεί και εκείνος ατομικές συνεντεύξεις κατά την διάρκεια της κράτησης των εξυπηρετούμενων.

Στο κομμάτι της αποφυλάκισης μέριμνά του είναι η πρόληψη όπως αναφέρει μέσω την ευαισθητοποίησης του εξυπηρετούμενου ώστε να μην επιστρέψει ο εξυπηρετούμενος στις φυλακές για κάποιο καινούργιο παράπτωμα. Ο κύριος Ζέρβας παραπέμπει και εκείνος στον ΟΑΕΔ και συντάσσει και εκείνος εκθέσεις για τη λήψη του επιδόματος. Επίσης άλλοι φορείς του παραπέμπει είναι ο

Ονήσιμος, η Επάνοδος αλλά και στην αδελφότητα της Οσίας Ξένης στην Χαλκιδική.

Την αδελφότητα της Οσίας Ξένης στην Χαλκιδική διατηρεί ο πάτερ Γερβάσιος ο οποίος στηρίζει οικονομικά, ηθικά αλλά και ψυχολογικά τους κρατούμενους και τους αποφυλακισμένους.

Τέλος, στο ρόλο του κύριου Ζέρβα είναι και η εκπαίδευση των σπουδαστών του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας του ΑΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας που πραγματοποιούν είτε την εξάμηνη εργαστηριακή πρακτική είτε την υποχρεωτική εξάμηνη πρακτική. Ο κύριος Ζέρβας μας ανέφερε ότι οι σπουδαστές αναλαμβάνουν και εκείνοι τα ίδια καθήκοντα που έχει ένας κοινωνικός λειτουργός στις φυλακές με εξαίρεση ότι οι σπουδαστές δεν μπορούν να υπογράψουν όπως κάνουν οι εργαζόμενοι κοινωνικοί λειτουργοί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 : ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗΣ

6.1 ΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

6.1.1 ΕΠΑΝΟΔΟΣ

Ένας από τους σημαντικότερους φορείς που συμβάλλουν στην κοινωνική και επαγγελματική αποκατάσταση των αποφυλακισμένων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα είναι η «ΕΠΑΝΟΔΟΣ». Αποτελεί ένα Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου και βρίσκεται υπό την εποπτεία του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Ο σκοπός του συγκεκριμένου επίσημου φορέα με βάση την πράξη ίδρυσης του (Π.Δ. 300/2003) είναι: «η επαγγελματική συμπαράσταση και η προετοιμασία και προώθηση της εν γένει κοινωνικής επανένταξης των κρατουμένων και αποφυλακισμένων». (Επάνοδος, 2014)

Ο συγκεκριμένος φορέας για την επίτευξη του παραπάνω σκοπού, αρχικά δραστηριοποιείται εντός των σωφρονιστικών ιδρυμάτων οργανώνοντας προγράμματα τα οποία θα βοηθήσουν τους αποφυλακισθέντες μετέπειτα στην ομαλή επανένταξη τους στην κοινωνία. Επιπλέον, πραγματοποιεί δραστηριότητες οι οποίες βοηθούν στην κατάρτιση των αποφυλακισθέντων και στη δημιουργική απασχόληση τους ενώ ταυτόχρονα παρουσιάζουν πολιτιστικό χαρακτήρα με σκοπό την περαιτέρω μόρφωση και εκπαίδευση τους. (Επάνοδος, 2014)

Ένα από τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά του συγκεκριμένου φορέα είναι η συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες οι οποίες συμβάλλουν στην υποστήριξη των αποφυλακισθέντων σε όλους τους τομείς για την ομαλή επανένταξη τους παρέχοντας συμβουλές και βοηθώντας το οικογενειακό περιβάλλον τους. Παράλληλα, η ενημέρωση των ατόμων που έχουν αποφυλακιστεί ως προς τα δικαιώματά τους και τα προγράμματα που μπορούν να παρακολουθήσουν αλλά

και τις συνθήκες που επικρατούν στην αγορά εργασίας θεωρείται εφελτήριο για την ομαλή προσαρμογή τους. (Επάνοδος, 2014)

Άλλη μια πολύ σημαντική υπηρεσία στην προσπάθεια στήριξης των αποφυλακισθέντων είναι η κάλυψη των βασικών αναγκών για την επιβίωση τους όπως είναι για παράδειγμα η σίτιση και η στέγαση. Παράλληλα ως προς την επαγγελματική αποκατάσταση τους προσπαθεί να ευαισθητοποιήσει και να ωθήσει τους επιχειρηματίες να προσλάβουν άτομα αυτής της ομάδας ενώ η ενημέρωση του κοινωνικού συνόλου για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν συμβάλλει στην αποφυγή του κοινωνικού αποκλεισμού τους. (Επάνοδος, 2014)

Τέλος, στις περαιτέρω δραστηριότητες της ΕΠΑΝΟΔΟΥ συμπεριλαμβάνονται και η υποβολή της ετήσιας έκθεσης πεπραγμένων στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων όπου κατατίθενται προτάσεις για την λήψη μέτρων και στρατηγικών που συμβάλλουν στην καλύτερη μετασφρονιστική μέριμνα. (Επάνοδος, 2014)

6.1.2 PRAKSIS

Ένας ακόμη φορέας που συμβάλλει στην κοινωνική και επαγγελματική αποκατάσταση των ευάλωτων κοινωνικά ομάδων και αποτελεί μια Μη κυβερνητική Οργάνωση είναι η PRAKSIS. Η λειτουργία του συγκεκριμένου οργανισμού βασίζεται στο να σχεδιάζει, να υλοποιεί και να εφαρμόζει προγράμματα ανθρωπιστικού και ιατρικού χαρακτήρα. (Επάνοδος, 2014)

Κύριο μέλημα της συγκεκριμένης οργάνωσης και απώτερος στόχος της είναι η εξάλειψη του φαινομένου της κοινωνικής περιθωριοποίησης και απομόνωσης των ευάλωτων κοινωνικά ομάδων. Επίσης, βασικό χαρακτηριστικό της είναι η υπεράσπιση και η υποστήριξη τους προασπίζοντας τα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματά τους. Οι τρεις θεματικές ενότητες στις οποίες δίνει ιδιαίτερη βάση είναι αρχικά η πρόληψη, στη συνέχεια η άμεση παρέμβαση και τέλος η διεκδίκηση δικαιωμάτων ασκώντας πίεση. (Επάνοδος, 2014)

Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή προγραμμάτων απευθύνεται στις ευπαθείς κοινωνικά ομάδες όπως είναι οι αποφυλακισμένοι, οι άστεγοι, οι άποροι, οι μετανάστες, οι χρήστες ναρκωτικών ουσιών, τα θύματα σωματεμπορίας (trafficking) κλπ παρέχοντας ίσες ευκαιρίες σε όλους ανεξάρτητα από το φύλο, το χρώμα και την εθνικότητα. Αξιοσημείωτη είναι και η δράση της στις

οικογένειες που λόγω των δυσοίωνων οικονομικών συνθηκών υποφέρουν και προσπαθούν να επιβιώσουν στερούμενες τα βασικότερα αγαθά. (Επάνοδος, 2014)

Η δράση της λαμβάνει χώρα σε όλη την Ελλάδα ενώ παρέχει ιατρική υποστήριξη και σε δυσπρόσιτες περιοχές όπως είναι για παράδειγμα τα νησιά και τα απομακρυσμένα χωριά. Ακόμα δραστηριοποιείται και σε ευρωπαϊκό επίπεδο μέσα από προγράμματα όπου συνεργάζεται με τα υπόλοιπα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανταλλάσσοντας απόψεις, πρακτικές και συμμετέχοντας σε έρευνες συμβάλλοντας στην υπεράσπιση των κοινωνικά ευπαθών ομάδων. Παράλληλα, στα πλαίσια αυτής της συνεργασίας προσπαθεί να προωθήσει την ενημέρωση και να ευαισθητοποιήσει το κοινωνικό σύνολο για τα προβλήματα και τις ανάγκες των ευπαθών κοινωνικά ομάδων. (Επάνοδος, 2014)

Στις υπηρεσίες της συγκεκριμένης οργάνωσης συμπεριλαμβάνονται:

- Ø Δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.
- Ø Υπηρεσίες υγιεινής όπως είναι ρούχα, τρόφιμα κλπ.
- Ø Ψυχολογική υποστήριξη.
- Ø Συμβουλευτική και προώθηση στον τομέα της απασχόλησης.
- Ø Κοινωνική υποστήριξη.
- Ø Συμβουλευτική σε νομικά ζητήματα.
- Ø Οικονομική ενίσχυση.
- Ø Στέγαση. (Επάνοδος, 2014)

Οι κυριότεροι σκοποί και στόχοι του συγκεκριμένου φορέα είναι:

Ø Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή προγραμμάτων με ανθρωπιστικό χαρακτήρα.

Ø Η προώθηση ενημέρωσης μέσα από καμπάνιες εκστρατείας συμβάλλοντας στην πρόληψη και την αντιμετώπιση προβλημάτων των κοινωνικά ευπαθών ομάδων.

Ø Η παροχή κοινωνικής και ψυχολογικής υποστήριξης.

Ø Η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σε νομικά ζητήματα.

PRAKSIS

Ø Η παροχή υπηρεσιών ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και κλινικών εξετάσεων συμβάλλοντας στην πρόληψη και αντιμετώπιση προβλημάτων υγείας.

Ø Η προώθηση εθελοντισμού.

Ø Η συνεργασία και η δικτύωση με αρμόδιους φορείς και υπηρεσίες καθώς και με άλλες ΜΚΟ για την εξυπηρέτηση και την ικανοποίηση των κοινωνικά ευπαθών ομάδων.

Ø Η ευαισθητοποίηση του κοινωνικού συνόλου για την αποφυγή και την εξάλειψη του φαινομένου του κοινωνικού αποκλεισμού των ευπαθών κοινωνικά ομάδων. (Επάνοδος, 2014)

6.1.3 ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΩΝ «Ο ΟΝΗΣΙΜΟΣ»

Η ίδρυση του συγκεκριμένου συλλόγου πραγματοποιήθηκε στις αρχές της δεκαετίας του 1980 με αριθμό Απόφασης 269/1982 του Πρωτοδικείου Αθηνών. Αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου και είναι αναγνωρισμένο ως Ειδικός Φιλανθρωπικό Σωματείο υπο το σκήπτρο της εκκλησίας της Ελλάδος ([ΦΕΚ 883/τ.Β/4-12-1989](#)).

Επίσης, με απόφαση του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης βρίσκεται εγγεγραμμένος στο Εθνικό Μητρώο Φορέων Ιδιωτικού Τομέα Μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα στον οποίο προσφέρονται υπηρεσίες κοινωνικής περίθαλψης. Παράλληλα αποτελεί μέλος της Ομοσπονδίας Εθελοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων Ελλάδος. (Ονήσιμος, 2014)

Οι υπηρεσίες που προσφέρει ο συγκεκριμένος σύλλογος αφορά αρχικά την κάλυψη των απαραίτητων αναγκών για την επιβίωση των αποφυλακισμένων όπως είναι τρόφιμα, είδη ρουχισμού κ.α., ενώ ταυτόχρονα ενισχύει οικονομικά

τα άτομα με σοβαρά οικονομικά προβλήματα και το οικογενειακό περιβάλλον τους πληρώνοντας ενοίκια και λογαριασμούς. (Ονήσιμος, 2014)

Σε καθημερινή βάση παρέχεται ψυχολογική και κοινωνική υποστήριξη από εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό όπως είναι οι ψυχολόγοι και οι κοινωνικοί λειτουργοί τόσο στα ίδια τα άτομα όσο και στο οικογενειακό περιβάλλον τους. Μια ακόμη πολύ σημαντική υπηρεσία είναι η παροχή δωρεάν φιλοξενίας για κάποιο χρονικό διάστημα σε ξενοδοχείο για τα άτομα που έχουν αποφυλακιστεί και αντιμετωπίζουν πρόβλημα στέγασης. (Ονήσιμος, 2014)

Στη συνέχεια, αξίζει να σημειωθεί ότι ενισχύονται οικονομικά τα άτομα που έχουν πρόβλημα και δεν μπορούν να πληρώσουν δικαστικά έξοδα ενώ παράλληλα παρέχεται οικονομική υποστήριξη και στο Ταμείο των Κοινωνικών Υπηρεσιών των Καταστημάτων Κράτησης. Τέλος, άλλη μια αξιόλογη υπηρεσία είναι η ίδρυση βιβλιοθηκών στα Σωφρονιστικά Καταστήματα με σκοπό την δημιουργική ενασχόληση των κρατουμένων.

Ο σύλλογος παρουσιάζει πολύ σημαντική δραστηριότητα συμβάλλοντας στην υποστήριξη των αποφυλακισμένων και των κρατουμένων σε όλους τους τομείς. Πιο συγκεκριμένα, τις χρονολογίες 2011 και 2012 συγκεντρώθηκαν και παραδόθηκαν πάνω από 7.000 κιλά είδη τροφίμων σε αποφυλακισμένους ενώ στα σωφρονιστικά καταστήματα παραδόθηκαν περίπου 500 δέματα τα οποία εμπεριείχαν είδη ρουχισμού και προσωπικής καθαριότητας. (Ονήσιμος, 2014)

Με κυριότερο σκοπό την ομαλή κοινωνική και επαγγελματική αποκατάσταση των αποφυλακισμένων, ο συγκεκριμένος σύλλογος προσπαθεί να προσφέρει εκπαιδευτική υποστήριξη σε συνεργασία με εκπαιδευτικά ιδρύματα επιμορφώνοντας τους στους Ηλεκτρονικούς Υπολογιστές και αναλαμβάνοντας τα έξοδα για την πιστοποίηση. (Ονήσιμος, 2014).

Αξιοσημείωτη είναι η προσπάθεια του Συλλόγου στους κρατουμένους που είναι εξαρτημένοι από τα ναρκωτικά, ιδρύοντας μια εικαστική θεραπευτική ομάδα στελεχωμένη από κοινωνικό λειτουργό.

Κύριο μέλημα αυτού του Συλλόγου είναι η ομαλή επανένταξη των αποφυλακισμένων και η υποστήριξη των κρατουμένων ευαισθητοποιώντας και ενημερώνοντας το κοινωνικό σύνολο ώστε να συμβάλλουν στην προσπάθεια αυτή και εξαλείφοντας το φαινόμενο του κοινωνικού αποκλεισμού τους. (Ονήσιμος, 2014)

6.1.4 ΚΛΙΜΑΚΑ

Άλλος ένας φορέας μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα είναι η ΚΛΙΜΑΚΑ. Η ίδρυση της πραγματοποιήθηκε στις αρχές του 2000 με κυριότερο σκοπό την αντιμετώπιση και την εξάλειψη του φαινομένου της κοινωνικής απομόνωσης των ευάλωτων κοινωνικά ομάδων. Αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου και είναι εγγεγραμμένη στο Ειδικό Μητρώο της Υπηρεσίας Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας του Υπουργείου Εξωτερικών (Υ.Δ.Α.Σ) καθώς επίσης στο Εθνικό Μητρώο Φορέων Ιδιωτικού Τομέα Μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα ως Κοινωνικός Φορέας κατόπιν αποφάσεως του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. (Κλίμακα, 2015)

Κάνοντας μια ιστορική αναδρομή, ο συγκεκριμένος φορέας αποτελεί μια συνέχεια ενός Αστικού Συνεταιρισμού που δημιουργήθηκε στα μέσα της δεκαετίας του '90 και είχε την ονομασία «ΚΛΙΜΑΞ». Αυτός ο Συνεταιρισμός φρόντιζε να αποκαταστήσει επαγγελματικά τις κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες με σκοπό την αντιμετώπιση των ψυχικών και κοινωνικών προβλημάτων τους. (Κλίμακα, 2015)

Αποτελεί έναν Μη Κυβερνητικό Οργανισμό ο οποίος δραστηριοποιείται σχεδιάζοντας και εφαρμόζοντας προγράμματα τα οποία συμβάλλουν στην ομαλή επανένταξη των κοινωνικά αποκλεισμένων ατόμων. Στις υπηρεσίες της παρέχεται κοινωνική, ψυχολογική και ιατρική υποστήριξη και φροντίδα σε αυτή την κατηγορία ατόμων που χρήζει άμεσης βοήθειας. Επίσης, μέσα από τις δραστηριότητες της ενισχύει το αίσθημα της αλληλεγγύης και του εθελοντισμού και ευαισθητοποιεί το κοινωνικό σύνολο συμβάλλοντας στον αποκλεισμό των ανισοτήτων και στην παροχή ίσων ευκαιριών σε όλους τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. (Κλίμακα, 2015)

Ο συγκεκριμένος οργανισμός συντηρείται μέσω χρηματοδοτήσεων από χορηγίες καθώς επίσης και από τη Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας του Υπουργείου Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης, το Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικής Προστασίας και το Υπουργείο Εξωτερικών μέσω της Υπηρεσίας Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας (Υ.Δ.Α.Σ).

Στις δραστηριότητες της ΚΛΙΜΑΚΑΣ συμπεριλαμβάνονται και η λειτουργία μονάδων ψυχικής υγείας προσφέροντας τις υπηρεσίες τους στις κοινωνικά ευπαθείς ομάδες που αντιμετωπίζουν προβλήματα με σκοπό την πρόληψη, την θεραπεία και την αποκατάσταση. Λειτουργούν κέντρα ημέρας, κινητές μονάδες, ξενώνες και μέσα από την υλοποίηση προγραμμάτων ανθρωπιστικού χαρακτήρα συμβάλλουν στην αντιμετώπιση του φαινομένου του κοινωνικού αποκλεισμού των κοινωνικά ευπαθών ομάδων. (Κλίμακα, 2015)

Αξιοσημείωτη είναι η δράση που πραγματοποιεί για τους ανήλικους παραβάτες μέσα από την υλοποίηση προγραμμάτων σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς όπου γίνονται προσπάθειες για την κοινωνική και ψυχολογική υποστήριξη αυτής της ομάδας καθώς επίσης και για την ομαλή κοινωνική και επαγγελματική αποκατάσταση τους. Επιπλέον, λειτουργεί και Γραφείο Υποδοχής Ανηλίκων Παραβατών όπου προσφέρονται υπηρεσίες υποστήριξης σε όλους τους τομείς για την ομαλή επανένταξη τους στην κοινωνία και την αντιμετώπιση των προβλημάτων που βιώνουν. (Κλίμακα, 2015)

6.1.5 FREEDOM GATE GREECE

Η ίδρυση του συγκεκριμένου φορέα πραγματοποιήθηκε το 2012

από την Τίνα Αννέτ Τόρρονεν. Πρόκειται για

έναν νεοσύστατο οργανισμό ο οποίος έχει σαν βασικότερο σκοπό την αντιμετώπιση και εξάλειψη του φαινομένου της κοινωνικής περιθωριοποίησης των ευάλωτων κοινωνικά ομάδων. (ΠΥΛΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, 2015)

ΠΥΛΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ
FREEDOM GATE GREECE

Για την αποτελεσματικότερη δράση της συγκεκριμένης οργάνωσης πραγματοποιούνται συνεργασίες με αντίστοιχες οργανώσεις και φορείς της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις οποίες είναι μέλος όπως είναι οι Eurochips και Eurochild οι οποίες αποτελούν ευρωπαϊκά δίκτυα ανήλικων παραβατών και παρέχουν υποστήριξη τόσο σε αυτούς όσο και στο οικογενειακό περιβάλλον τους. Μέσα από αυτές τις συνεργασίες καταβάλλονται προσπάθειες ώστε να αντιμετωπιστεί και να εξαλειφθεί το φαινόμενο του κοινωνικού αποκλεισμού των ευάλωτων κοινωνικά ομάδων και των στερεότυπων και προκαταλήψεων που έχουν δημιουργηθεί αιώνες τώρα. (ΠΥΛΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, 2015)

Οι δραστηριότητες αυτής της οργάνωσης στοχεύουν στην ψυχολογική και κοινωνική στήριξη των ατόμων που είναι έγκλειστοι σε κάποιο σωφρονιστικό κατάστημα, των αποφυλακισμένων καθώς επίσης και του οικογενειακού περιβάλλοντος τους. Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στους ανήλικους παραβάτες και στις μητέρες που είναι κρατούμενες μέσα από προγράμματα επανένταξης. Παράλληλα, επιχειρείται και η διεξαγωγή ερευνών δίνοντας μια συνολική εικόνα της κατάστασης που επικρατεί και των συνθηκών ώστε να υιοθετούνται οι κατάλληλες πρακτικές και στρατηγικές για την επίτευξη των σκοπών της οργάνωσης.

Αποτελεί αναμφισβήτητο γεγονός ότι προκαλούνται διαταραχές στις ισορροπίες μιας οικογένειας όταν ένα μέλος της ή είναι έγκλειστο ή έχει αποφυλακιστεί. Γι αυτό το λόγο δίνεται ιδιαίτερη σημασία στην ψυχολογική και κοινωνική υποστήριξη τόσο των ίδιων των ατόμων όσο και του οικογενειακού και φιλικού περιβάλλοντος τους με κύριο μέλημα την αποφυγή του κοινωνικού αποκλεισμού τους καθώς επίσης και του στιγματισμού τους προωθώντας το

αίσθημα της αλληλεγγύης και της «δεμένης» οικογένειας. (ΠΥΛΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, 2015)

Εν κατακλείδι, οι υπηρεσίες αυτής της οργάνωσης αφορούν:

Ø Την ψυχολογική και κοινωνική υποστήριξη του οικογενειακού περιβάλλοντος των έγκλειστων και των αποφυλακισμένων.

Ø Την ψυχολογική υποστήριξη των παιδιών έγκλειστων ατόμων.

Ø Την ψυχολογική και κοινωνική υποστήριξη ανήλικων παραβατών.

Ø Τα προγράμματα στήριξης έγκλειστων μητέρων.

Ø Την εκπαίδευση των Σωφρονιστικών Υπαλλήλων σε θέματα που σχετίζονται με την συγκεκριμένη κατηγορία ατόμων.

Ø Την διεξαγωγή ερευνών που αφορούν ζητήματα σχετικά με την επίτευξη των σκοπών της οργάνωσης.

Ø Παρεμβάσεις με προτάσεις σε κάθε ανοιχτό και δημόσιο διάλογο.

(ΠΥΛΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, 2015)

6.1.6 ΕΡΥΘΡΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

Έχοντας πλήρη συνείδηση των σύγχρονων προβλημάτων, ο Ελληνικός

Ερυθρός Σταυρός αναπτύσσει το σύνθετο έργο της Κοινωνικής Πρόνοιας τοποθετώντας πάντα τον άνθρωπο ως

ολότητα στο επίκεντρο της δράσης του. Με την κοινωνική του δράση απευθύνεται σε όλους τους πολίτες που έχουν ανάγκη από φροντίδα όπως η Τρίτη ηλικία, τα παιδιά, οι ασθενείς, τα άτομα με αναπηρία, οι άνεργοι, οι μειονοτικές ομάδες πληθυσμού, φυλακισμένοι και αποφυλακισμένοι. (Ελληνικός ερυθρός σταυρός, 2007)

Γνωρίζοντας πως η Κοινωνική Πρόνοια δεν αφορά μόνο στην Πολιτεία αλλά αποτελεί προσωπική ευθύνη του καθενός, ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός υπενθυμίζει πως ακόμα και η πιο μικρή κοινωνική προσφορά μπορεί να μεταφραστεί σε μια μεγάλη πράξη για τον άνθρωπο. Με βασικό στόχο την προστασία και την οικονομική, ηθική και κοινωνική στήριξη σε ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες, ο Τομέας Κοινωνικής Πρόνοιας, εθνικά και διακρατικά και μέσα από τη συνεργασία με άλλους κοινωνικούς και θεσμικούς φορείς,

στοχεύει στην πρόληψη και την ολοκληρωμένη αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων. (Ελληνικός ερυθρός σταυρός, 2007)

Επαγγελματίες Κοινωνικοί Λειτουργοί με τη βοήθεια ειδικά εκπαιδευμένων εθελοντών προσφέρουν κοινωνική εργασία παρέχοντας, συμβουλευτική βοήθεια και υποστήριξη καθώς και κάλυψη πρώτων αναγκών σε μεμονωμένα άτομα αλλά και οικογένειες που αντιμετωπίζουν οικονομικά ή κοινωνικά προβλήματα. Ο Τομέας δραστηριοποιείται επίσης στην παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας σε συνανθρώπους μας που δοκιμάζονται από φυσικές και άλλες καταστροφές. (Ελληνικός ερυθρός σταυρός, 2007)

Το εξειδικευμένο προσωπικό του Τομέα Κοινωνικής Πρόνοιας αντλεί πολύτιμη εμπειρία από την καθημερινή επαφή με κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες, γνωρίζει καλά την Κοινότητα στην οποία εφαρμόζονται τα προγράμματα. (Ελληνικός ερυθρός σταυρός, 2007)

6.2 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗΣ

6.2.1 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ PEBBLE

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα είναι ευρωπαϊκής εμβέλειας και αποτελεί μια συνεργασία των σωφρονιστικών καταστημάτων της Ευρώπης με διάφορα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Είναι χρηματοδοτούμενο από το Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης και έχει διετής διάρκεια. (European Commission, 2014)

Ο απώτερος σκοπός του είναι να βελτιώσει το επίπεδο της εκπαίδευσης των ατόμων που βρίσκονται έγκλειστοι στα σωφρονιστικά καταστήματα, αναπτύσσοντας βασικές δεξιότητες μέσα από τη χρήση μεθόδων που σχετίζονται με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Με αυτό τον τρόπο δίνεται το δικαίωμα στα άτομα να έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση και να δραστηριοποιηθούν

δημιουργώντας το αίσθημα ότι συμμετέχουν στην κοινωνία. (European Commission,2014)

Αποτελεί αναμφισβήτητο γεγονός ότι η εκπαίδευση σε ένα σωφρονιστικό κατάστημα συμβάλλει θετικά στην προσωπικότητα του ατόμου. Το βασικό συναίσθημα που δημιουργείται είναι ότι δεν αισθάνεται περιθωριοποιημένο και απομονωμένο αλλά ότι συμμετέχει σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες που σχετίζονται με την κοινωνία εκτός σωφρονιστικού καταστήματος. Τα οφέλη μέσα από αυτό το πρόγραμμα είναι πληθώρα. Αρχικά ενισχύεται η αυτοπεποίθηση του ατόμου ενώ παράλληλα αποκτάει νόημα η ζωή του θέτοντας στόχους και βάζοντας προτεραιότητες για το μέλλον του. Επίσης, στην απόκτηση των δεξιοτήτων συμπεριλαμβάνονται ο αλφαριθμητισμός, τα μαθηματικά οι χρηματοοικονομικές δεξιότητες, οι ψηφιακές δεξιότητες κλπ κάτι το οποίο του δίνει εφόδια για την ομαλή επανένταξη του στο κοινωνικό σύνολο και την αντιμετώπιση πιθανών δυσκολιών που πρόκειται να συναντήσει. (European Commission,2014)

Στόχος αυτού του προγράμματος είναι η μείωση των ελλείψεων των ικανοτήτων των ατόμων, η ενίσχυση των υπάρχουσών δεξιοτήτων τους αλλά και η ανάπτυξη νέων. Όλα αυτά θα συμβάλλουν στην επιτυχημένη και ομαλή επανένταξη τους στο κοινωνικό σύνολο. (European Commission,2014)

Τέλος, όσον αφορά τις συνθήκες κράτησης, αυτό το πρόγραμμα έχει σαν στόχο την βελτίωση των παροχών εκπαίδευσης μέσα από ένα ολοκληρωμένο μοντέλο το οποίο συμβάλλει στην ανάπτυξη ενός περιβάλλοντος εκπαίδευσης στηριζόμενο στην καινοτομία και στο σεβασμό των κανονισμών ασφαλείας των σωφρονιστικών καταστημάτων. (European Commission,2014)

6.2.2 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ YOUTH IN ACTION

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα έχει σαν τίτλο: «Εργαστήριο Εκπαίδευσης Ομάδας Εθελοντών. Κοινωνική συνεργασία, αλληλεγγύη

και συνυπευθυνότητα» και στόχος του είναι να προωθήσει τον εθελοντισμό των νέων ατόμων σε ζητήματα που σχετίζονται με τη σωφρονιστική μέριμνα των αποφυλακισμένων σε όλους τους τομείς. Ο σχεδιασμός, η οργάνωση και η υλοποίηση του συγκεκριμένου προγράμματος πραγματοποιήθηκε από την ΕΠΑΝΟΔΟ ο οποίος αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς φορείς για την ομαλή επανένταξη των αποφυλακισμένων στην κοινωνία. (Επάνοδος, 2014)

Πιο συγκεκριμένα, το πρόγραμμα απευθύνεται σε νέους άνεργους επιστήμονες ανθρωπιστικών σπουδών αλλά και φοιτητές και έχει διάρκεια 4 μήνες. Δημιουργούνται εργαστήρια με ομάδες εθελοντών μέσα από τα οποία πραγματοποιείται η εκπαίδευση τους σε θέματα σχετικά με τα προβλήματα των αποφυλακισμένων όσον αφορά τον οικονομικό, κοινωνικό, ψυχολογικό και επαγγελματικό τομέα. Ο τρόπος που είναι σχεδιασμένη η εκπαίδευση αυτών των ομάδων συνδυάζει το θεωρητικό με το πρακτικό μέρος και περιλαμβάνει βιωματικά εργαστήρια αλλά και συζητήσεις μέσα από τις οποίες πραγματοποιείται ανταλλαγή απόψεων με επιστημονικό υπόβαθρο. (Επάνοδος, 2014)

Ο στόχος του συγκεκριμένου προγράμματος είναι αρχικά η ενίσχυση του εθελοντισμού ενώ δίνεται βάση στην αναγνώριση των ικανοτήτων των εκπαιδευομένων. Πιο συγκεκριμένα, είναι βασικό για τα άτομα που συμμετέχουν σε αυτό το πρόγραμμα να κατανοήσουν και να ενισχύσουν τις βασικές ικανότητες τους ως προς την επικοινωνία, την ομαδικότητα, την πρωτοβουλία, την οργάνωση, την ευελιξία, το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κλπ. Επίσης, στις γνώσεις τους θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται και το θεωρητικό κομμάτι που αφορά την μετασωφρονιστική μέριμνα, τον σωφρονιστικό κώδικα, την θεωρία του κοινωνικού αποκλεισμού κλπ. (Επάνοδος, 2014)

Συνεχίζοντας, αξίζει να σημειωθεί ότι όπως αναφέρεται και στον τίτλο του προγράμματος ενισχύοντας το αίσθημα της αλληλεγγύης, της κοινωνικής συνεργασίας και της συνυπευθυνότητας και μέσα από την εκπαίδευση, δίνεται η δυνατότητα στα άτομα να συμβάλλουν στην αποφυγή του κοινωνικού αποκλεισμού των αποφυλακισμένων αποδυναμώνοντας τις προκαταλήψεις που υφίστανται στο κοινωνικό σύνολο. (Επάνοδος, 2014)

Τέλος, το συγκεκριμένο πρόγραμμα δίνει ιδιαίτερη βάση στη μείωση αλλά και στην εξάλειψη φαινομένων που είναι ιδιαίτερα επίκαιρα στην υπάρχουσα κοινωνία όπως είναι η ξενοφοβία και ο ρατσισμός προωθώντας και ενισχύοντας τις αρχές που διέπουν το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την ελευθερία και τη δημοκρατία. (Επάνοδος, 2014)

6.2.3 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ LEONARDO – ISODE – INTEGRAZIONE SOCIO-OCCUPAZIONALE DETENUTI IN EUROPA

Συνεχίζοντας με την ανάλυση των προγραμμάτων που συμβάλλουν στην ομαλή επανένταξη των αποφυλακισμένων και στην αποφυγή του κοινωνικού αποκλεισμού τους, αξιοσημείωτο θεωρείται το πρόγραμμα LEONARDO – ISODE – INTEGRAZIONE SOCIO-OCCUPAZIONALE DETENUTI IN EUROPA το οποίο μελετά και αναλύει προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που σχετίζονται με την επαγγελματική και κοινωνική αποκατάσταση των αποφυλακισμένων και τον τρόπο εφαρμογής τους. (Επάνοδος, 2014)

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα πραγματοποιείται σε συνεργασία με φορείς τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο και στα πλαίσια της οργάνωσης του περιλαμβάνεται ένα σεμινάριο το οποίο παρουσιάζει τις υπάρχουσες δομές που σχετίζονται με την κοινωνική και επαγγελματική αποκατάσταση των

αποφυλακισμένων. Επίσης παρουσιάζονται τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν και μέσα από τη συζήτηση και την ανταλλαγή απόψεων δημιουργούνται προτάσεις οι οποίες θα βελτιώσουν και θα ενισχύσουν την υπάρχουσα κατάσταση. (Επάνοδος, 2014)

Τέλος, για την καλύτερη κατανόηση των υπάρχουσών δομών αλλά και για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος, πραγματοποιούνται επισκέψεις σε σωφρονιστικά καταστήματα αλλά και στους φορείς που συνεργάζονται για την ομαλή κοινωνική και επαγγελματική αποκατάσταση των αποφυλακισμένων.(Επάνοδος, 2014)

6.2.4 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΙΣ ΕΠΑ

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα αποτελεί μια συνεργασία φορέων επανένταξης αποφυλακισμένων χρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση και περιλαμβάνει την υλοποίηση δράσεων που συμβάλλουν στην ομαλή κοινωνική και επαγγελματική αποκατάστασή τους. Πιο συγκεκριμένα οι δράσεις αφορούν:

1. *Συναντήσεις επικοινωνίας:* οι συγκεκριμένες συναντήσεις αφορούν τον σχεδιασμό και την εφαρμογή δραστηριοτήτων και κατ' επέκταση την αξιολόγηση των στόχων και την αντιμετώπιση ενδεχόμενων προβλημάτων.

2. *Συναντήσεις επιμόρφωσης και συζήτησης:* οι συγκεκριμένες συναντήσεις περιλαμβάνουν την ενημέρωση αλλά και τη συζήτηση σχετικά με τα δικαιώματα της συγκεκριμένης ευάλωτης ομάδας με βάση την υπάρχουσα νομοθεσία, τις υπάρχουσες δομές και τις υπηρεσίες και επιπλέον την επίλυση σοβαρών προβλημάτων που δύναται να παρουσιαστούν. Επίσης, μέσα από τη συζήτηση

πραγματοποιείται η ανταλλαγή απόψεων και βιωμάτων των ατόμων καθώς και των δυσκολιών επανένταξής τους στο κοινωνικό σύνολο σε όλους τους τομείς.

3. *Παιχνίδια βελτίωσης δεξιοτήτων*: τα συγκεκριμένα παιχνίδια έχουν σαν στόχο να αναπτύξουν αλλά και να βελτιώσουν τις ικανότητες αυτής της ευάλωτης ομάδας.

4. *Δημιουργικές δραστηριότητες έκφρασης και ενασχόλησης*: ανάλογα με τα ενδιαφέροντα των ατόμων πραγματοποιούνται και δραστηριότητες που συμβάλλουν στη δημιουργικότητα και την έκφραση των ατόμων.

5. *Επισκέψεις σε αρμόδιους φορείς και υπηρεσίες*.

6. *Επισκέψεις σε πολιτισμικούς χώρους*. (Επάνοδος, 2014)

Όσον αφορά τους στόχους του συγκεκριμένου προγράμματος περιλαμβάνονται:

• Η ενημέρωση των αποφυλακισμένων για τα δικαιώματά τους.

• Η ενίσχυση του αισθήματος της ομαδικότητας.

• Η ανάπτυξη δεξιοτήτων που σχετίζονται με την ομαλή επανένταξη τους στην κοινωνία και στην αντιμετώπιση δυσκολιών.

• Η ενίσχυση της αυτοεκτίμησης και αυτοπεποίθησης τους.

• Η προώθηση της συμμετοχής τους σε κοινωνικές δραστηριότητες.

• Η ευαισθητοποίηση των πολιτών απέναντι στους αποφυλακισμένους προάγοντας το αίσθημα του εθελοντισμού.

• Η κινητοποίηση των ενδιαφερόντων τους σε ζητήματα πολιτιστικού και κοινωνικού τομέα. (Επάνοδος, 2014)

6.2.5 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ACTIVE INCLUSION NETWORK»

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα αποτελεί μια συνεργασία συμβουλευτικών υπηρεσιών σε ευρωπαϊκό επίπεδο που σχετίζονται με την ομαλή κοινωνική και επαγγελματική αποκατάσταση των αποφυλακισμένων. Πιο συγκεκριμένα, θεωρείται ένα ευρωπαϊκό δίκτυο στο οποίο προωθείται η συζήτηση και η ανταλλαγή απόψεων και θέσεων σε θέματα επανένταξης των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και οι αποφυλακισμένοι.

Στο συγκεκριμένο δίκτυο συμμετέχουν άτομα με επαγγελματική κατάρτιση τα οποία μέσα από συναντήσεις και ανταλλαγές απόψεων εφαρμόζουν δραστηριότητες αλλά και βελτιώνουν τις υπάρχουσες για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που παρουσιάζονται στις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Όπως ήδη αναφέρθηκε ένα από τα πολύ σοβαρά προβλήματα που απασχολούν τους αποφυλακισμένους είναι η επαγγελματική αποκατάσταση και γι αυτό το λόγο το συγκεκριμένο πρόγραμμα στοχεύει στη μείωση της ανεργίας αυτής της ομάδας αλλά και στην ευαισθητοποίηση των επιχειρηματιών να «προχωρήσουν» στην πρόσληψη τους. (Επάνοδος, 2014)

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι στο συγκεκριμένο πρόγραμμα, πραγματοποιούνται έρευνες οι οποίες μελετούν την μέχρι στιγμής παρέμβαση του κρατικού μηχανισμού αλλά και του κοινωνικού συνόλου σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Μέσα από την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων δίνεται μια συνολική εικόνα η οποία συμβάλλει στην ανάπτυξη αλλά και στη βελτίωση υφιστάμενων μεθόδων και στρατηγικών όσον αφορά την ομαλή επανένταξη των αποφυλακισμένων στην κοινωνία. (Επάνοδος, 2014)

6.2.6 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΔΙΚΤΥΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ & ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗ» (NETWORK FOR SOCIAL INCLUSION AND LABOUR MARKET INTEGRATION)

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα αποτελεί την συνεργασία των συμβουλευτικών υπηρεσιών με σκοπό την υλοποίηση δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την ομαλή κοινωνική και επαγγελματική αποκατάσταση των αποφυλακισμένων. Αξίζει να αναφερθεί ότι είναι ένα πρόγραμμα χρηματοδοτούμενο από το Ευρωπαϊκό Κεντρικό Ταμείο (Ε.Κ.Τ.) και το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής ασφάλισης ενώ οι συμμετέχοντες είναι άνεργοι που έχουν αποφυλακιστεί. (Επάνοδος, 2014)

Οι κατηγορίες που χωρίζονται οι δραστηριότητες του εν λόγω προγράμματος είναι:

• *Μελέτες:* σε αυτή την κατηγορία διεξάγονται μελέτες και αναλύονται οι υφιστάμενες συνθήκες στην αγορά εργασίας.

• *Δραστηριότητες δικτύωσης:* στη συγκεκριμένη κατηγορία περιλαμβάνεται η συνεργασία των αρμόδιων φορέων και υπηρεσιών με τα σωφρονιστικά ιδρύματα και τα εκπαιδευτικά κέντρα για την ομαλή επανένταξη των αποφυλακισμένων.

• *Δραστηριότητες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης:* μέσα από αυτές της δραστηριότητες ενισχύεται το αίσθημα της αλληλεγγύης και της ομαδικότητας των συμμετεχόντων και προωθείται ο εθελοντισμός της ευρύτερης κοινωνίας απέναντι στις κοινωνικά ευάλωτες ομάδες.

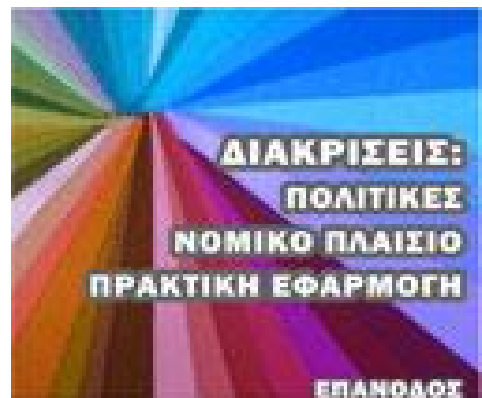
Û *Συντονισμός και Διαχείριση*: οι δραστηριότητες που πραγματοποιούνται σε αυτή την κατηγορία έχουν σαν στόχο την καλύτερη εφαρμογή του προγράμματος με τη συμβολή των συμβουλευτικών υπηρεσιών.

Û *Κατάρτιση και Επιμόρφωση*: οι δραστηριότητες που περιλαμβάνονται σε αυτή την κατηγορία έχουν σαν στόχο να καταρτίσουν και να επιμορφώσουν τις ευάλωτες κοινωνικά ομάδες με βάση τις υφιστάμενες συνθήκες της αγοράς εργασίας.

Û *Δραστηριότητες Πληροφόρησης, Συμβουλευτικής και Υποστήριξης*: σε αυτή την κατηγορία, οι δραστηριότητες έχουν σαν στόχο να ενημερώσουν και να υποστηρίξουν τις ευάλωτες κοινωνικά ομάδες σε όλους τους τομείς και τους επαγγελματίες που θα συμβάλλουν στην αντιμετώπιση της ανεργίας προσλαμβάνοντας άτομα από τις κοινωνικά ευάλωτες ομάδες. (Επάνοδος, 2014)

6.2.7 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ PROGRESS: «ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ: ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ, ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ»

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα αποτελεί μια συνεργασία της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού και Παρακολούθησης Δράσεων ΕΚΤ (ΕΥΣΕΚΤ), του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, του φορέα ΕΠΑΝΟΔΟΣ και της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς. Στα πλαίσια αυτού του προγράμματος

περιλαμβάνονται σεμινάρια με θέμα «Διακρίσεις σε βάρος των νέων. Το πρόβλημα και η αντιμετώπιση του» καθώς επίσης και βιωματικά εργαστήρια και θεματικές εισηγήσεις πάνω σε ζητήματα που αφορούν εκτός από τις διακρίσεις, το οικογενειακό περιβάλλον των νέων, την εκπαίδευσή τους, τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν, την επαγγελματική αποκατάστασή τους κλπ. Στο συγκεκριμένο πρόγραμμα λαμβάνουν μέρος επαγγελματίες όπως είναι σφρονοιστικοί υπάλληλοι, δικαστές, δικηγόροι, μέλη ΜΚΟ κλπ. (Επάνοδος, 2014)

Οι στόχοι του προγράμματος αναφέρονται:

1. Στην ανταλλαγή απόψεων και στην δημιουργία συγκεκριμένων όρων για ένα υγιές εργασιακό περιβάλλον με ίσες ευκαιρίες για όλους μέσω της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

2. Στην ανάπτυξη ενός κοινού πλαισίου αναφοράς για τους επαγγελματίες οι οποίοι ασχολούνται με ζητήματα διακρίσεων.

3. Στην ανάπτυξη ενός δικτύου το οποίο θα συμβάλλει στην πρόληψη και την αντιμετώπιση των διακρίσεων μέσω της συνεργασίας επαγγελματιών με θεσμικούς και νομοθετικούς παράγοντες.

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα σαν ειδική υπηρεσία στοχεύει κυρίως στον αποκλεισμό των διακρίσεων. (Επάνοδος, 2014)

6.2.8 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΜΠΟΡΩ ΚΑΙ ΕΓΩ»

Ένα από τα πιο αξιόλογα προγράμματα για την κοινωνική και επαγγελματική αποκατάσταση των νέων αποφυλακισθέντων είναι το πρόγραμμα «ΜΠΟΡΩ ΚΑΙ ΕΓΩ».

Αποτελεί μια συνεργασία του φορέα ΕΠΑΝΟΔΟΣ με την Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς και απευθύνεται σε νέα άτομα μέχρι 30 χρονών.

Στα πλαίσια αυτού του προγράμματος δίνεται η δυνατότητα στους νέους αποφυλακισθέντες να συμμετάσχουν στο κοινωνικό γίγνεσθαι μέσα από την εκπαιδευτική διαδικασία. Πιο συγκεκριμένα, το συγκεκριμένο πρόγραμμα έχει εκπαιδευτικό αλλά και κοινωνικό χαρακτήρα, παρέχοντας το δικαίωμα στους νέους αποφυλακισθέντες για μια νέα αρχή στη ζωή τους. Όπως έχει ήδη αναφερθεί το σοβαρότερο πρόβλημα των ατόμων που είχαν προβλήματα με το νόμο είναι η επαγγελματική κατάρτιση και κατά συνέπεια αποκατάσταση το οποίο επιτυγχάνεται μέσω αυτού του προγράμματος. Σε αυτό συμβάλλουν και οι άριστα καταρτισμένοι επαγγελματίες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα όπως είναι οι κοινωνικοί λειτουργοί οι οποίοι καθοδηγούν την συγκεκριμένη ευάλωτη ομάδα για την ανάπτυξη και βελτίωση των δεξιοτήτων και χαρακτηριστικών

τους όπως είναι για παράδειγμα η επικοινωνία και οι τρόποι συμπεριφοράς σε ένα σύγχρονο εργασιακό περιβάλλον. (Επάνοδος, 2014)

Οι νέοι αποφυλακισθέντες αντιμετωπίζουν πολλά και σοβαρά προβλήματα τα οποία έχουν σαν αποτέλεσμα την κοινωνική περιθωριοποίηση τους και τον στιγματισμό τους. Οι λόγοι που οδηγούν σε κάτι τέτοιο αφορούν κατά κύριο λόγο τη γνώμη του κοινωνικού συνόλου για τα άτομα που παρέβησαν το νόμο και παρέμειναν έγκλειστοι για κάποιο διάστημα σε κάποιο σωφρονιστικό κατάστημα. Επίσης, οι επιχειρηματίες δυσκολεύονται λόγω του «λερωμένου» ποινικού μητρώου να εμπιστευτούν κάποιο άτομο από αυτή την ομάδα ενώ οι ανεπαρκείς γνώσεις και δεξιότητες εμποδίζουν την απορρόφηση τους από την αγορά εργασίας. (Επάνοδος, 2014)

Για τους παραπάνω λόγους λοιπόν, το συγκεκριμένο πρόγραμμα στοχεύει:

1. Στην ανάπτυξη και βελτίωση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων των νέων αποφυλακισθέντων με σκοπό την επαγγελματική τους αποκατάσταση.

2. Στην προετοιμασία και τη στήριξη των νέων αυτής της ευάλωτης ομάδας με τη βοήθεια των καταρτισμένων επαγγελματιών ώστε να είναι σε θέση να ανταπεξέλθουν στις συνθήκες που επικρατούν στην αγορά εργασίας.

3. Στην βελτίωση της επαγγελματικής κατάρτισης των εξειδικευμένων επαγγελματιών σε θέματα που αναφέρονται στις σύγχρονες συνθήκες της αγοράς εργασίας με σκοπό την παροχή της κατάλληλης εκπαίδευσης σε αυτή την ευάλωτη ομάδα. (Επάνοδος, 2014)

Τέλος, αξίζει να αναφερθούν τα τρία εργαστήρια που λειτουργούν στο συγκεκριμένο πρόγραμμα και αφορούν:

Ø Εργαστήριο «Μαθαίνω το αυτοκίνητο»: στο συγκεκριμένο εργαστήριο τα άτομα εξειδικεύονται σε γνώσεις μηχανολογίας αυτοκινήτων.

Ø Εργαστήριο «Χειρίζομαι τον Η/Υ: σε αυτό το εργαστήριο τα άτομα έχουν την δυνατότητα να μάθουν να χειρίζονται τον υπολογιστή και τα κυριότερα προγράμματά του.

Ø Εργαστήριο «Πειραματίζομαι με την τέχνη»: σε αυτό το εργαστήριο τα άτομα έχουν τη δυνατότητα να ασχοληθούν με δημιουργικές καλλιτεχνικές δραστηριότητες. (Επάνοδος, 2014)

ΜΕΡΟΣ Β ΕΡΕΥΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 : ΕΡΕΥΝΑ

7.1 ΣΚΟΠΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να μελετήσει τη άποψη των κοινωνικών λειτουργών σχετικά με τον κοινωνικό αποκλεισμό των αποφυλακισμένων.

7.2 ΕΙΔΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η παρούσα ποσοτική έρευνα πραγματοποιήθηκε με βάση ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο μέσω του προγράμματος google docs.

Σύμφωνα με τους Aliaga and Gunderson (2000) η ποσοτική έρευνα προσπαθεί να εξηγήσει φαινόμενα με την συλλογή αριθμητικών δεδομένων που αναλύονται χρησιμοποιώντας μαθηματικές μεθόδους και ειδικότερα στατιστικά στοιχεία.

Η ποσοτική έρευνα αναφέρεται στη συστηματική διερεύνηση φαινομένων με στατιστικές μεθόδους, μαθηματικά μοντέλα και αριθμητικά δεδομένα. Χρησιμοποιείται συνήθως αντιπροσωπευτικό δείγμα παρατηρήσεων και επιδιώκεται γενίκευση σε ένα ευρύτερο πληθυσμό. Η συλλογή δεδομένων γίνεται με δομημένα πρωτόκολλα, όπως ερωτηματολόγια, κλίμακες και δοκίμια επιτευγμάτων.

Αναζητά εμπειρικές γενικεύσεις και προσπαθεί να ελέγξει αιτιώδεις θεωρητικές υποθέσεις (Κυριαζή, 2002). Οι ποσοτικές μέθοδοι βασίζονται σε αριθμητικά στοιχεία και σε στατιστικές συγκρίσεις, στην μέτρηση των θεωρητικών εννοιών μέσω εργαλείων, όπως είναι το τυποποιημένο ερωτηματολόγιο προκειμένου να εξαγάγουν αιτιακές σχέσεις. Βασικός στόχος είναι να ταξινομηθούν τα χαρακτηριστικά σε κατηγορίες για να μπορούν να μετρηθούν και να κατασκευαστούν στατιστικά μοντέλα για να μπορέσει να εξηγηθεί αυτό που παρατηρείται. (Κυριαζή, 2002)

7.3 ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΡΓΑΛΕΙΟΥ ΕΡΕΥΝΑΣ

Το ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο που δημιουργήθηκε με την βοήθεια της εποπτεύουσας καθηγήτριας αναρτήθηκε μέσω των σελίδων κοινωνικής δικτύωσης με σκοπό να συλλεχθούν όσο το δυνατόν περισσότερες απαντήσεις.

Το ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο είναι διαθέσιμο στη σελίδα :

[https://docs.google.com/forms/d/1-](https://docs.google.com/forms/d/1-pDztQKlotV9eXmrW3PaffVnH1LFCVy4_w2nn6HaoUA/edit?c=0&w=1)

[pDztQKlotV9eXmrW3PaffVnH1LFCVy4_w2nn6HaoUA/edit?c=0&w=1](https://docs.google.com/forms/d/1-pDztQKlotV9eXmrW3PaffVnH1LFCVy4_w2nn6HaoUA/edit?c=0&w=1)

καθώς και στο παράρτημα της παρούσας εργασίας.

7.4 ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Η συλλογή και διαχείριση των δεδομένων της έρευνας πραγματοποιήθηκε αξιοποιώντας το πρόγραμμα Microsoft office excel τόσο για τους πίνακες όσο και για τα γραφήματα της έρευνας.

7.5 ΔΕΙΓΜΑ

Δείγμα της παρούσας έρευνας αποτέλεσαν 81 χρήστες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης που κλήθηκαν ανώνυμα να απαντήσουν στο ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο με βασική προϋπόθεση την κατοχή τουλάχιστον βασικού τίτλου σπουδών κοινωνικής εργασίας Τ.Ε.

7.6 ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε μεταξύ 11/09/2014 και 8/01/2015.

7.7 ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ø Οι χρήστες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (κοινωνικοί λειτουργοί) είναι κοινωνικά ενημερωμένοι ως προς τα δικαιώματα των αποφυλακισμένων.

Ø Οι χρήστες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (κοινωνικοί λειτουργοί) είναι ευαισθητοποιημένοι ως προς την εξάλειψη του κοινωνικού αποκλεισμού

Ø Οι χρήστες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης σαν πτυχιούχοι κοινωνικοί λειτουργοί κατέχουν πλήρως την εκπαιδευτική επάρκεια και ετοιμότητα να αφουγκραστούν τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Ø Οι κοινωνικοί λειτουργοί έχουν εκπαιδευτική επάρκεια ως προς τη διαχείριση των αποφυλακισμένων

Ø Οι κοινωνικοί λειτουργοί έχουν εκπαιδευτική ετοιμότητα ως προς τη διαχείριση των αποφυλακισμένων

7.8 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Ø Η άποψη των κοινωνικών λειτουργών για την κοινωνική προσαρμογή των αποφυλακισμένων

Ø Η άποψη των κοινωνικών λειτουργών για τον κοινωνικό αποκλεισμό των αποφυλακισμένων

Ø Η άποψη των κοινωνικών λειτουργών για την επανένταξη των αποφυλακισμένων και τις παροχές των κοινωνικών φορέων.

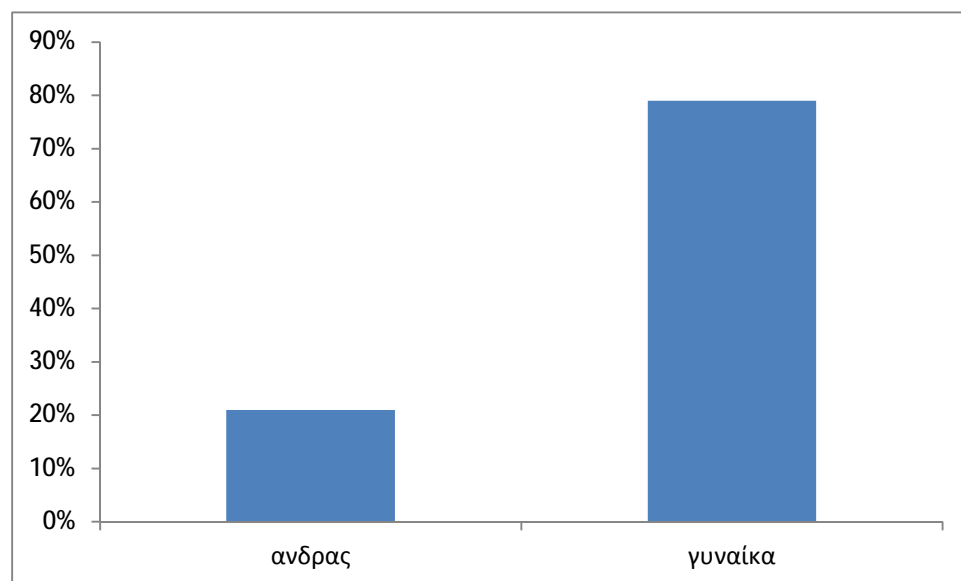
Ø Η άποψη των κοινωνικών λειτουργών σχετικά με την επαγγελματική αποκατάσταση των αποφυλακισμένων

Ø Η άποψη των κοινωνικών λειτουργών σχετικά με το κράτος πρόνοιας και την ενίσχυση του κοινωνικού αποκλεισμού.

7.9 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

1. Φύλο

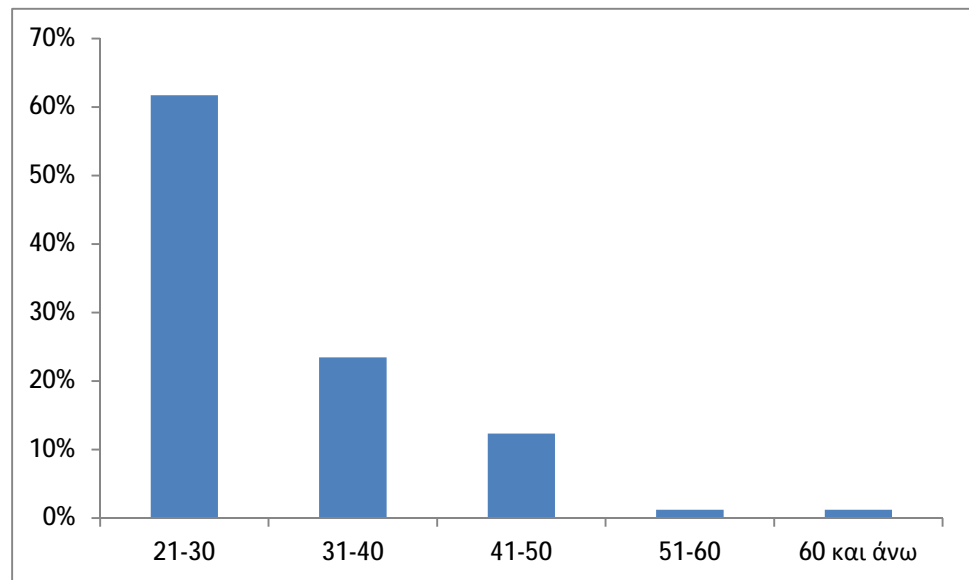
	ΑΠΑΝΤΗΣ ΕΙΣ	ΠΟΣΟΣ ΤΟ
άνδρας	17	21%
γυναίκ α	64	79%
ΣΥΝΟ ΛΟ	81	100%

Στο πρώτο διάγραμμα παρατηρείται ότι στο σύνολο των χρηστών κοινωνικής δικτύωσης οι 64 δηλαδή το 79% του συνόλου, ήταν γυναίκες και οι υπόλοιποι 17 ήταν άντρες δηλαδή το 21% .

2. Ηλικία

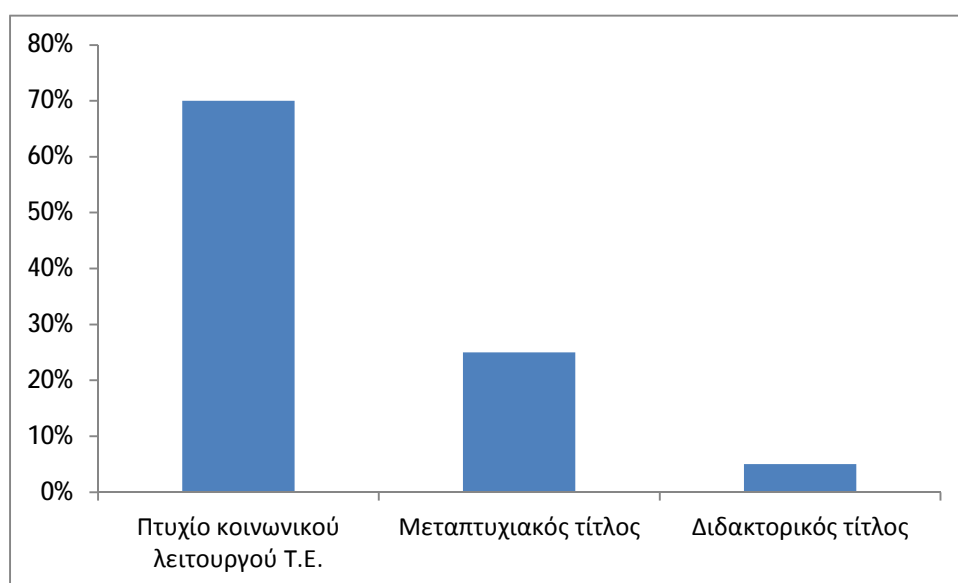
	ΑΠΑΝΤΗΣ ΕΙΣ	ΠΟΣΟΣ ΤΟ
21-30	50	62%
31-40	19	23%
41-50	10	12%
51-60	1	1%
60 και άνω	1	1%
ΣΥΝΟ ΛΟ	81	100%

Στο συγκεκριμένο διάγραμμα φαίνονται οι ηλικίες των ερωτηθέντων με 50 άτομα να ανήκουν στην ηλικιακή κατηγορία 21 έως 30 ετών με ποσοστό 62% , 19 άτομα ανήκαν στην κατηγορία 31 έως 40 ετών με ποσοστό 23 % , 10 άτομα ανήκαν στην ηλικιακή κατηγορία 41 έως 50 ετών, 1 άτομο ανήκε στην κατηγορία 51 έως 60 ετών και το υπολειπόμενο 1 άτομο ανήκε στην ηλικιακή κατηγορία 60 και άνω. Από εδώ παρατηρείται ότι στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης υπάρχουν περισσότεροι χρήστες κάτω των 40 ετών συγκριτικά με τους χρήστες 40 ετών και άνω.

3.Επίπεδο εκπαίδευσης

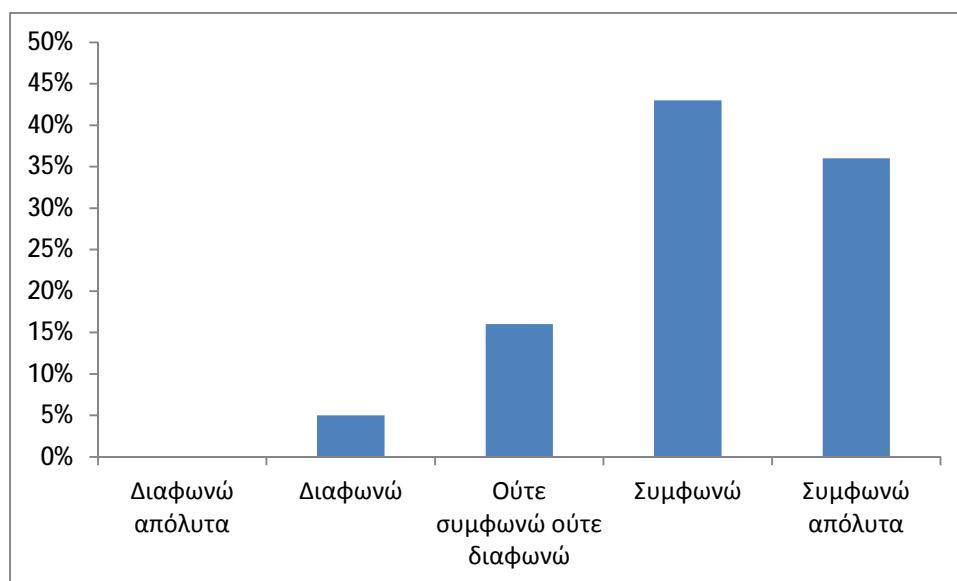
	ΑΠΑΝΤΗΣ ΕΙΣ	ΠΟΣΟΣ ΤΟ
Πτυχίο κοινωνικού λειτουργού Τ.Ε.	57	70%
Μεταπτυχιακός τίτλος	20	25%
Διδακτορικός τίτλος	4	5%
ΣΥΝΟΛΟ	81	100%

Στο ερώτημα για το επίπεδο εκπαίδευσης παρατηρείται ότι 57 άτομα έχουν Πτυχίο κοινωνικού λειτουργού Τ.Ε. σε ποσοστό 70%, 20 άτομα 25% απαντούν ότι έχουν Μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών, και τα υπόλοιπα 4 άτομα σε ποσοστό 5% απαντούν ότι έχουν Διδακτορικό τίτλο σπουδών.

4. Ο κοινωνικός αποκλεισμός συνάδει με την απώλεια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

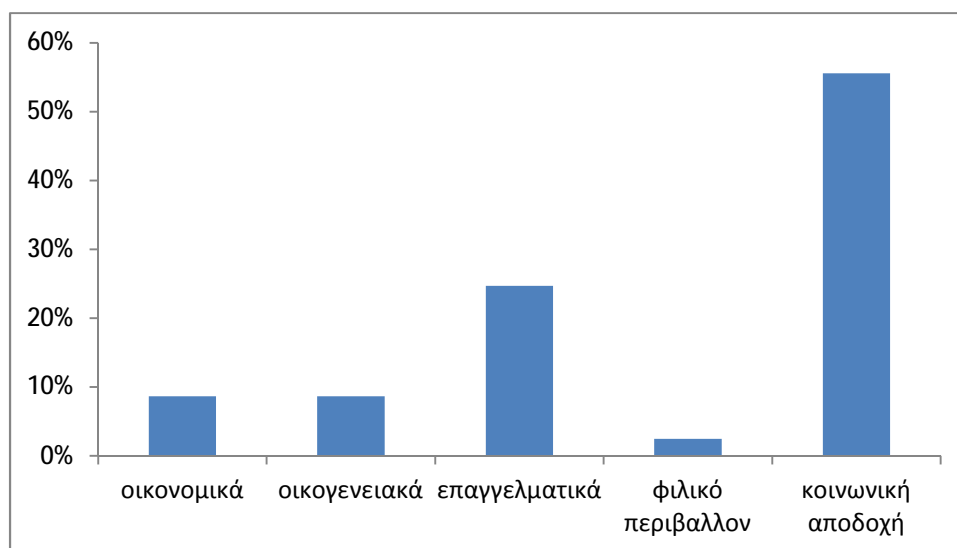
	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Διαφωνώ απόλυτα	0	0%
Διαφωνώ	4	5%
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	13	16%
Συμφωνώ	35	43%
Συμφωνώ απόλυτα	28	36%
ΣΥΝΟΛΟ	81	100%

Στο ερώτημα εάν ο κοινωνικός αποκλεισμός συνάδει με την απώλεια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ένα ποσοστό 5 % του δείγματος απάντησε ότι διαφωνεί δηλαδή 4 άτομα, 13 άτομα απάντησαν ότι Ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν σε ποσοστό 16 % , 35 άτομα δηλαδή 43% του δείγματος Συμφώνησαν και το τελικό 36% δηλαδή τα υπολειπόμενα 28 άτομα Συμφώνησαν απόλυτα με αυτή την άποψη.

5. Ποια είναι τα κυριότερα προβλήματα που καλείται να αντιμετωπίσει ο αποφυλακισμένος;

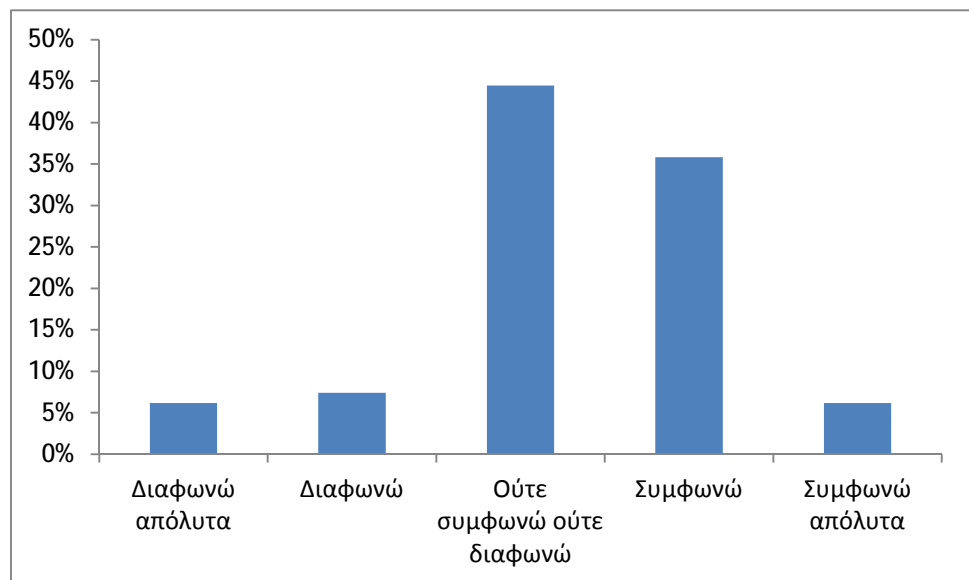
	ΑΠΑΝΤΗΣ ΕΙΣ	ΠΟΣΟΣ ΤΟ
οικονομικά	7	9%
οικογενειακά	7	9%
επαγγελματικά	20	25%
φιλικό περιβάλλον	2	2%
κοινωνική αποδοχή	45	56%
ΣΥΝΟΛΟ	81	100%

Στην ερώτηση ποια είναι τα κυριότερα προβλήματα που καλείται να αντιμετωπίσει ένας αποφυλακισμένος 7 άτομα απάντησαν ότι έχει να αντιμετωπίσει οικονομικά προβλήματα σε ποσοστό 9% επίσης ίδιο ποσοστό απάντησε ότι οι αποφυλακισμένοι καλούνται να αντιμετωπίσουν οικογενειακά προβλήματα, 20 άτομα πιστεύουν ότι έχουν να αντιμετωπίσουν επαγγελματικά προβλήματα σε ποσοστό 25% , 2 άτομα απάντησαν ότι οι αποφυλακισμένοι αντιμετωπίζουν προβλήματα στο φιλικό τους περιβάλλον και οι υπολειπόμενοι 45 ερωτηθέντες σε ποσοστό 56% απάντησαν ότι πιστεύουν για τους αποφυλακισμένους ότι αντιμετωπίζουν προβλήματα στην κοινωνική τους αποδοχή.

6. Οι αποφυλακισμένοι πρέπει να εντάσσονται στους κόλπους της κοινωνίας ασχέτως του αδικήματος που είχαν διαπράξει;

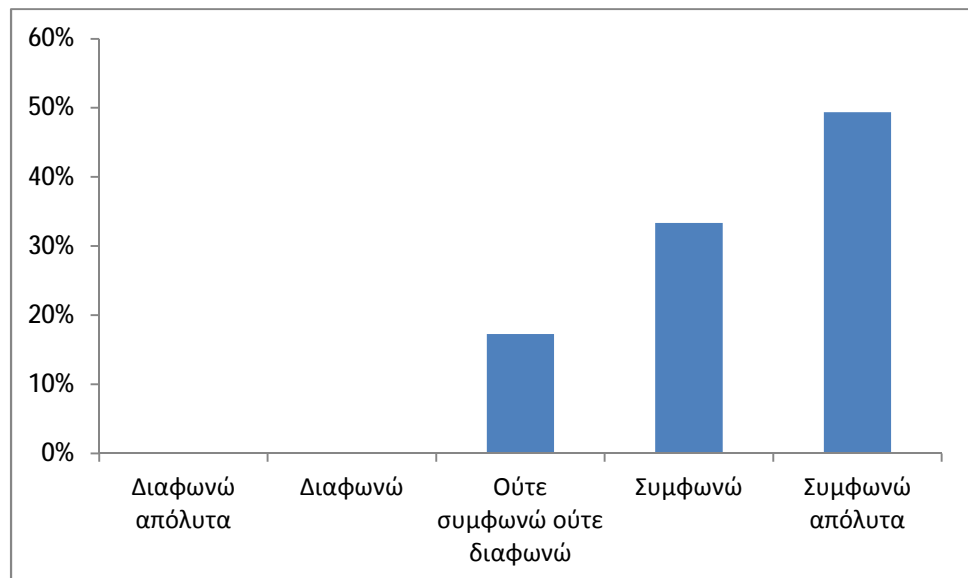
	ΑΠΑΝΤΗΣ ΕΙΣ	ΠΟΣΟΣ ΤΟ
Διαφωνώ απόλυτα	5	6%
Διαφωνώ	6	7%
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	36	44%
Συμφωνώ	29	36%
Συμφωνώ απόλυτα	5	6%
ΣΥΝΟΛΟ	81	100%

Στην ερώτηση εάν οι αποφυλακισμένοι πρέπει να εντάσσονται στους κόλπους της κοινωνίας ασχέτως του αδικήματος που έχουν διαπράξει 5 άτομα απάντησαν ότι Διαφωνούν απόλυτα σε ποσοστό 6%, 6 άτομα απάντησαν ότι Διαφωνούν σε ποσοστό 7% , 36 άτομα είχαν ουδέτερη στάση αφού ούτε Συμφώνησαν ούτε Διαφώνησαν σε ποσοστό 44%, 36% των ερωτηθέντων δηλαδή 29 άτομα απάντησαν ότι συμφωνούν και το 6% του δείγματος απάντησε ότι Συμφωνεί απόλυτα δηλαδή τα υπόλοιπα 5 άτομα.

7. Ο κρατικός μηχανισμός παρουσιάζει αδυναμία στην κοινωνική αναπροσαρμογή των αποφυλακισμένων.

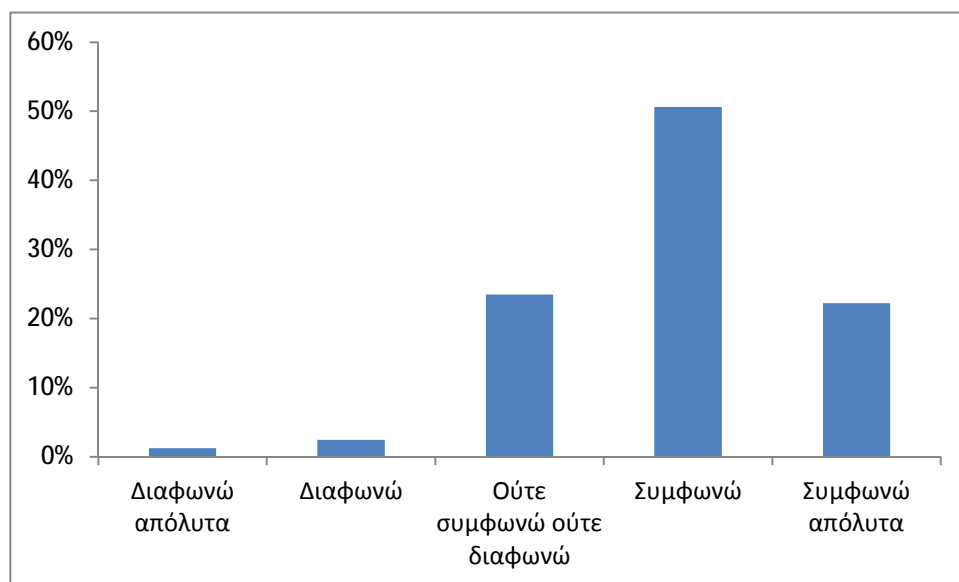
	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Διαφωνώ απόλυτα	0	0%
Διαφωνώ	0	0%
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	14	17%
Συμφωνώ	27	33%
Συμφωνώ απόλυτα	40	49%
ΣΥΝΟΛΟ	81	100%

Στην ερώτηση εάν ο κρατικός μηχανισμός παρουσιάζει αδυναμία στην κοινωνική αναπροσαρμογή των αποφυλακισμένων ουδέτερα ήταν 14 άτομα σε ποσοστό 17% οι οποίοι απάντησαν ότι Ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν , 27 άτομα απάντησαν ότι Συμφωνούν σε ποσοστό 33% και οι υπολειπόμενοι 40 απάντησαν ότι Συμφωνούν απόλυτα σε ποσοστό 49%, κανείς δεν διαφώνησε στην παρούσα ερώτηση.

8. Θεωρείτε ότι το σωφρονιστικό σύστημα ενισχύει τον κοινωνικό αποκλεισμό;

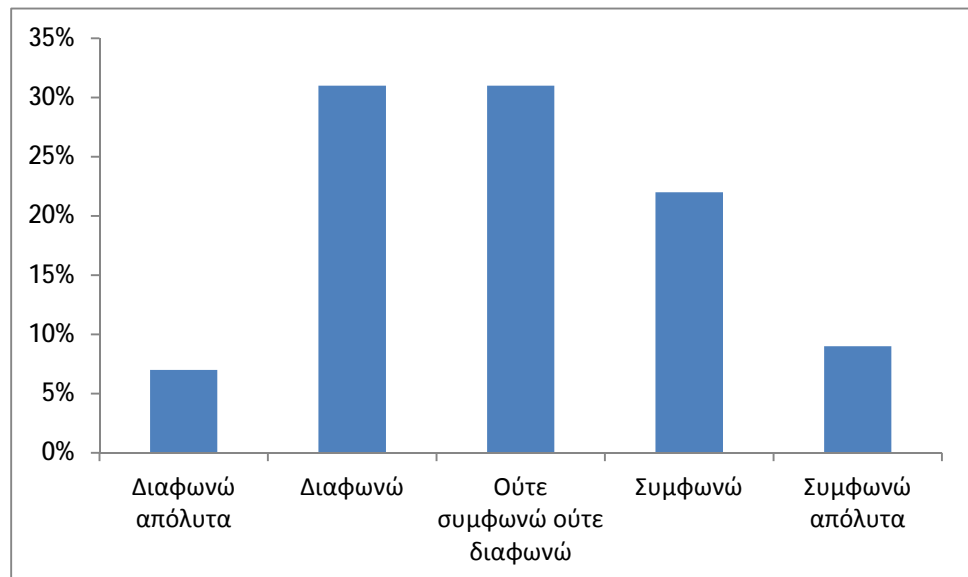
	ΑΠΑΝΤΗΣ ΕΙΣ	ΠΟΣΟΣ ΤΟ
Διαφωνώ απόλυτα	1	1%
Διαφωνώ	2	2%
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	19	23%
Συμφωνώ	41	51%
Συμφωνώ απόλυτα	18	22%
ΣΥΝΟΛΟ	81	100%

Στην ερώτηση εάν το σωφρονιστικό σύστημα ενισχύει τον κοινωνικό αποκλεισμό 1 άτομο απάντησε ότι Διαφωνεί απόλυτα σε ποσοστό 1% , 2 απάντησαν ότι διαφωνούν σε ποσοστό 2% , ουδέτεροι στάθηκαν 19 σε ποσοστό 23% απαντώντας ότι ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν, 41 άτομα απάντησαν ότι συμφωνούν σε ποσοστό 51% και το υπόλοιπο 22% δηλαδή 18 άτομα απάντησαν ότι Συμφωνούν απόλυτα με αυτή την άποψη.

9. Η κοινωνία πρόνοιας ενισχύει την επανένταξη των αποφυλακισμένων;

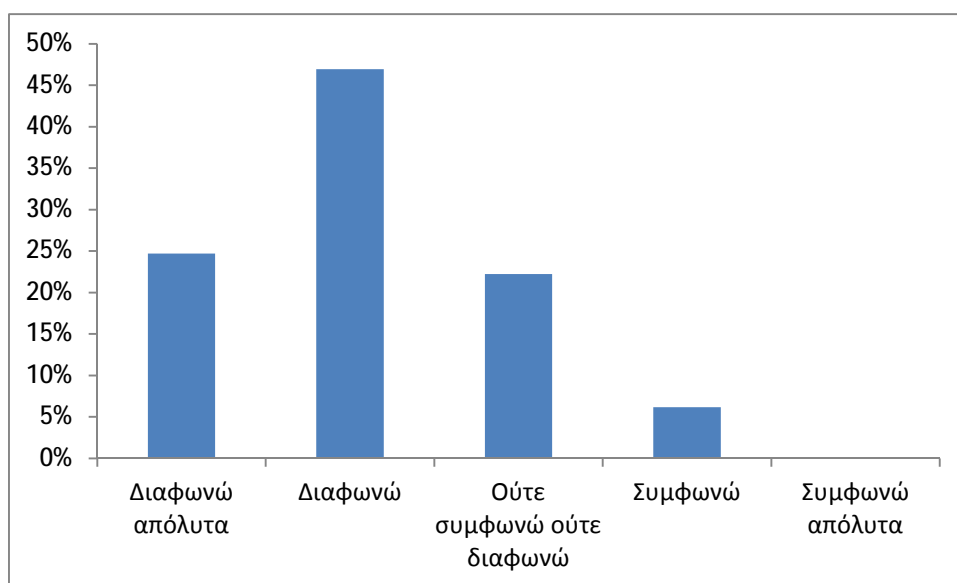
	ΑΠΑΝΤΗΣ ΕΙΣ	ΠΟΣΟΣ ΤΟ
Διαφωνώ απόλυτα	6	7%
Διαφωνώ	25	31%
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	25	31%
Συμφωνώ	18	22%
Συμφωνώ απόλυτα	7	9%
ΣΥΝΟΛΟ	81	100%

Στην ερώτηση εάν η κοινωνία πρόνοιας ενισχύει την επανένταξη των αποφυλακισμένων 7% του δείγματος δηλαδή 6 άτομα Διαφωνούν απόλυτα , 25 άτομα δηλαδή 31% του δείγματος Διαφώνησαν, σε ίδιο ποσοστό παρατηρείται ουδέτερη στάση αφού ούτε συμφώνησαν οι ερωτώμενοι ούτε διαφώνησαν, 18 άτομα σε ποσοστό 22% Συμφώνησαν και το υπόλοιπο 9% του δείγματος απάντησαν ότι Συμφωνούν απόλυτα.

10. Υπάρχουν επαρκείς δομές υποστήριξης των αποφυλακισμένων σε επίπεδο εργασίας;

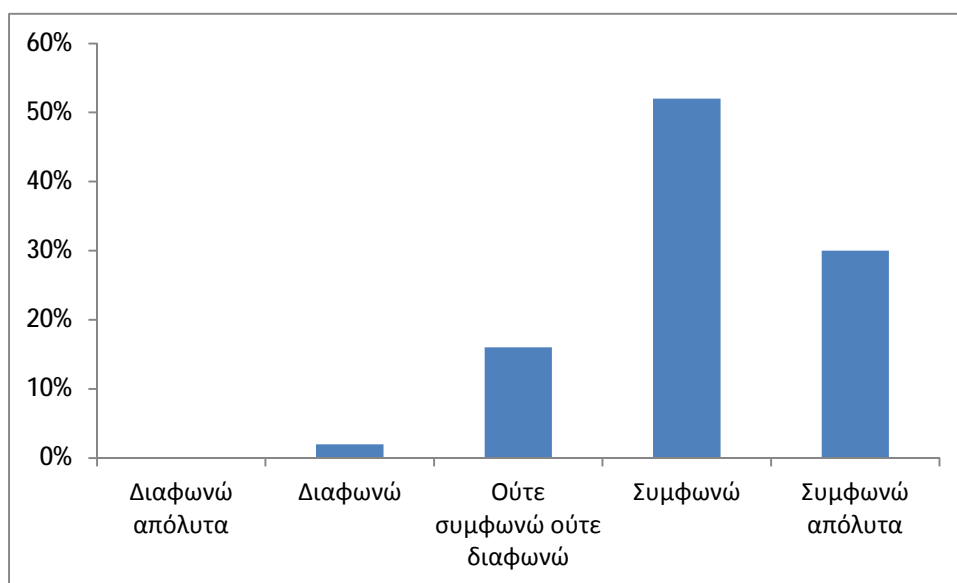
	ΑΠΑΝΤΗΣ ΕΙΣ	ΠΟΣΟΣ ΤΟ
Διαφωνώ απόλυτα	20	25%
Διαφωνώ	38	47%
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	18	22%
Συμφωνώ	5	6%
Συμφωνώ απόλυτα	0	0%
ΣΥΝΟΛΟ	81	100%

Στην ερώτηση ένα υπάρχουν επαρκείς δομές υποστήριξης των αποφυλακισμένων σε επίπεδο εργασίας 20 άτομα Διαφώνησαν απόλυτα σε ποσοστό 25% , 38 άτομα σε ποσοστό 47% Διαφώνησαν, 18 άτομα είχαν ουδέτερη άποψη αφού ούτε συμφώνησαν μα ούτε διαφώνησαν και τα υπόλοιπα 5 άτομα Συμφώνησαν , Κανένας δεν συμφώνησε απόλυτα σε αυτή την ερώτηση.

11. Ο κοινωνικός λειτουργός οφείλει να προωθεί τη δυνατότητα εύρεσης εργασίας των αποφυλακισμένων

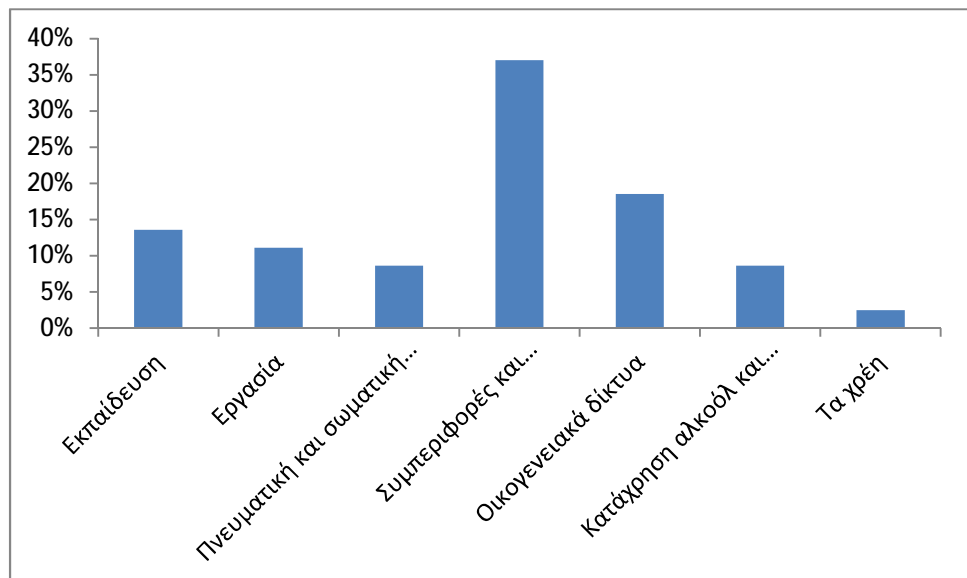
	ΑΠΑΝΤΗΣ ΕΙΣ	ΠΟΣΟΣ ΤΟ
Διαφωνώ απόλυτα	0	0%
Διαφωνώ	2	2%
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	13	16%
Συμφωνώ	42	52%
Συμφωνώ απόλυτα	24	30%
ΣΥΝΟΛΟ	81	100%

Στην ερώτηση εάν ο κοινωνικός λειτουργός οφείλει να προωθεί τη δυνατότητα εύρεσης εργασίας των αποφυλακισμένων κανένας δεν απάντησε ότι Διαφωνεί απόλυτα, 2 άτομα σε ποσοστό 2% απάντησαν ότι Διαφωνούν, 13 άτομα απάντησαν ότι Ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν σε ποσοστό 16%, 42 ερωτηθέντες απάντησαν ότι Συμφωνούν σε ποσοστό 52% και οι υπόλοιποι 24 απάντησαν ότι Συμφωνούν απόλυτα με ποσοστό 30% .

12. Ποιος είναι ο κυριότερος παράγοντας που συμβάλλει στην υποτροπή των πρώην κρατουμένων ;

	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Εκπαίδευση	11	14%
Εργασία	9	11%
Πνευματική και σωματική υγεία	7	9%
Συμπεριφορές και αυτοέλεγχος	30	37%
Οικογενειακά δίκτυα	15	19%
Κατάχρηση αλκοόλ και ναρκωτικών	7	9%
Τα χρέη	2	2%
ΣΥΝΟΛΟ	81	100%

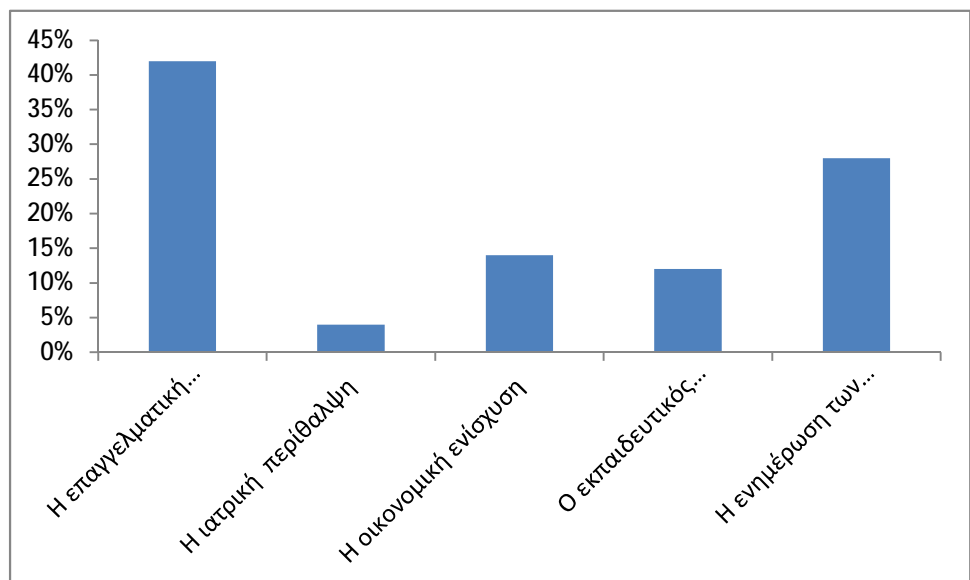

Στην ερώτηση για το ποιος είναι ο κυριότερος παράγοντας στην υποτροπή των πρώην κρατουμένων 11 άτομα με ποσοστό 14% απάντησαν ότι η εκπαίδευση διαδραματίζει σημαντικό ρόλο, 9 άτομα με ποσοστό 11% απάντησαν ότι η εργασία είναι ο κυριότερος παράγοντας, 7 άτομα με ποσοστό 9% απάντησαν ότι θεωρούν σημαντικότερο παράγοντα την Πνευματική και σωματική υγεία, 30 άτομα στο μεγαλύτερο ποσοστό 37% απάντησαν ότι ο κυριότερος παράγοντας είναι οι Συμπεριφορές και ο αυτοέλεγχος των κρατουμένων που συμβάλλει στην υποτροπή των πρώην κρατουμένων, 15 άτομα 19 % του δείγματος απάντησαν ότι τα οικογενειακά δίκτυα κατέχουν σημαντικό ρόλο, 7 άτομα 9% του δείγματος απάντησε ότι η κατάχρηση ουσιών είναι ο

κυριότερος παράγοντας και οι υπόλοιποι 2 σε ποσοστό 2% απάντησαν ότι τα χρέη είναι ο κυριότερος παράγοντας.

13. Ποιος είναι ο κυριότερος παράγοντας που συμβάλλει στην ομαλή επανένταξη των αποφυλακισθέντων στο κοινωνικό σύνολο.

	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Η επαγγελματική αποκατάσταση	34	42%
Η ιατρική περίθαλψη	3	4%
Η οικονομική ενίσχυση	11	14%
Ο εκπαιδευτικός προσανατολισμός	10	12%
Η ενημέρωση των κρατούμενων εντός του σωφρονιστικού ιδρύματος	23	28%
ΣΥΝΟΛΟ	81	100%

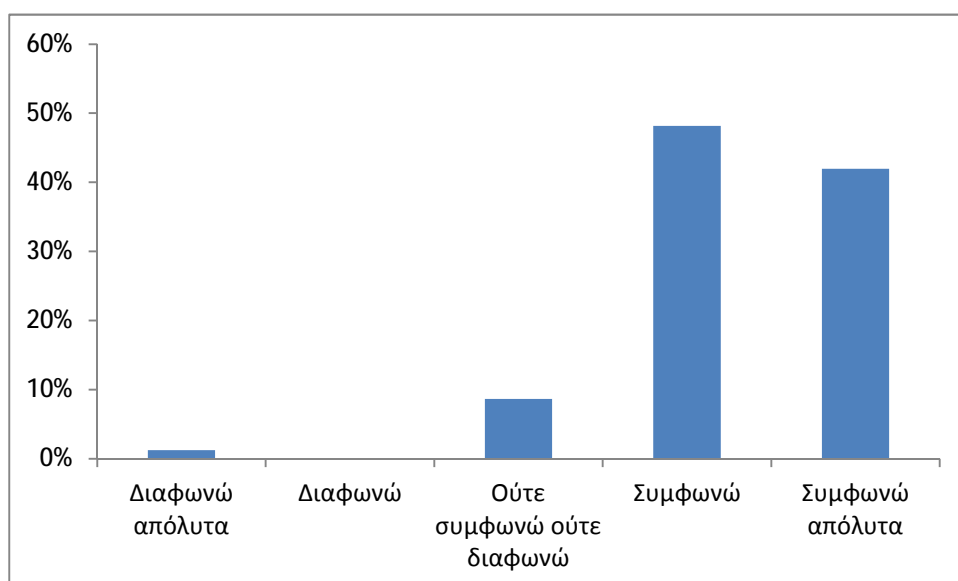

Στην ερώτηση για το ποιος πιστεύουν οι ερωτώμενοι ότι είναι ο κυριότερος παράγοντας για την πιο ομαλή επανένταξη των αποφυλακισθέντων στο κοινωνικό δίκτυο 34 σε ποσοστό 42% απάντησαν ότι συμβάλλει η επαγγελματική αποκατάσταση, 3 άτομα σε ποσοστό 4% απάντησαν ότι κυριότερο είναι η ιατρική περίθαλψη, 11 άτομα σε ποσοστό 14% απάντησαν ότι θεωρούν κυριότερο παράγοντα την οικονομική ενίσχυση των αποφυλακισθέντων, 10 άτομα σε ποσοστό 12% του δείγματος απάντησε ότι θεωρούν σημαντικότερο τον εκπαιδευτικό προσανατολισμό και το υπόλοιπο 28% του δείγματος 23 άτομα απάντησαν, η σωστή ενημέρωση των κρατούμενων κατά τη διάρκεια που βρίσκονται στο σωφρονιστικό ίδρυμα.

14. Ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να ενθαρρύνει τον αποφυλακισμένο ως προς:

Α) Το σεβασμό στο δικαίωμα της αυτοδιάθεσης και του αυτοπροσδιορισμού

	ΑΠΑΝΤΗΣ ΕΙΣ	ΠΟΣΟΣ ΤΟ
Διαφωνώ απόλυτα	1	1%
Διαφωνώ	0	0%
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	7	9%
Συμφωνώ	39	48%
Συμφωνώ απόλυτα	34	42%
ΣΥΝΟΛΟ	81	100%

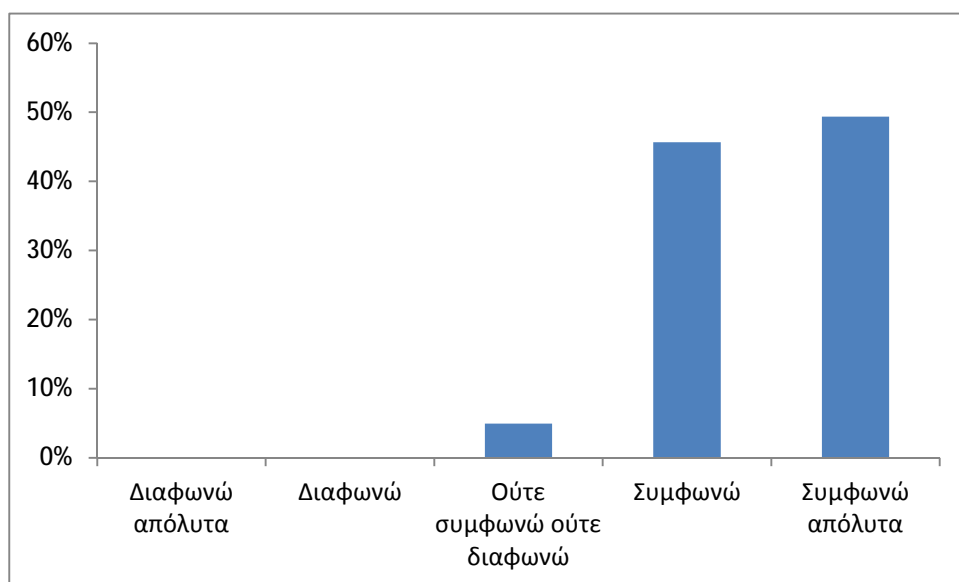

Στο ερώτημα εάν ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να ενθαρρύνει τον αποφυλακισμένο ως προς το σεβασμό στο δικαίωμα της αυτοδιάθεσης και του αυτοπροσδιορισμού το 1 % του δείγματος δηλαδή 1 άτομο απάντησε ότι Διαφωνεί απόλυτα, κανείς δεν απάντησε ότι διαφωνεί , 7 άτομα διατήρησαν μια ουδέτερη στάση σε ποσοστό 9% του δείγματός αφού ούτε συμφώνησαν ούτε διαφώνησαν, συμφωνώ με αυτή την άποψη ήταν το 48% του δείγματος με 39 άτομα και οι υπολειπόμενοι 34 ερωτώμενοι απάντησαν ότι συμφωνούν απόλυτα με ποσοστό 42% επί του δείγματος.

14 Ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να ενθαρρύνει τον αποφυλακισμένο ως προς:

Β) Την ενθάρρυνση στο δικαίωμα συμμετοχής

	ΑΠΑΝΤΗΣ ΕΙΣ	ΠΟΣΟΣ ΤΟ
Διαφωνώ απόλυτα	0	0%
Διαφωνώ	0	0%
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	4	5%
Συμφωνώ	37	46%
Συμφωνώ απόλυτα	40	49%
ΣΥΝΟΛΟ	81	100%

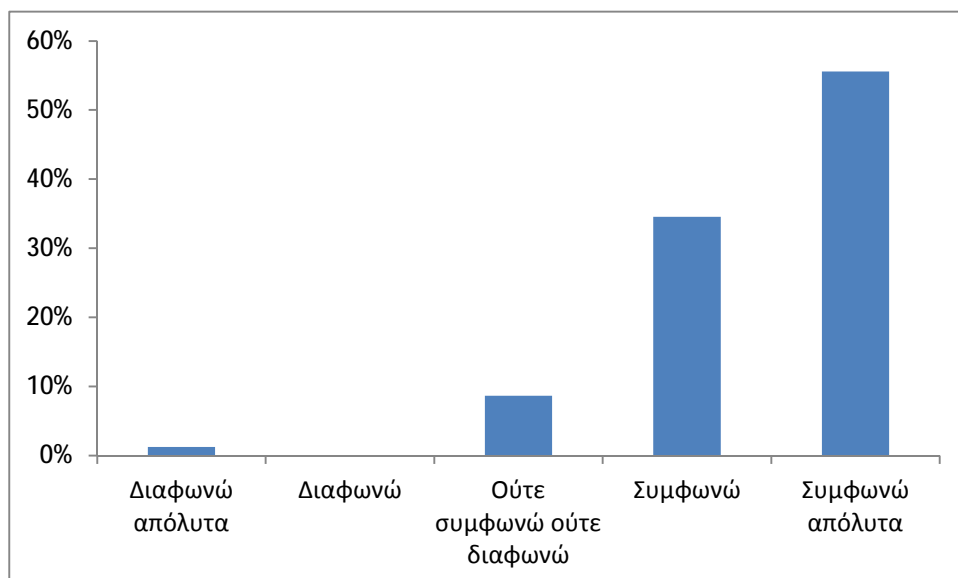

Στο ερώτημα εάν ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει αν ενθαρρύνει τον αποφυλακισμένο ως προς την ενθάρρυνση στο δικαίωμα συμμετοχής του κανένα άτομο δεν βρέθηκε να διαφωνεί με αυτή την άποψη, 4 άτομα σε ποσοστό 5% βρέθηκαν να παρουσιάζουν μια ουδέτερη στάση αφού ούτε συμφωνούσαν ούτε διαφωνούσαν, 33 άτομα σε ποσοστό 41% συμφώνησαν και οι υπόλοιποι 40 σε ποσοστό 49% συμφώνησαν απόλυτα με αυτή την άποψη.

14 Ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να ενθαρρύνει τον αποφυλακισμένο ως προς:

Γ) την αντιμετώπισή του σαν μια ολοκληρωμένη προσωπικότητα

	ΑΠΑΝΤΗΣ ΕΙΣ	ΠΟΣΟΣ ΤΟ
Διαφωνώ απόλυτα	1	1%
Διαφωνώ	0	0%
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	7	9%
Συμφωνώ	28	35%
Συμφωνώ απόλυτα	45	56%
ΣΥΝΟΛΟ	81	100%

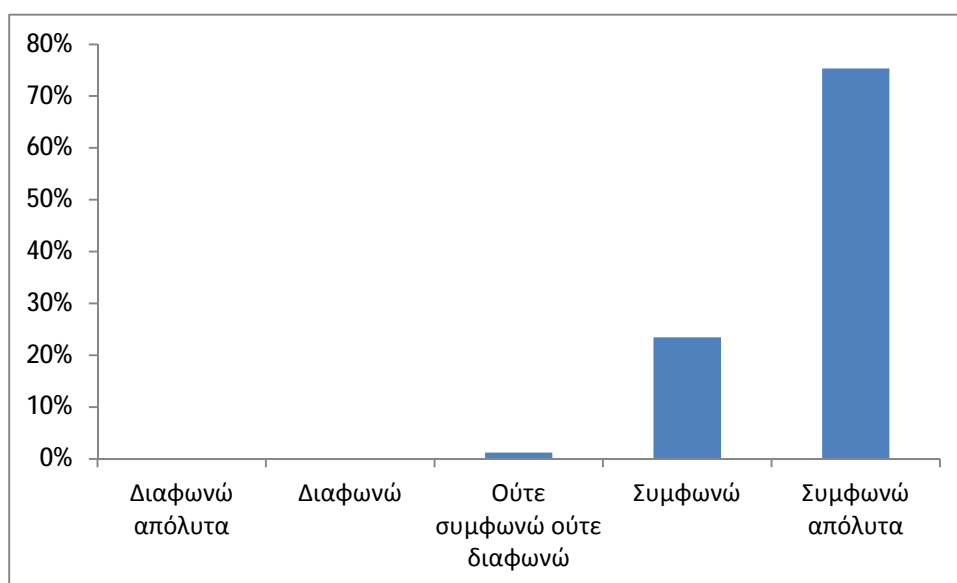

Στο ερώτημα εάν ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να ενθαρρύνει τον αποφυλακισμένο ως προς την αντιμετώπισή του σαν μια ολοκληρωμένη προσωπικότητα 1 άτομο συμφώνησε απόλυτα κανένα άτομο δεν βρέθηκε να διαφωνεί με αυτή την άποψη, 7 άτομα σε ποσοστό 9% βρέθηκαν να παρουσιάζουν μια ουδέτερη στάση αφού ούτε συμφωνούσαν ούτε διαφωνούσαν, 28 άτομα σε ποσοστό 35% συμφώνησαν και οι υπόλοιποι 45 σε ποσοστό 56% συμφώνησαν απόλυτα με αυτή την άποψη.

14 Ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να ενθαρρύνει τον αποφυλακισμένο ως προς:

Δ) Την ανάπτυξη και την ενίσχυση των δεξιοτήτων και των δυνάμεων

	ΑΠΑΝΤΗΣ ΕΙΣ	ΠΟΣΟΣ ΤΟ
Διαφωνώ απόλυτα	0	0%
Διαφωνώ	0	0%
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	1	1%
Συμφωνώ	19	23%
Συμφωνώ απόλυτα	61	75%
ΣΥΝΟΛΟ	81	100%

Στο ερώτημα εάν ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να ενθαρρύνει τον αποφυλακισμένο ως προς την ανάπτυξη και την ενίσχυση των δεξιοτήτων και των δυνάμεων τους κανείς δεν ήταν αρνητικός αφού δεν βρέθηκε απάντηση Διαφωνίας, 1 άτομο σε ποσοστό 1% είχε ουδέτερη άποψη αφού ούτε συμφώνησε ούτε διαφώνησε 19 άτομα σε ποσοστό 23% Συμφώνησαν και 61 άτομα σε ποσοστό 75% Συμφώνησε απόλυτα με αυτή την άποψη.

Αριθμός καθημερινών απαντήσεων

Η ηλεκτρονική διαχείριση ερωτηματολογίου παρέχει τη δυνατότητα καταγραφής των καθημερινών απαντήσεων σε διαγραμματική μορφή.

Το παρόν γράφημα παραθέτει την κλιμάκωση των απαντήσεων του ερωτηματολογίου από την ημέρα ανάρτησης μέχρι την ημέρα λήξης της έρευνας

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος απάντησε κατά τις πρώτες ημέρες ενώ παρουσιάζεται μια κάμψη στη μέση της διαδικασίας. Τέλος μια σχετική επιτάχυνση παρουσιάζεται προς τις τελευταίες ημέρες της έρευνας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην παρούσα εργασία πραγματοποιήθηκε η προσπάθεια ανάλυσης της έννοιας της αποφυλάκισης καθώς και τα προβλήματα που καλείται να αντιμετωπίσει ο πρώην φυλακισμένος τόσο σε κοινωνικό όσο και σε προσωπικό επίπεδο. Τα προβλήματα αυτά είναι πολλαπλά και σχετίζονται άμεσα με τον κοινωνικό αποκλεισμό και το στιγματισμό του. Η συμβολή του κράτους είναι αναγκαία και η μέριμνα θα πρέπει να είναι πολλαπλή και μέσα από τα προγράμματα της να στοχεύει στην ομαλή επανένταξη του ατόμου.

Όποιος λόγος κι αν οδήγησε σε αδικοπραξία, η ποινή θα πρέπει να φέρει στοιχεία ιλασμού και εξαγνισμού. Ως αποτέλεσμα θα πρέπει να έχει τον σωφρονισμό του υπαιτίου και όχι να γεννά σ' αυτόν θέληση για αντεκδίκηση. Η παραβατικότητα είναι ένα από τα αποτελέσματα της εδραίωσης των νόμων στον «κατηγορούμενο», τα κοινωνικά σύνολα αθετούν νόμους και τείνουν στην εφαρμογή σε ορισμένα άτομα έχοντας ως συνέπεια να προσδιορίζονται ως άτομα της παρίας και στηλιτευμένα.

Οι κανόνες ποινικού δικαίου και δικαστικής διαδικασίας των χωρών που βρίσκονται σε εύνοια, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας, καθορίζουν τη δίωξη, διεξαγωγή δίκης με συγκεκριμένη σύσταση των δικαστών και καταλογισμό ενοχής για παραβατικότητα των ανηλίκων έπειτα από εκτενή επαλήθευση των συνθηκών, ατομικών ή οικογενειακών, προσμέτρηση των στοιχείων που υποδηλώνουν ενοχή και τη μορφή και συμψηφισμό της κάθειρξης.

Στη σύγχρονη οικονομική κρίση η επαγγελματική επανένταξη των πρώην φυλακισμένων κρίνεται αβέβαιη και ελλοχεύει η πιθανότητα θυματοποίησης του «θύτη». Για το λόγο αυτό θα πρέπει να υφίσταται έμπρακτη απόδειξη του κράτους δικαίου ως προς την ισότητα, τη ρήξη των φόβων και των ανασφαλειών καθώς και της φιλικά προσκείμενης και έμπρακτης κοινωνικοποίησης. Ένας πολύ σημαντικός παράγοντας για την ομαλή κοινωνική επανένταξη των αποφυλακισθέντων φαίνεται να είναι η επαγγελματική αποκατάσταση. Το άτομο, μπαίνοντας στην παραγωγική διαδικασία βελτιώνει την προσωπικότητά του και αναπτύσσει τις επαγγελματικές του δεξιότητες. Τα προγράμματα κοινωνικής ενσωμάτωσης που έχουν αναπτυχθεί για τις ειδικές πληθυσμιακές ομάδες όπως είναι οι αποφυλακισθέντες είναι μια πολύ μεγάλη εξέλιξη για την

κοινωνία καθώς μέσα από αυτά δίνεται η δυνατότητα και η ευκαιρία σε αυτούς να ενταχθούν στο κοινωνικό σύνολο συμβάλλοντας στην παραγωγική διαδικασία.

Η ενεργοποίηση και η κινητοποίηση και των ίδιων των ωφελουμένων είναι απαραίτητη γιατί μέσα από τις έννοιες αυτές θα αποκτήσουν μια καλύτερη εικόνα για τον εαυτό τους ενισχύοντας την αυτοπεποίθησή τους με αποτέλεσμα την ομαλότερη επανένταξή τους στο κοινωνικό σύνολο.

Ο κοινωνικός λειτουργός διαδραματίζει έναν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο και υπό το πρίσμα της κοινωνικής μέριμνας θα πρέπει να προσεγγίζει το άτομο και την κοινωνία και να εξομαλύνει τις μεταξύ τους σχέσεις. Τα αποτελέσματα της έρευνας καταδεικνύουν την άποψη των κοινωνικών λειτουργών σχετικά με τους αποφυλακισμένους για την οποία αξίζει να σημειωθούν τα εξής:

Ο κοινωνικός λειτουργός ταυτίζει τον αποκλεισμό με την απώλεια των δικαιωμάτων του ατόμου ενώ ταυτόχρονα θέτει τον αποφυλακισμένο σαν ένα άτομο που δεν χαίρει της κοινωνικής αποδοχής. Θεωρεί τον αποφυλακισμένο σαν ένα άτομο που πρέπει να ενταχθεί στους κόλπους της κοινωνίας ενώ τονίζει την αδυναμία του κρατικού μηχανισμού σε αυτό.

Το σωφρονιστικό σύστημα κρίνεται αδύναμο να ενισχύσει την κοινωνική επανένταξη και η κοινωνία πρόνοιας φαίνεται να δρα φειδωλά ως προς τις δομές υποστήριξης των αποφυλακισμένων.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας οι κοινωνικοί λειτουργοί συνδυάζουν άρρηκτα τα ανθρώπινα δικαιώματα με τον κοινωνικό αποκλεισμό. Μέσα από την αναζήτηση των δικαιωμάτων των αποφυλακισμένων καταδεικνύεται σαν κυριότερο πρόβλημα η κοινωνική αποδοχή και η επαγγελματική αποκατάσταση. Ταυτόχρονα καταδύονται οι ελλείψεις του κρατικού μηχανισμού και η αδυναμία του σωφρονιστικού συστήματος να φέρει εις πέρας την νομική του αποστολή.

Οι κοινωνικοί λειτουργοί σύμφωνα με τις απαντήσεις τους θεωρούν πως δεν υπάρχουν επαρκείς δομές υποστήριξης των αποφυλακισμένων σε επίπεδο εργασίας ενώ υποστηρίζουν το ρόλο τους σαν ενισχυτική δομή προώθησης του δικαιώματος της εργασίας των αποφυλακισμένων.

Σχετικά με την υποτροπή των κρατούμενων οι κοινωνικοί λειτουργοί θεωρούν κυριότερο παράγοντα την προσωπική συμπεριφορά και τον αυτοέλεγχο ενώ στην ομαλή επανένταξη των αποφυλακισθέντων στο κοινωνικό σύνολο

καθοριστικότερο παράγοντα διαδραματίζει η επαγγελματική τους αποκατάσταση.

Οι απόψεις των κοινωνικών λειτουργών σχετικά με το ρόλο τους στην επανένταξη των κρατούμενων προϋποθέτουν ομόφωνα το σεβασμό στο δικαίωμα της αυτοδιάθεσης και του αυτοπροσδιορισμού του ατόμου, την ενθάρρυνση, την αντιμετώπιση του ατόμου σαν μια ξεχωριστή οντότητα καθώς και την ενίσχυση των δεξιοτήτων και των δυνάμεων του.

Η ομαλή επανένταξη των αποφυλακισμένων πραγματοποιείται μέσα από την εκπαίδευση και την πληρότητα του ατόμου που σε συνδυασμό με την επαγγελματική αποκατάσταση αποτελούν τους κυριότερους παράγοντες με τους οποίους θα ενθαρρυνθεί το άτομο ώστε να επανέλθει στους κόλπους της κοινωνίας.

Τέλος, ο κοινωνικός λειτουργός αντιμετωπίζει τον αποφυλακισμένο σαν μια ολοκληρωμένη προσωπικότητα του οποίου αναφαίρετο δικαίωμα είναι η αυτοδιάθεση και ο αυτοπροσδιορισμός του και προσφέρει τις υπηρεσίες του με γνώμονα την ενίσχυση των ατομικών δεξιοτήτων του.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Για την ομαλότερη επανένταξη των αποφυλακισμένων στο κοινωνικό σύνολο θα πρέπει να υπάρχει πλήρης ενημέρωση του πληθυσμού μέσα από ημερίδες, κρατικούς φορείς και ΜΚΟ για τα δικαιώματα που έχουν τα άτομα αυτά καθώς και για την πλήρη αποδοχή της έννοιας του σωφρονισμού.

Οι υποστηρικτικές δομές του κράτους θα πρέπει να ενισχύουν περισσότερο την κοινωνική προσαρμογή των αποφυλακισμένων μέσα από προγράμματα μέριμνας και απασχόλησης.

Ο ρόλος του κράτους θα πρέπει να περιλαμβάνει τη συνεργασία με τα τμήματα κοινωνικής εργασίας, κοινωνιολογίας και γενικότερα με την τριτοβάθμια εκπαίδευση ψυχικής υγείας για τη δημιουργία ενημερωτικών ημερίδων.

Ο κρατικός μηχανισμός θα πρέπει να υιοθετήσει μια ολοκληρωμένη πολιτική η οποία θα προωθεί την ισότητα των ανθρώπων και θα παρέχει ίσες ευκαιρίες σε όλους.

Είναι πολύ βασικό να δίνεται το δικαίωμα πρόσβασης στις βαθμίδες εκπαίδευσης σε όλους ενώ θα πρέπει να δίνονται τα κίνητρα που θα συμβάλλουν στη συμμετοχή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία. Όσον αφορά τον τομέα των επιχειρήσεων κρίνεται απαραίτητη η παρακίνηση από τους αρμόδιους φορείς ώστε να προσλαμβάνουν άτομα που έχουν αποφυλακιστεί.

Θεωρείται αναγκαίο να εξασφαλιστούν τα απαραίτητα δικαιώματα στην εργασία και στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη στα άτομα τα οποία αντιμετωπίζουν οικονομικά προβλήματα και προβλήματα υγείας.

Ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να ενημερώνεται συνεχώς και να οξύνει τις γνώσεις του ως προς τις νέες επαγγελματικές προοπτικές των αποφυλακισμένων.

Ταυτόχρονα θα πρέπει να έρχεται σε επαφή με τους επιχειρηματίες ώστε να προσλαμβάνουν αποφυλακισμένα άτομα στην εργασία τους.

Οι κοινωνικοί λειτουργοί θα πρέπει να είναι περισσότερο ενεργοί συμβάλλοντας στον κοινωνικό αποκλεισμό και ρατσισμό μέσω συλλογικών διεκδικήσεων όπως είναι οι εκστρατείες, τα συνέδρια κλπ.

Για να καταστεί ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού περισσότερο ενεργός θα πρέπει να προωθείται η συμμετοχή τους σε ειδικά προγράμματα κατάρτισης και

ειδίκευσης δεξιοτήτων ανάλογα με τις ελλείψεις που παρουσιάζουν και τις ανάγκες που υφίστανται.

Τέλος ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να υποστηρίζει με κάθε μέσο τα αποφυλακισμένα άτομα, να προωθεί την απασχόληση και την κοινωνικοποίηση τους και να διατελεί υπό το σθένος του κοινωνικού συνόλου απαλείφοντας κάθε έννοια κοινωνικού αποκλεισμού.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Ανδρέου Φίλιππος (2001) *Ένδικα μέσα και ένδικα Βοηθήματα*, Αθήνα
Κώδικας Ποινικής Δικονομίας

Ανδρουλάκης Ν.Κ., (2008) *Ποινικό Δίκαιο*, Γενικό μέρος, Αθήνα Κώδικας
Ποινικής Δικονομίας

Αρχιμανδρίτου, Μαρία, (2012) Η φυλάκιση ως τρόπος κράτησης και ως
μορφή έκτισης της ποινής, Αθήνα : Σάκκουλα Α.Ε

Γιοβάνογλου Σοφία, (2006) Θεσμικά προβλήματα της κοινωνικής
επανάταξης των αποφυλακισμένων, Αθήνα : Αντ. Ν. Σάκκουλας,

Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., (1984), *Εγχειρίδιο Εγκληματολογίας*,
Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

Γκιούλη, Βιργινία, (2004) *Φιλοσοφία της ποινής*, Αθήνα : Σάκκουλας Αντ. Ν.

Δασκαλάκη Η., Παπαδοπούλου Π., Τοαμπαρλή Δ. και Φρονίμου Ε., (2002),
«Φυλακισμένοι, πρώην φυλακισμένοι και κοινωνικός αποκλεισμός»,
Διαστάσεις του Κοινωνικού Αποκλεισμού στην Ελλάδα: Κύρια θέματα και
προσδιορισμός προτεραιοτήτων πολιτικής. Έκθεση για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό
Ταμείο, τόμος Α', Αθήνα: ΕΚΚΕ

Δημητρούλη Κ., Τικταπανίδου Α. (2004) *Νέες συνθήκες και νέες δεξιότητες
στην αγορά εργασίας*, Αθήνα: Κ.Ε.Θ.Ι

Ε. Φρονίμου, Μ. Μητροσύνη, (2008) *Οικογενειακή κοινωνική και
επαγγελματική επανάταξη ειδικών ομάδων πληθυσμού*, Αθήνα: Εθνικό Κέντρο
Κοινωνικών Ερευνών

Ευαγγέλου, Ιάσων, (1999) Το πρόβλημα της θανατικής ποινής, Αθήνα : Σάκκουλας Αντ. Ν.

Ζαϊμάκης, Γ., Κανδυλάκη, Α. (2005). Δίκτυα Κοινωνικής Προστασίας. Αθήνα: Σάκκουλας Αντ. Ν.

Καϊάφα- Γκμπάντι Μαρία, (2008) *Εμβάθυνση στην Ποινική Νομολογία*, Αθήνα: ίδρυμα κοινωνικών Ερευνών

Λυμπέρης Άγγελος, (2008)*Τελωνειακός Κώδικας*, Νομ.Βιβλ Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

Πετράκη Γ., (1998), *Κοινωνικές ανισότητες και κοινωνικός αποκλεισμός*, 6ο Επιστημονικό Συνέδριο, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας: Ίδρυμα Σακη Καραγιωργα

Σαρρής, Μ., (2001), *Κοινωνιολογία της υγείας και ποιότητα ζωής*, Αθήνα: Παπαζήσης

Σταθόπουλος Π. (2005). *Κοινωνική Πρόνοια*, Αθήνα: Παπαζήσης

Σπινέλλη, Κ.Δ., (1985), *Εγκληματολογία – Σύγχρονες και παλαιότερες κατευθύνσεις*, Αθήνα – Κομοτηνή: Σάκκουλας,

Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρώπινων Δικαιωμάτων
ΦΕΚ 883/τ.Β/4-12-1989

Φουκό Μ., (1999), *Επιτήρηση και Τιμωρία. Η γέννηση της φυλακής*, Αθήνα: Ράππας

Χατζηνικολάου Άγγελος, Χασιώτης Βασίλειος, (2004) *Συμβουλευτική* Αθήνα: Παπαζήσης

ΞΕΝΗ

Albrecht H.J,(2002) Εξελίξεις στο σύγχρονο σωφρονισμό: φυλακή και εγκλεισμός στις σύγχρονες κοινωνίες, μετάφραση Σεράσης Τ, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

Cohen Stanley, Folk Devils and Moral Panics, Paperback, London, 2011

Sapsford, R Still,A. Miell, D. Stevens, R Wetherell,M. Δραγώνα Θ. (2006) Η θεωρία στην κοινωνική ψυχολογία, Αθήνα: Μεταίχμιο,

Τρέσσου Ευαγγελία Κωστούλη Τριανταφυλλιά, Βασιλειάδης Βασίλειος, Zeitlin, J., Pochet, P. (eds.), (2005). The Open Method of Co-ordination in action – The European Employment and Social Inclusion Strategies, Peter Lang, Brussels.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

European Commission., (2014) «Σχετικά με το Pebble» σελ.1 στο <http://elearninginprisons.com/index.php/el/> Πρόσβαση: 10^η Δεκεμβρίου 2014, 10:45

Επάνοδος Ν.Π.Ι.Δ, (2014), «ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ YOUTH IN ACTION» σελ.1 στο <http://84.205.254.86/web/guest/act1> Πρόσβαση: 20^η Δεκεμβρίου 2014, 23:10

Επάνοδος Ν.Π.Ι.Δ, (2014), «Πρόγραμμα Leonardo – ISODE – Integrazione Socio-Occupazionale Detenuti in Europa», σελ.1 στο <http://84.205.254.86/web/guest/leonardo-isode> Πρόσβαση: 18^η Δεκεμβρίου 2014, 10:30

Επάνοδος Ν.Π.Ι.Δ, (2014), « ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΙΣ ΕΠΑ», σελ.1 στο: <http://84.205.254.86/web/guest/ete-programma-drasteriotetonstis-epa> πρόσβαση:23^η Δεκεμβρίου 2014, 08:10

Επάνοδος Ν.Π.Ι.Δ, (2014), «ACTIVE INCLUSION NETWORK», σελ.1 στο: <http://84.205.254.86/web/guest/active-inclusion-europris> Πρόσβαση: 11^η Δεκεμβρίου 2014, 09:15

Επάνοδος Ν.Π.Ι.Δ, (2014), «ACTIVE INCLUSION NETWORK», σελ.1 στο: <http://84.205.254.86/web/guest/as-epanodos-programma-topeko> Πρόσβαση: 10^η Δεκεμβρίου 2014, 19:50

Επάνοδος Ν.Π.Ι.Δ, (2014), « ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΣΕ ΒΑΡΟΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ, ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ & Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ" PROGRESS», σελ.1 στο: <http://84.205.254.86/web/guest/progress> Πρόσβαση: 17^η Δεκεμβρίου 2014, 20:25

Επάνοδος Ν.Π.Ι.Δ, (2014), «ΜΠΟΡΩ ΚΑΙ ΕΓΩ», σελ.1 στο: <http://84.205.254.86/web/guest/mporo-ego> Πρόσβαση: 14^η Δεκεμβρίου 2014, 19:40

Επάνοδος Ν.Π.Ι.Δ, (2014), «ΝΕΟΙ ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ», σελ.1 στο: <http://epanodos.org.gr/el/web/guest/archike> Πρόσβαση: 10^η Δεκεμβρίου 2014, 16:10

Επάνοδος Ν.Π.Ι.Δ, (2014), «Δωρεάν παροχή κοινωνικών και ιατρικών υπηρεσιών», σελ.1 στο: <http://www.praksis.gr/el/> Πρόσβαση: 24^η Δεκεμβρίου 2014, 14:20

Ο Ονήσιμος (2014), «Σύλλογος Συμπαράστασης Κρατουμένων», σελ.1 στο: http://www.onisimos.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=2&Itemid=1 Πρόσβαση: 17^η Δεκεμβρίου 2014, 06:50

Κλίμακα (2015), «STREET MEDICINE», σελ.1 στο: <http://www.klimaka.org.gr/newsite/> Πρόσβαση: 19^η Δεκεμβρίου 2014, 10:15

ΠΥΛΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ (2015), «Ενάντια σε κάθε μορφή αποκλεισμού», σελ.1
στο: <http://www.freedomgate.gr/index.php/el/> Πρόσβαση: 18^η Δεκεμβρίου 2014,
12:45

Ελληνικός ερυθρός σταυρός (2007) «μήνυμα πρόεδρου Ελληνικού ερυθρού
σταυρού», σελ.24-26 στο:

<http://www.redcross.gr/files/%CE%95%CE%BD%CE%B7%CE%BC%CE%B5%CF%81%CF%89%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%20%CF%85%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CF%8C/130%20%CE%A7%CF%81%CF%8C%CE%BD%CE%B9%CE%B1%20%CE%95%CE%95%CE%A3.pdf> Πρόσβαση:

20^η Μαρτίου 2015, 12:45

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ

Το παρόν ερωτηματολόγιο αποτελεί μέρος της πτυχιακής μας εργασίας με θέμα «Κοινωνικός αποκλεισμός αποφυλακισμένων» στο τμήμα Κοινωνικής Εργασίας του ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Ευχαριστούμε για το χρόνο σας

Γιαννοπούλου Διονυσία
Μητσάκου Ελένη
Ντέλλη Δήμητρα

*** Απαιτείται**

Φύλο *

- ανδρας
- γυναίκα

Ηλικία *

- 21-30
- 31-40
- 41-50
- 51-60
- 60 και άνω

Επίπεδο εκπαίδευσης *

- Πτυχίο κοινωνικού λειτουργού Τ.Ε.
- Μεταπτυχιακός τίτλος
- Διδακτορικός τίτλος

Ο κοινωνικός αποκλεισμός συνάδει με την απώλεια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων *

- Διαφωνώ απόλυτα
- Διαφωνώ
- Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- Συμφωνώ
- Συμφωνώ απόλυτα

Ποια είναι τα κυριότερα προβλήματα που καλείτε να αντιμετωπίσει ο αποφυλακισμένος; *

- οικονομικά
- οικογενειακά
- επαγγελματικά
- φιλικό περιβάλλον
- κοινωνική αποδοχή

Οι αποφυλακισμένοι πρέπει να εντάσσονται στους κόλπους της κοινωνίας ασχέτως του αδικήματος που είχαν διαπράξει; *

- Διαφωνώ απόλυτα
- Διαφωνώ
- Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- Συμφωνώ
- Συμφωνώ απόλυτα

Ο κρατικός μηχανισμός παρουσιάζει αδυναμία στην κοινωνική αναπροσαρμογή των αποφυλακισμένων. *

- Διαφωνώ απόλυτα
- Διαφωνώ
- Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- Συμφωνώ
- Συμφωνώ απόλυτα

Θεωρείτε ότι το σωφρονιστικό σύστημα ενισχύει τον κοινωνικό αποκλεισμό; *

- Διαφωνώ απόλυτα
- Διαφωνώ
- Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- Συμφωνώ
- Συμφωνώ απόλυτα

Η κοινωνία πρόνοιας ενισχύει την επανένταξη των αποφυλακισμένων; *

- Διαφωνώ απόλυτα
- Διαφωνώ
- Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- Συμφωνώ
- Συμφωνώ απόλυτα

Υπάρχουν επαρκείς δομές υποστήριξης των αποφυλακισμένων σε επίπεδο εργασίας; *

- Διαφωνώ απόλυτα
- Διαφωνώ
- Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- Συμφωνώ
- Συμφωνώ απόλυτα

Ο κοινωνικός λειτουργός οφείλει να προωθεί τη δυνατότητα εύρεσης εργασίας των αποφυλακισμένων*

- Διαφωνώ απόλυτα
- Διαφωνώ
- Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- Συμφωνώ
- Συμφωνώ απόλυτα

Ποιος είναι ο κυριότερος παράγοντας που συμβάλλει στην υποτροπή των πρώην κρατουμένων ; *

- Εκπαίδευση
- Εργασία
- Πνευματική και σωματική υγεία
- Συμπεριφορές και αυτοέλεγχος
- Οικογενειακά δίκτυα
- Κατάχρηση αλκοόλ και ναρκωτικών
- Τα χρέη

Ποιος είναι ο κυριότερος παράγοντας που συμβάλλει στην ομαλή επανένταξη των αποφυλακισθέντων στο κοινωνικό σύνολο *

- Η επαγγελματική αποκατάσταση
- Η ιατρική περίθαλψη
- Η οικονομική ενίσχυση
- Ο εκπαιδευτικός προσανατολισμός
- Η ενημέρωση των κρατουμένων εντός του σωφρονιστικού ιδρύματος

Ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να ενθαρρύνει των αποφυλακισμένο ως προς:

	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Το σεβασμό στο δικαίωμα της αυτοδιάθεσης και του αυτοπροσδιορισμού	☐	☐	☐	☐	☐
Την ενθάρρυνση στο δικαίωμα συμμετοχής	☐	☐	☐	☐	☐
Η αντιμετώπισή του σαν μια ολοκληρωμένη προσωπικότητα	☐	☐	☐	☐	☐
Την ανάπτυξη και την ενίσχυση των δεξιοτήτων και των δυνάμεων	☐	☐	☐	☐	☐

Διαφ
ωνώ
απόλυτα

Διαφ
ωνώ

Ούτε
συμφων
ώ ούτε
διαφωνώ

Συμφ
ωνώ

Συμφ
ωνώ
απόλυτα

Submit